

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia juridică, numiri și imunități

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

12 aprilie 2017

CM-6 nr. 44

R A P O R T

asupra proiectului de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative

(nr. 292 din 27.06.2016, lectura II)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, inițiativă legislativă înaintată de către Guvern, aprobat în primă lectură în ședința în plen a Parlamentului din 03.11.2016 și comunică următoarele.

Prin Legea nr. 166 din 9 iulie 2010 Republica Moldova a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006 (în continuare - Convenția ONU).

Convenția ONU impunea schimbarea paradigmei: de la lipsirea de capacitate de exercițiu la cea de acordare a unei capacități cât mai largi persoanelor cu dizabilități. În special ea cheamă Statele semnatare:

- să înlocuiască regimul de substituie la luarea deciziei (cel de tutelă) la unul de suport la luarea deciziei¹;

- să abandoneze atitudinea paternalistă și așteptările joase față de persoanele cu dizabilități, prin măsurile ce inhibă abilitatea de a face alegeri despre viața lor;

- să organizeze măsuri de suport personalizat care va încuraja libertatea persoanei și va promova autonomia ei.

Modificările propuse reflectă preponderent experiența vastă a Franței (art. 414-515 Cod civil al Franței). Autorii proiectului de lege optînd pentru o reglementare detaliată a materiei, pentru a oferi un grad cât mai înalt de certitudine justițiabililor și a servi drept ghid detaliat judecătorului, autorității tutelare și altor actori implicați.

Principiile noii reglementări a capacității de exercițiu a persoanelor fizice cu dizabilități corespund cu cele cuprinse în Recomandarea nr. R (99) 41 a Comitetului Miniștrilor Statelor Membre privind Principiile privitoare la protecția juridică a adulților incapabili (23 februarie 1999).

Aprobarea proiectului respectiv presupune reformarea instituției capacității persoanei fizice astfel încît legislația națională să fie adusă în concordanță cu prevederile art. 12 din Convenția

ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 13 decembrie 2006, obligație asumată prin ratificarea acestei Convenții.

În rezultatul examinării proiectului pentru lectura a II și luând în considerație propunerile și amendamentele înaintate, Comisia a perfectat sinteza amendamentelor asupra proiectului și proiectul de lege redactat care sînt parte integrantă a prezentului raport.

Ca rezultat al dezbaterilor, membrii Comisiei, cu majoritatea de voturi, au decis să propună Parlamentului spre examinare și adoptare a proiectului de lege redactat (nr. 292 din 27.06.2016) cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative, în lectura II și finală.

Anatolie ZAGORODNÎI,
Vicepreședintele Comisiei

SINTEZA AMENDAMENTELOR
la proiectul Legii pentru modificarea și unor acte legislative
(nr. 292 din 27 iunie 2016, lectura II, finală)

Nr. ordine	Conținutul proiectului	Autorul și conținutul amendamentului	Rezultatul examinării de către Autori
Art.II. –	Legea nr.1402-XIII din 16 decembrie 1997 privind sănătatea mentală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.44-46, art.310), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:	Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr.44-46, art.310, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:	
1.	<p>Pct. 2. Se completează cu articolele 14¹ și 14² cu următorul cuprins:</p> <p>„ Articolul 14¹. Raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire a persoanei în privința căreia s-a instituit măsura de ocrotire</p> <p>(1) Suplimentar la cerințele stabilite de legislația privind activitatea în domeniul expertizei judiciare, raportul de constatare psihiatrico-legală trebuie să cuprindă următoarele date:</p> <p>a) descrierea detaliată a bolii mentale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice a persoanei vizate;</p> <p>b) gradul la care persoana vizată, în urma acelei boli mintale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice, nu poate conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa, precum și necesitatea asistării sau reprezentării persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal;</p> <p>c) faptul că audierea în instanța de judecată a persoanei vizate, este de natură a-i dăuna</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>pct. 2, art. 14¹, lit. e), întrucât din titlul articolului rezultă, că raportul de constatare psihiatrico-legală este întocmit în scop de ocrotire a persoanei în privința căreia s-a instituit măsura de ocrotire, considerăm inutilă prevederea cuprinsă la lit. e). Totodată, în cazul în care se va decide păstrarea normei respective, propunem ca norma dată să constituie un alineat distinct, pe motiv că norma acestui alineat constituie o ipoteză juridică distinctă. În același timp, considerăm necesar indicarea articolelor din Codul civil la care se fac trimitere. Obiecția este valabilă și pentru alin. (5), precum și art. 14²</p>	<p>Se acceptă parțial mutarea normei într-un alineat distinct. Prima parte a normei se referă în exclusivitate la conținutul raportului de expertiză și de aceea se păstrează la lit. e) alin. (1) art. 14¹.</p> <p>Lit. e) alin. (1) art. 14¹ va avea următorul cuprins: <i>“e) faptul că este eliberat doar pentru instituirea unei măsuri de ocrotire a persoanei vizate.”</i></p> <p>A doua parte a normei se reglementează într-un nou alineat, alineatul (2). Indicarea numerelor articolelor din Codul civil nu este necesară, fiindcă nu există riscul confuziei cu alte articole din cod care ar reglementa probleme similare.</p> <p>Se completează cu un nou alineat (3) cu următorul cuprins: <i>“(3) Măsura de ocrotire se instituie asupra persoanei conform prevederilor Codului civil al Republicii Moldova.”</i></p> <p>Aceeași logică se referă la art. 14² alin.(5), care se referă la Codul de procedură civilă (CPC). Or, CPC va avea un</p>

sănătății sau dacă aceasta nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele;
d) faptul că, avînd în vedere stadiul dezvoltării științei, nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți;

e) faptul că raportul este eliberat doar pentru instituirea unei măsuri de ocrotire a persoanei vizate, conform prevederilor Codului civil al Republicii Moldova.

(2) Instanța de judecată poate obliga autoritatea emitentă a raportului să dea explicații în formă scrisă sau în cadrul ședinței de judecată.

Articolul 14² . Constatarea psihiatrico-legale în scop de ocrotire a persoanei în privința căreia s-a instituit măsura de ocrotire

(1) În cazul solicitării **constatării psihiatrico-legală** în scopul instituirii măsurii de ocrotire, raportul de **constatare psihiatrico-legală** în scop de ocrotire se eliberează solicitantului în termen de 7 zile după examinarea persoanei vizate. Persoana vizată va fi examinată în termen de cel mult 7 zile din data depunerii unei cereri de către aceasta sau de către persoanele care au dreptul de a cere instituirea măsurii de ocrotire conform legii, precum și mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor.

(2) Solicitantul depune cererea personal și prezintă actul de identitate al persoanei vizate și al său. Se interzice solicitarea unor documente suplimentare de la solicitant sau persoana vizată. La cererea instituției de expertiză judiciară, oricare autoritate publică, instituție

singur capitol care va reglementa procedura aferentă măsurilor de ocrotire.

Propunere suplimentară:

Proiectul, în redacția aprobată de Guvern, se bazează pe concepția Legii nr.1086-XIV din 23 iunie 2000 cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale. La 10 decembrie 2016 a intrat în vigoare Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nr. 68 din 14 aprilie 2016.

În Proiect se folosește „raportul de constatare psihiatrico-legală” în scop de ocrotire. În noua Lege nr. 68 din 14.04.2016 acest raport se numește „raport de expertiză extrajudiciară” (art. 19). Art. 19 alin. (4) prevede: „După efectuarea expertizei extrajudiciare, cercetările și concluziile se expun într-un raport de expertiză extrajudiciară, căruia i se aplică prevederile stabilite de prezenta lege pentru raportul de expertiză judiciară și care se prezintă persoanei care a solicitat efectuarea expertizei extrajudiciare”.

Prin urmare, în tot cuprinsul proiectului expresia „**constatare psihiatrico-legală**” se va substitui cu expresia „**expertiză extrajudiciară psihiatrică**” la forma gramaticală corespunzătoare.

Raportul de expertiză extrajudiciară, conform alin. (5) art. 19 din Legea nr. 68 din 14.04.2016, poate servi drept material auxiliar pentru o plîngere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară. Astfel pentru a înlătura orice impediment la aplicarea practică a raportului de expertiză extrajudiciară, inclusiv și într-un proces judiciar se propune completarea art. 14¹ cu alin. (4) cu următorul cuprins:

“(4) Prin derogare de la art. 19 alin.(5) a Legii nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, raportul de expertiză extrajudiciară

medico-sanitară sau medic al persoanei vizate este obligată să furnizeze orice informație necesară pentru întocmirea raportului de **constatare psihiatrico-legală** în scop de ocrotire, prin derogare de la legislația privind protecția datelor cu caracter personal, legislația privind drepturile pacienților și altă legislație.

(3) În cazul în care eliberarea raportului de **constatare psihiatrico-legală** în scop de ocrotire este solicitată de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, acesta va anexa la cerere originalul mandatului, semnat de mandant și contrasemnat de mandatar, care i se va returna.

(4) Dacă eliberarea raportului de **constatare psihiatrico-legală** în scop de ocrotire este solicitată de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor prevăzut de art. 4817 din Codul civil, acesta va anexa la cerere: a) originalul mandatului, semnat de părinte sau părinți și contrasemnat de mandatar; b) certificatul de deces al unuia sau al ambilor părinți, care au eliberat mandatul sau raportul de **constatare psihiatrico-legală** în scop de ocrotire privitoare la părintele sau părinții care au eliberat mandatul.

(5) Persoana vizată nu poate fi forțată să fie supusă examinării decât în condițiile Codului de procedură civilă.

(6) În caz de dificultate sau imposibilitate de examinare a persoanei la sediul instituției de expertiză judiciară, ea va fi examinată la locul aflării, dacă se află pe teritoriul Republicii Moldova.”.

psihiatrico-legală poate servi drept probă afi într-un proces extrajudiciar, cât și judiciar”.

De asemenea, în titlurile art. 14¹ și 14² sintagma „**în privința căreia s-a instituit măsura de ocrotire**” urmează a fi substituită cu cuvântul „**fizice**”. Și asta deoarece raportul de expertiză extrajudiciară se referă la o persoană fizică în privința căreia încă nu s-a instituit măsura de ocrotire judiciară. Din contra, raportul de expertiză judiciară se emite **în scop** de ocrotire și raportul este o precondiție de inițiere a procedurii judiciare de instituire a măsurii de ocrotire judiciară.

Reieșind din propunerile formulate, art. 14¹ și 14² vor avea următorul cuprins:

„**Articolul 14¹**. Raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire

(1) Suplimentar la cerințele stabilite de legislația privind activitatea în domeniul expertizei judiciare, raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică trebuie să cuprindă următoarele informații:

a) descrierea detaliată a bolii mintale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice a persoanei vizate;

b) măsura în care persoana vizată, ca urmare a bolii mintale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice, nu poate conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa, precum și necesitatea asistării sau reprezentării persoanei la încheierea actelor juridice afi patrimoniale, cât și cu caracter personal;

c) dacă audierea în instanța de judecată a persoanei vizate îi poate dăuna sănătății sau dacă persoana respectivă nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele;

d) dacă, avînd în vedere stadiul dezvoltării științei, există sau nu semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți;

e) faptul că raportul este eliberat doar pentru instituirea unei măsuri de ocrotire a persoanei vizate.

(2) Măsura de ocrotire se instituie asupra persoanei conform prevederilor Codului civil al Republicii Moldova

(3) Instanța de judecată poate obliga autoritatea emitentă a raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică să dea explicații asupra acestuia în formă scrisă sau în cadrul ședinței de judecată.

(4) Prin derogare de la art. 19 alin. (5) din Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică poate servi drept probă atât într-o procedură extrajudiciară, cât și proces judiciar.

Articolul 14². Expertiza extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire a persoanei fizice

(1) În cazul solicitării expertizei extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, persoana vizată va fi examinată în termen de cel mult 7 zile din data depunerii unei cereri de către aceasta sau de către persoanele care au dreptul de a cere instituirea măsurii de ocrotire conform legii, inclusiv de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor. Raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică se eliberează solicitantului în termen de 7 zile după examinarea persoanei vizate.

(2) Solicitantul depune personal cererea, prezentând actul său de identitate și al persoanei vizate. Se interzice solicitarea unor documente suplimentare de la solicitant sau persoana vizată. La cererea instituției de expertiză judiciară, autoritatea publică, instituția medico-sanitară și medicul persoanei vizate au obligația de a furniza informațiile necesare pentru întocmirea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, prin derogare de la actele normative privind protecția datelor cu caracter personal, privind drepturile pacienților și alte acte relevante.

(3) În cazul în care eliberarea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire este solicitată de către mandatarul

<p>împuțernicit prin mandat de ocrotire în viitor, acesta va anexa la cerere originalul mandatului, semnat de mandant și contrasemnat de mandatar, care va fi returnat.</p> <p>(4) Dacă eliberarea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire este solicitată de către mandatarul împuțernicit prin mandat de ocrotire în viitor prevăzut de art. 48¹⁷ din Codul civil, acesta va anexa la cerere:</p> <p>a) originalul mandatului, semnat de părinte sau părinți și contrasemnat de mandatar;</p> <p>b) certificatul de deces al unuia sau al ambilor părinți, care au eliberat mandatul respectiv, ori raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire în privința părintelui sau părinților care au eliberat mandatul.</p> <p>(5) Persoana vizată nu poate fi supusă forțat examinării psihiatrice, decît în condițiile Codului de procedură civilă.</p> <p>(6) În caz de dificultate sau imposibilitate de a examina persoana la sediul instituției de expertiză judiciară, aceasta va fi examinată la locul aflării, dacă se află pe teritoriul Republicii Moldova.”</p>		
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea articolului 27 alin. (4)¹ în următoarea redacție:</p> <p>„(4¹) Cererea de spitalizare în staționarul de psihiatrie poate fi depusă, în numele persoanei suferinde de tulburări psihice, de către mandatarul împuțernicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul prevede expres acest fapt.</p>	<p>3. Articolul 27:</p> <p>se completează cu alineatele (4¹), (4²) și (4³) cu următorul cuprins:</p> <p>„(4¹) Cererea de spitalizare în staționarul de psihiatrie poate fi depusă, în numele persoanei suferinde de tulburări psihice, de către mandatarul împuțernicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul permite acest fapt.</p>
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și</p>	<p>6. Articolul 40:</p> <p>alineatul (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Drept temei pentru internare</p>

într-o instituție psihoneurologică, cu participarea medicului psihiatru, servește:

a) avizul comisiei medicale;

b) cererea depusă de către persoana suferindă de tulburări psihice (indiferent dacă în privința acesteia este instituită o măsură de ocrotire judiciară). În cazul în care asupra persoanei este instituită ocrotirea provizorie sau curatela, iar starea acesteia nu îi permite să ia de sine stătător o decizie privind internarea, ocrotitorul provizoriu sau curatorul o va asista la luarea deciziei;

c) cererea depusă în numele persoanei suferinde de tulburări psihice, de către mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul permite acest fapt expres;

d) cererea depusă, în condițiile legii, de către tutorele persoanei suferinde în privința căreia este instituită tutela.

În cazul în care prevăzute la lit. a), b) sau c) este interzisă internarea persoanei suferinde, dacă decizia respectivă contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va facilita identificarea acestor dorințe.”;

se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Avizul comisiei medicale, prevăzut la alin.(1), trebuie să conțină date despre faptul că persoana suferă de tulburări psihice care nu-i permit să se afle într-o instituție nespecializată.”

expunerea în următoarea redacție a articolului 40 din proiect:

„(1) Drept temei pentru internare într-o instituție psihoneurologică servește avizul comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru, eliberat în temeiul:

a) cererii depuse de către persoana suferindă de tulburări psihice, chiar dacă în privința acesteia este instituită o măsură de ocrotire judiciară. În cazul în care asupra persoanei este instituită ocrotirea provizorie sau curatela, iar starea acesteia nu îi permite să ia de sine stătător o decizie privind internarea, ocrotitorul provizoriu sau curatorul o va asista la luarea deciziei;

b) cererii depuse în numele persoanei suferinde de tulburări psihice de către mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul prevede expres acest fapt;

c) cererii depuse, în condițiile legii, de către tutorele persoanei suferinde de tulburări psihice în privința căreia este instituită tutela.

În cazurile prevăzute la lit. a) și b) este interzisă internarea persoanei suferinde de tulburări psihice, dacă decizia respectivă contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va

		<p>facilita stabilirea acestora.”</p> <p>articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(1¹) Avizul comisiei medicale, eliberat în temeiul alin. (1) lit. a), trebuie să conțină date despre faptul că persoana suferă de tulburări psihice care nu-i permit să se afle într-o instituție nespecializată.”</p>	
<p>2.</p>	<p>Pct. 8. La articolul 43, alineatul (2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Îeșirea din instituția psihoneurologică se efectuează în baza :</p> <p>a) cererii sau expresiilor personale ale persoanei internate, exprimate în orice altă formă din care rezultă că internarea contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei, este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va facilita identificarea acestor dorințe ;</p> <p>b) cererii părinților, rudelor, reprezentantului legal sau, după caz, persoanei însărcinate cu ocrotirea, care se obligă de a îngriji extern minorul sau persoana care beneficiază de o măsură de ocrotire contractuală (contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor) sau judiciară (ocrotirea provizorie, curatela, tutela).”</p>	<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>Pct. 8, art. 43 alin. (2) lit. b), în partea ce privește utilizarea sintagmei „persoanei însărcinate cu ocrotirea”, avînd în vedere, că textul de la lit. b) nu concretizează care pot fi aceste persoane, propunem redarea termenului după cum este prevăzut la 48² alin. (3) din Codul civil propus în completare prin actualul proiect de lege (Art. VI din proiect). Astfel, sintagma respectivă va fi completată cu o paranteză care va include „(asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie);</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Art. 43 alin. (2) lit. b) va avea următorul cuprins:</p> <p>„b) cererii părinților, rudelor, reprezentantului legal sau, după caz, persoanei însărcinate cu ocrotirea (<i>asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie</i>), care se obligă de a îngriji extern minorul sau persoana care beneficiază de o măsură de ocrotire contractuală (contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor) sau judiciară (ocrotirea provizorie, curatela, tutela).”</p>
<p>Art. IV. – Codul familiei nr.1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.47–48, art.210), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p>			
<p>3.</p>	<p>La articolul 15 alineatul (1), litera f) va avea următorul cuprins:</p> <p>„f) persoane dintre care cel puțin una este ocrotită printr-o măsură de ocrotire judiciară și lipsește autorizarea cerută de lege la încheierea căsătoriei;”</p>	<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>pe tot textul proiectului, obiectăm asupra necesității uniformizării și invocării termenului „măsură de ocrotire judiciară”, fiindcă, spre</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Articolul 15 alineatul (1), litera f) din Codul Familiei va avea următorul cuprins:</p> <p>„f) persoane dintre care cel puțin una este ocrotită printr-o măsură de ocrotire judiciară (<i>ocrotire provizorie, curatela sau tutela</i>) și lipsește autorizarea cerută de lege la încheierea căsătoriei;” .</p>

<p>La articolul 36 alineatul (2), litera a) va avea următorul cuprins: „a) este supus unei măsuri de ocrotire judiciară sau tutelă);”</p>	<p>exemplu, art. 36 alin. (2) lit. a) specifică, că pot fi măsuri de ocrotire judiciară - ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă, iar art. 49 alin. (1) prevede doar că persoana beneficiază de o măsură de ocrotire judiciară. De aceea, pentru a nu se repeta, care sunt „măsurile de ocrotire judiciară”, propunem ca la primul caz de invocare a sintagmei „măsuri de ocrotire judiciară” să fie specificate cele 3 măsuri de ocrotire judiciară, iar ulterior, se va menționa doar măsura de ocrotire judiciară concretă, fie ocrotire provizorie, fie curatela sau tutela;</p>	<p>La articolul 36 alineatul (2), litera a) din Codul Familiei va avea următorul cuprins: „a) este supus unei măsuri de ocrotire judiciară;”</p>
<p>Art. VI. – Codul civil al Republicii Moldova nr.1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.82-86, art.661), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p>		
<p>3. Articolele 24 și 25 vor avea următorul cuprins: „Articolul 24. Capacitatea de exercițiu a adultului ocrotit (1) Prin hotărâre judecătorească, în condițiile prezentului cod, persoana fizică care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, poate fi pusă sub ocrotire judiciară, instituindu-se măsura de ocrotire sub forma curatelei ori ocrotirii provizorii sau, după caz, măsura de ocrotire sub forma tutelei. (2) În toate situațiile, persoana pusă sub ocrotire judiciară este în drept să încheie de sine stătător actele juridice prevăzute la art. 22 alin.(2).</p> <p>Articolul 25. Ineficiența actului</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNII, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea în următoarea redacție „Articolul 24. Instituirea măsurii de ocrotire judiciară (1) În condițiile prezentului cod, în privința persoanei fizice care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, poate fi instituită, prin hotărâre judecătorească, măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei, a ocrotirii provizorii sau a tutelei. (2) În toate situațiile, persoana în privința căreia a fost</p>	<p>Se acceptă</p>

juridic la care este parte un minor sau adult ocrotit fără încuviințarea sau autorizarea necesară

(1) Actul juridic la care este parte minorul în vîrstă de la 14 la 18 ani sau adultul în privința căruia s-a instituit o măsură de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințarea părinților, adoptatorilor, curatorului, tutorelui ori altui ocrotitor, sau fără autorizarea consiliului de familie ori a instanței de judecată, necesară potrivit legii, nu produce efecte juridice decît după încuviințarea sau, după caz, autorizarea corespuțătoare.

(2) Persoana cu capacitate de exercițiu deplină este obligată să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți dacă se demonstrează că a știut sau trebuia să știe despre temeiul de ineficiență.

(3) După ce minorul sau adultul ocrotit a dobîndit capacitate deplină de exercițiu, actul juridic încheiat conform prevederilor alin.(1) produce efecte juridice doar dacă el este confirmat de acesta.”

instituită o măsură de ocrotire judiciară este în drept să încheie de sine stătător actele juridice prevăzute la art. 22 alin. (2).

Articolul 25. Ineficiența actului juridic la care este parte un minor sau o persoană supusă unei măsuri de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințarea ori autorizarea necesară

(1) Actul juridic la care este parte un minor, care a împlinit vîrsta de 14 ani și care nu are capacitate deplină de exercițiu, sau o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințarea părintelui, a adoptatorului, a curatorului, a tutorelui ori a altui ocrotitor, sau fără autorizarea consiliului de familie ori a instanței de judecată, necesară potrivit legii, nu produce efecte juridice decît după încuviințarea sau, după caz, autorizarea corespuțătoare.

(2) Persoana cu capacitate deplină de exercițiu este obligată să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți, dacă se demonstrează că a știut sau trebuia să știe despre temeiul de ineficiență.

(3) După ce minorul sau persoana supusă unei măsuri de ocrotire judiciară a dobîndit capacitate deplină de exercițiu, actul juridic încheiat în condițiile alin. (1) produce efecte juridice doar dacă este confirmat de acesta.”

	<p>6. Articolul 33: titlul se completează cu cuvintele „asupra minorului”; la alineatul (1), cuvintele „persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu și asupra” și cuvintele „după caz” se exclud;</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎ, deputatul în Parlament La articolul 33 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Tutela se instituie asupra minorilor în vîrstă de pînă la 14 ani.”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>4.</p>		<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17 noiembrie 2016 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul civil și Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități mintale) nr. 49a/56a/63g/90g/2016), Curtea a verificat compatibilitatea regimului actual al tutelei însoțite de lipsirea în totalitate de capacitate de exercițiu cu dispozițiile constituționale și ale Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. În dispozitivul hotărîrii Curții Constituționale s-a statuat: “HOTĂRĂȘTE: [...] 2. Se recunosc constituționale: - articolul 24 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002, în măsura în care este interpretat în sensul în care declararea incapacității de exercițiu vizează doar persoanele cărora le lipsește</p>	<p>Se acceptă</p>

în totalitate discernământul, în privința căroră aplicarea altor măsuri de protecție mai puțin restrictive se dovedește a fi ineficientă,”

Din aceste statuări ale Curții concluzionăm că art. 12 Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități nu este încălcat prin transpunerea în dreptul național a măsurilor de ocrotire judiciară, chiar și cu instituire tutelei în cazul persoanei care nu are niciun discernământ.

În concepția Codului civil în vigoare tutorele reprezintă persoana vulnerabilă **în toate actele vieții sale**. Curtea Constituțională a criticat această reprezentare totală și a statuat necesitatea adaptării ei, inclusiv prin mecanismul instituirii unor măsuri provizorii (paragraful 116 din Hotărârea nr. 33).

Pentru conformarea totală cu Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17 noiembrie 2016 se propune introducerea în Proiect a următoarelor norme:

„Articolul 48⁶¹.
Determinarea conținutului

capacității de exercițiu

La momentul instituirii măsurii de ocrotire sub forma curatelei, instanța de judecată **este obligată**, prin derogare de la

dispozițiile art. 48⁵⁸, în scopul respectării dispozițiilor art. 48²⁸ alin.(2), să enumere categoriile de acte juridice pe care persoana ocrotită prin curatelă are capacitatea de a le încheia de sine stătător sau, să enumere categoriile de acte juridice pentru care este necesară asistența sau reprezentarea curatorului.”

„Articolul 48⁶³.
Împuternicirile de reprezentare ale tutorelui

(1) Cu excepția cazurilor în care legea sau uzanțele împuternicesc persoana ocrotită prin tutelă să acționeze de sine stătător, tutorele o reprezintă în toate actele juridice doar în cazul în care persoanei îi lipsește în totalitate discernământul.

(2) În cazul în care persoanei nu îi lipsește în totalitate discernământul, instanța de judecată este obligată, în hotărârea judecătorească de instituire a tutelei, în scopul respectării dispozițiilor art. 48²⁸ alin.(2), să enumere actele juridice pe care persoana ocrotită prin tutelă are capacitatea să le încheie de sine stătător sau cu asistența tutorelui fără a fi necesare alte autorizări. ”

5. Pct. 10. La articolul 37, cuvântul „persoana” se substituie cu cuvântul „minorul”, la cazul gramatical corespunzător.

Domnul Nae-Simion PLEȘCA,
Deputat în Parlament

pct. 10, art. 37, atenționăm, că
Se acceptă.

	<p>11. Articolul 38: la alineatul (1), după cuvintele „tutore sau curator” se completează cu cuvintele „al minorului” și în final se completează cu următoarea propoziție „Dispozițiile art. 48⁴³ și 48⁴⁵ se aplică în mod corespunzător.”;</p>	<p>cuvântul „persoana” este utilizată și în titlul articolului, pentru care motiv, după sintagma „articolul 37” se va introduce cuvintele „în titlu și textul”;</p>	<p>Pct 10 va avea următorul cuprins: “La articolul 37, în titlu și în textul articolului, cuvântul „persoana” se substituie cu cuvântul „minorul”, la cazul gramatical corespunzător.”</p>
	<p>11. Articolul 38: la alineatul (1), după cuvintele „tutore sau curator” se completează cu cuvintele „al minorului” și în final se completează cu următoarea propoziție „Dispozițiile art. 48⁴³ și 48⁴⁵ se aplică în mod corespunzător.”;</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>La articolul 38 alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) Poate fi tutore sau curator al minorului o singură persoană fizică ori soțul și soția împreună, dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin. (4) și dacă au consimțit expres. Dispozițiile art. 48⁴³ și 48⁴⁵ se aplică în mod corespunzător.”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>6.</p>	<p>Pct. 11. Articolul 38: titlul se completează cu cuvintele „asupra minorului”; la alineatul (1), după cuvintele „tutore sau curator” se completează cu cuvintele „al minorului” și în final se completează cu următoarea propoziție „Dispozițiile art. 48⁴³ și 48⁴⁵ se aplică în mod corespunzător.”; alineatul (3) va avea următorul cuprins: „(3) Cu excepția cazului prevăzut la art. 38¹ alin.(7), tutorele sau curatorul minorului este desemnat de autoritatea tutelară de la domiciliul sau reședința persoanei asupra căreia trebuie instituită tutela sau curatela, din oficiu sau la sesizarea persoanelor prevăzute la art.37.”; la alineatul (4) litera b) și i) vor avea următorul cuprins: „b) persoana ocrotită printr-o măsură de ocrotire judiciară.”;</p>	<p>Domnul Nae-Simion PLEȘCA, Deputat în Parlament</p> <p>Avînd în vedere că pe tot textul modificărilor la Codul civil se propune substituirea cuvîntului „persoana” cu cuvîntul „minorul”, urmează a fi efectuate substituiriile respective și la art. 38 alin. (2), alin. (4) lit. g); art. 40 alin. (1) lit. a), b) și c) din Cod;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctul 11, articolul 38 se completează cu alineatele: „la alin. (2) cuvîntul „persoana” se substituie cu cuvîntul „minorul”, la cazul gramatical corespunzător. la alineatul (4) litera g) cuvintele „persoanei puse” se substituie cu cuvintele „minorului pus”.”.</p> <p>Punctul 13 va avea următorul cuprins: „La articolul 40: titlul se completează cu cuvintele „asupra minorului”; în cuprinsul articolului cuvintele „persoana aflată” și „persoanei puse” se substituie cu cuvintele „minorul aflat” și „minorului pus”.”</p>
<p>7.</p>	<p>„b) persoana ocrotită printr-o măsură de ocrotire judiciară.”;</p>	<p>Domnul Nae-Simion PLEȘCA, Deputat în Parlament</p> <p>pct. 11, art. 38 alin. (4) lit. i), menționăm, că din textul art. 481 din Codul civil propus în completare rezultă că există 3 măsuri de ocrotire judiciară -</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Pct. 11, art. 38 alin. (4) lit. i): „i) cel care exercită o tutelă sau curatelă sau o ocrotire provizorie, a fost revocat din această calitate din culpa sa;”.</p>

	<p>„i) cel care exercită o tutelă sau curatelă sau o altă măsură de ocrotire judiciară, a fost revocat din această funcție din culpa sa;”.</p>	<p>ocrotire provizorie, tutela sau curatela. Pentru a nu se crea impresia că există și alte măsuri de ocrotire judiciară în afara celor prevăzute la art. 48¹ din Codul civil, propunem substituirea cuvintelor „ altă măsură de ocrotire judiciară” cu cuvintele „ ocrotire provizorie”;</p>	
	<p>12. Se completează cu articolele 38¹ și 38² cu următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 38¹. Consiliul de familie al minorului</p> <p>(3) Consiliul de familie este compus din cel puțin 4 membri, inclusiv tutorele ori curatorul.</p> <p>Articolul 38². Curatorul și tutorele special</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea alin (3) din art. 38¹ în următoarea redacție:</p> <p>„Articolul 38¹. Consiliul de familie al minorului</p> <p>(3) Consiliul de familie al minorului este compus din cel puțin 3 membri cu drept de vot. Tutorele sau, după caz, curatorul este membru al consiliului din oficiu, fără drept de vot.</p> <p>Se propune modificarea titlului la Articolul 38² și expunerea acestuia în următoarea redacție:</p> <p>„Articolul 38². Tutorele supleant și curatorul supleant. Tutorele special și curatorul special”</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă</p>
<p>8.</p>	<p>13. Titlul articolului 40 se completează cu cuvintele „asupra minorului”;</p> <p>13. Articolul 41:</p> <p>titlul se completează cu cuvintele „ asupra minorului”;</p> <p>alineatul (2)</p> <p>va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Dispozițiile art. 48⁶⁷-48⁸¹ se aplică în mod corespunzător tutelei asupra minorului.”;</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>pct. 13. Atenționăm, că la pct. 13 se propun amendamente la art. 40, precum și la art. 41</p> <p>-art. 40, în partea ce ține de completarea titlului articolului cu cuvintele „asupra minorului”, considerăm inutilă efectuarea</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Punctele se vor renumera în ordinea consecutivității.</p> <p>Nu se acceptă.</p> <p>Redacția pct.13 privind modificarea art. 40 este inclusă la pct. 17 din sinteză.</p>

	<p>alineatele (4) și (5) se abrogă.</p>	<p>acestei completări, din considerentul că art. 38 propus în completare deja prevede înstituirea tutorelui și curatorului asupra minorului;</p> <p>-art. 41, pentru un spor de precizie normativă, propunem expunerea titlului articolului în următoarea redacție: „Administrarea patrimoniului minorului pus sub tutelă”;</p>	<p>Se acceptă. La articolul 41 „titlul va avea următorul cuprins: „Articolul 41. Administrarea patrimoniului minorului pus sub tutelă”;</p>
<p>9.</p>	<p>17. Articolul 46 va avea următorul cuprins: „Articolul 46. Revocarea din funcție, eliberarea tutorilor și curatorilor de la îndeplinirea obligațiilor (1) Minorul, precum și persoanele prevăzute la art. 37 pot contesta sau denunța la autoritatea tutelară actele și faptele tutorelui, tutorelui supleant sau tutorelui special sau, după caz, ale curatorului, curatorului supleant sau curatorului special care prejudiciază interesele minorului. (2) Tutorele, tutorele supleant sau tutorele special sau curatorul, curatorul supleant sau curatorul special va fi eliberat din funcție dacă săvârșește un abuz, o neglijență gravă sau fapte care-l fac nevrednic de a fi tutore sau curator, precum și dacă nu-și îndeplinește coresponsuzător sarcina. (3) Autoritatea tutelară revocă tutela sau curatele în cazurile în care minorul a fost restituit părinților sau a fost înfiat. (4) În cazul plasării persoanei puse sub tutelă sau curatelă într-o instituție de asistență socială publică, de educație, de învățământ, de tratament sau într-o altă</p>	<p>Domnul Ion CASIAN, Deputat în Parlament pct. 17, art. 46, conform Structurii Clasificatorilor ocupațiilor din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 461 din 02.07.2013, nu există funcția de „tutore”, „curator” în sensul reglementat. Respectiv, termenul „revocarea din funcție” nu poate fi atribuit persoanelor care exercită o tutelă sau curatelă.</p>	<p>Se acceptă Suntem de acord că curatele și tutela nu sunt o “funcție” și din acest motiv propun folosirea uniformă în textul proiectului a sintagmei “revocarea calității de tutore sau curator.” Astfel, se modifică și vor avea următorul cuprins prevederile: <ul style="list-style-type: none"> • 11. Redacția lit.i) alin.(4) a articolului 38 este propusă la pct. 17 din sinteză. • 17. Articolul 46 va avea următorul cuprins: „Articolul 46. Revocarea calității, eliberarea tutorilor și curatorilor de la îndeplinirea obligațiilor <p>...</p> <p>(2) Tutorele, tutorele supleant sau tutorele special sau curatorul, curatorul supleant sau curatorul special este revocat din această calitate, dacă săvârșește un abuz, o neglijență gravă sau fapte care-l fac nedemn de a fi tutore sau curator, precum și dacă nu-și îndeplinește coresponsuzător sarcina.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 18. La articolul 47, alineatul (1) va avea următorul cuprins: „(1) La atingerea vârstei de 14 ani de către minorul pus sub tutelă, tutela asupra lui încetează, iar persoana care a avut calitatea de tutore, tutore supleant sau tutore special, devine </p>

	<p>instituiție similară, autoritatea tutelară revocă tutorele sau curatorul dacă aceasta nu contravine intereselor persoanei puse sub tutelă sau curatelă.</p> <p>(5) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară, revocă tutorele, tutorele supleant sau tutorele special sau, după caz, curatorul, curatorul supleant sau curatorul special de îndeplinirea sarcinii, la cererea acestuia, dacă există motive întemeiate.”</p>		<p>curatorul, curatorul supleant sau curatorul special, fără a fi necesară o hotărâre suplimentară în acest sens.”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Articolul 48². Competența generală a instanței de judecată și a autorității tutelare ... (5) La cererea motivată a oricărei persoane interesate, după audierea sau citarea acesteia, instanța de judecată poate să revoce calitatea persoanei însărcinate cu ocrotirea în caz de neexecutare a obligațiilor ce îi revin, precum și în baza altor temeieri prevăzute de lege. • Articolul 48⁴⁸. Curatorul supleant și tutorele supleant ... (6) Calitatea de curator supleant sau tutore supleant încetează în momentul încetării calității curatorului sau tutorelui. Curatorul supleant sau tutorele supleant sînt obligați să ceară substituirea curatorului sau tutorelui în caz de încetare a calității acestuia. În caz contrar, el va fi obligat să repare prejudiciul cauzat persoanei ocrotite.
	<p>Articolul 46. Revocarea calității, eliberarea tutorilor și curatorilor de la îndeplinirea obligațiilor</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune de modificat titlul la Articolul 38² și expunerea acestuia în următoarea redacție: „Articolul 46. Revocarea calității de tutore și curator. Revocarea tutelei și a curatelei</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>20. După articolul 48 se completează cu secțiunile 3 cu următorul cuprins: „Secțiunea 3</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea titlului</p>	<p>Se acceptă</p>

10.	Măsurile de ocrotire juridică a adulților	Secțiunii 3 dupăcum urmează: ” Măsurile de ocrotire contractuală și judiciară” Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament art. 48 ² : - alin. (3), concretizarea sintagmei „persoanelor însărcinate cu ocrotirea” o considerăm utilă de a fi efectuată la art. 48 ¹ alin. (6), ulterior pe tot cuprinsul textului Codului civil, nu va fi necesară specificarea calificativelor care se atribuie categoriei respective de persoane; - alin. (4), pentru a fi în unison cu terminologia utilizată pe tot cuprinsul textului Codului civil, sintagma „persoanelor însărcinate de ocrotire” se va substitui cu sintagma „persoanelor însărcinate cu ocrotirea”.	Se acceptă. La articolul 48² alin. (3) și (4) vor avea următorul cuprins: „(3) <i>Persoanele însărcinate cu ocrotirea sînt obligate să se prezinte ori de cîte ori sînt convocate și să comunice orice informație în legătură cu exercitarea ocrotirii persoanei.</i> (4) <i>Autoritatea tutelară poate, la cerere sau din oficiu, să dea prescripții obligatorii persoanelor însărcinate cu ocrotirea.</i> ” Art. 48¹ alin. (6) va avea următorul cuprins: „(6) <i>De fiecare dată cînd se ia orice decizie de către instanța de judecată, autoritatea tutelară sau orice persoană însărcinată cu ocrotirea (asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie) care vizează persoana ocrotită sau interesele patrimoniale ale persoanei ocrotite se acordă prioritate dorințelor, preferințelor și sentimentelor exprimate de către persoana ocrotită de sine stătător sau, la solicitarea acestuia, cu ajutorul unei persoane pe care a ales-o să o asiste în comunicare (persoana de încredere). Dorințele, preferințele și sentimentele au prioritate chiar dacă sînt susceptibile de a expune persoana ocrotită unui anumit risc, cu excepția cazului în care ea se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare.</i> ”
11.		Domnul Igor VREMEA, Deputat în Parlament Potrivit propunerilor de modificare a articolului 48 ² alin. (4) Cod civil (art. VI pct. 20 din proiect) „Autoritatea tutelară poate, la cerere sau din oficiu, să dea prescripții	Se acceptă. Pentru evitarea contradicțiilor, propunem revizuirea normei art. 48 ² alin. (4) din Codul civil în redacția proiectului, după cum urmează: sintagma “și să aplice sancțiuni

<p>obligatorii persoanelor însărcinate de ocrotire și să aplice sancțiuni conform Codului contravențional față de persoanele care nu le-au respectat”.</p> <p>Menționăm că autoritatea tutelară nu se regăsește în art. 393 Cod contravențional printre autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale, iar prin modificările propuse la art. 398 Cod contravențional (art. XII pct.2 din proiect), competența în examinarea acestui gen de contravenții (art. 66 Cod contravențional) îi va reveni comisiei administrative și nu autorității tutelare.</p> <p>Din actualele prevederi ale art. 400 alin. (4), (5) și (6) Cod contravențional rezultă că autoritatea competentă să examineze contravențiile prevăzute la art. 62- 68 Cod contravențional este instanța de judecată, iar noile prevederi de lege nu au fost coroborate cu aceste reglementări. Reieșind din cele relevate supra, modificările și completările propuse vor crea confuzii în ceea ce privește autoritatea competentă să soluționeze cauzele contravenționale prevăzute la art. 66 Cod contravențional.</p>	<p>conform Codului contravențional al Republicii Moldova față de persoanele care nu le-au respectat.” se exclude.</p> <p>Redacția alin.(4) art. 48² este propusă la pct. 21 din sinteză.</p> <p>Art.XIII se propune a fi exclus.</p> <p>Amendamentele la Codul contravențional vor fi promovate printr-un alt proiect de lege pentru modificarea și completarea Codului.</p> <p>Corespunzător, Art.XIV – Art.XVIII vor deveni Art.XIII – Art. XVII.</p>
<p>12.</p> <p>Articolul 48⁴ . Obligațiile generale ale persoanei însărcinate cu ocrotirea</p> <p>(1) Persoanele însărcinate cu ocrotirea, după posibilitate, informează și consultă cu regularitate despre toate aspectele ce țin de ocrotire,</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>La alin. (1) art. 48⁴ se înlocuiește sintagma “să consulte” cu sintagma „să se conducă de”. Astfel, alin. (1) art. 48⁴ va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Persoanele însărcinate cu ocrotirea, după posibilitate, informează și consultă cu regularitate</p>
	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>La fel și alin. 1 al art. 48⁴ care stabilește „Obligațiile generale ale persoanei însărcinate cu ocrotirea”.</p>

<p>precum și îi oferă suport sau consultă de fiecare dată când fiecare dată când persoana ocrotită solicită sau este necesar reieșind din circumstanțe. În cazul în care persoana însărcinată cu ocrotirea acționează în numele persoanei ocrotite, aceasta este obligată să se conducă de opinia persoanei reprezentate, în măsura în care aceasta poate exprima o astfel de opinie.</p> <p>(2) Persoanele însărcinate cu ocrotirea sînt obligate să evalueze și să ia în considerare, după posibilitate, dorințele și sentimentele din trecut și prezent ale persoanei ocrotite.</p>	<p>indică că „în cazurile în care persoana însărcinată cu ocrotirea acționează în numele persoanei ocrotite, aceasta este obligată să consulte opinia persoanei reprezentate, în măsura în care aceasta poate exprima o astfel de opinie”. Cuvântul „consulte” nu oferă garanțiile minim necesare împotriva abuzului și nu garantează respectarea voinței și preferințelor persoanei cu dizabilități.</p> <p>Aliniatul (2), de asemenea permite derogări de la principiul „respectă voința și preferința persoanei cu dizabilități”, întrucât sintagma „după posibilitate” exclude caracterul obligator a voinței și preferinței persoanei.</p>	<p>persoana ocrotită despre toate aspectele ce țin de ocrotire, precum și îi oferă suport sau consultă de fiecare dată când persoana ocrotită solicită sau este necesar reieșind din circumstanțe. În cazul în care persoana însărcinată cu ocrotirea acționează în numele persoanei ocrotite, aceasta este obligată să se conducă de opinia persoanei reprezentate, în măsura în care aceasta poate exprima o astfel de opinie.”</p> <p>La alin. (2) art. 48⁴ se înlocuiește sintagma „după posibilitate” cu sintagma „dacă există”. Astfel, alin. (2) art. 48⁴ va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Persoanele însărcinate cu ocrotirea sînt obligate să evalueze dorințele și sentimentele din trecut și prezent ale persoanei ocrotite și să le ia în considerare dacă există.”</p> <p>Aceasta corespunde cu intenția proiectului ca dorințele tot timpul să fie luate în cont, cu excepția cazului când persoana vulnerabilă nu poate exprima dorințele sale.</p> <p>Se acceptă înlocuirea sintagmei „sau altă calitate” cu sintagma „sau altă persoană însărcinată cu ocrotirea”. Ultimul este un termen definit clar.</p> <p>Redacția alin.(2) este propusă la pct. 25 din sinteză fiind conținut de propunerile formulate adițional.</p>
<p>13. Articolul 48⁵. Respectarea instrucțiunilor în vederea ocrotirii</p> <p>(1) Instrucțiunile persoanei fizice cu capacitate deplină de exercițiu referitoare la ocrotirea patrimoniului său în situația în care în viitor, în urma unei boli mentale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa (instrucțiunile în vederea ocrotirii), trebuie să fie respectate de către persoanele însărcinate cu ocrotirea și instanța de judecată, cu excepția cazului în care interesul persoanei ocrotite sau bunăstarea ei impune nerespectarea acestora.</p> <p>(2) Instrucțiunile în vederea ocrotirii prin care se desemnează una sau mai multe</p>	<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>art. 48⁵ :</p> <p>- alin. (2), obiectăm asupra utilizării sintagmei „sau altă calitate”, fiindcă lasă loc de întrebare. De aceea, urmează a fi enumerate concret persoanele desemnate cu ocrotirea;</p>	<p>Se acceptă înlocuirea sintagmei „sau altă calitate” cu sintagma „sau altă persoană însărcinată cu ocrotirea”. Ultimul este un termen definit clar.</p> <p>Redacția alin.(2) este propusă la pct. 25 din sinteză fiind conținut de propunerile formulate adițional.</p>

persoane care vor acționa în calitate de ocrotitor provizoriu, curator, tutore sau **altă calitate**, trebuie să fie respectate, cu excepția cazului în care persoana desemnată refuză această calitate, este în imposibilitate de a o exercita sau dacă **interesul persoanei ocrotite impune nerespectarea acestora.**

(3) Instrucțiunile în vederea ocrotirii se întocmesc, se modifică și se revocă în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute, personal de către persoana care dă instrucțiunile.

(4) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător în cazul în care părinții sau ultimul părinte în viață, nefiind supus curatelei sau tutelei și exercitând ocrotirea părintească asupra copilului minor sau asumându-și îngrijirea materială și morală a acestuia, desemnează una sau mai multe persoane care vor acționa în calitate de ocrotitor provizoriu, curator sau tutore al copilului în cazul în care ei vor deceda sau în urma unei boli mentale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice nu vor putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sau exprima voința.

(5) Instrucțiunile în vederea ocrotirii pot fi înregistrate, la cererea persoanei care le-a întocmit, în modul prevăzut de Guvern. În caz de modificare sau revocare a instrucțiunilor care anterior au fost înregistrate, persoana va cere înregistrarea modificării sau radierea înregistrării.

(6) Neefectuarea înregistrării prevăzute de alin.(5) nu afectează validitatea instrucțiunilor, a modificării sau, după caz, a revocării lor.

(7) Orice persoană poate invoca existența

	<p>instrucțiunilor în vederea ocrotirii. Instanța de judecată din oficiu va cerceta înregistrările prevăzute la alin.(5).</p> <p>(8) Dacă circumstanțele care au stat la baza întocmirii unei instrucțiuni, se modifică esențial astfel încât se poate prezuma că persoana nu ar mai da acea instrucțiune sau ar fi dat o instrucțiune diferită, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unei persoane interesate, poate să modifice sau să anuleze instrucțiunea dacă respectarea ei va pune în pericol persoana sau îi va aduce un prejudiciu grav. Înainte de a hotărî asupra modificării sau anulării instrucțiunii, instanța de judecată audiază persoana și constată dorințele acesteia referitor la acea instrucțiune.</p>		
14.		<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>Considerăm că este afectată și instituția „instrucțiunilor în vederea ocrotirii” care exprimă direct voința persoanei. Potrivit alineatului (1) din articolul 48⁵ („Respectarea instrucțiunilor în vederea ocrotirii”), se permite derogare de la voința și preferințele persoanei exprimate prin instrucțiunile date de el în cazul în care „<i>interesul persoanei ocrotite sau bunăstarea ei impune nerespectarea acestora</i>”. Această abordare este contrară art. 12 din Convenție, întrucât este o formă de substituire a deciziei, care este guvernată de principiul „<i>celui mai bun interes</i>” în detrimentul paradigmei „<i>dorințelor</i>” și</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Se propune înlocuirea la alin.(1) a sintagmei „cu excepția cazului în care interesul persoanei ocrotite sau bunăstarea ei impune nerespectarea acestora” cu sintagma „cu excepția cazului în care persoana se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare”.</p> <p>Astfel, alin.(1) art. 48⁵ va avea următorul cuprins: <i>(1) Instrucțiunile persoanei fizice cu capacitate deplină de exercițiu referitoare la ocrotirea patrimoniului său în situația în care în viitor, în urma unei boli mentale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa (instrucțiunile în vederea ocrotirii), trebuie să fie respectate de către persoanele însărcinate cu ocrotirea și instanța de judecată, cu excepția cazului în care persoana se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare.</i></p>

preferințelor. Comitetului ONU în pct. 21 din comentariul general nr. 1 expres atenționează asupra faptului că asemenea situație violează drepturile persoanelor cu dizabilități. Aceiași neorespundere cu art. 12 din Convenție se menține și la aliniatul (2), prin sintagma „*dacă interesul persoanei oprite impune nerespectarea acestora*”, principiu care substituie decizia persoanei și neagă capacitatea juridică.

Aliniatul (3) din articolul menționat, la rândul său conține o abordare discriminatorie, întrucât sintagma „*instrucțiunile în vederea ocrotirii se întocmesc, se modifică și se revocă în forma scrisă*”, nu ține cont de situația specială a persoanelor care sunt în stare de imposibilitate de a scrie, prin urmare aceste circumstanțe înseamnă că statul aplică același tratament pentru persoanele aflate în situații diferite, fapt ce prezumă o discriminare indirectă. În acest context, este nevoie de prevedea măsuri alternative de acomodare rezonabilă.

Se propune înlocuirea la alin.(2) a sintagmei „*interesul persoanei oprite impune nerespectarea acestora*” cu sintagma „*persoana se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare*”.

Art. 48⁵ alin. (2) va avea următorul cuprins:

„(2) *Instrucțiunile în vederea ocrotirii prin care se desemnează una sau mai multe persoane care vor acționa în calitate de ocrotitor provizoriu, curator, tutore sau altă persoană însărcinată cu ocrotirea, trebuie să fie respectate, cu excepția cazului în care persoana desemnată refuză această calitate, este în imposibilitate de a o exercita sau dacă persoana se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare*”

Astfel, se va asigura uniformitate cu regula din art. 48¹ alin.(6).

În același scop, se propune înlocuirea la alin. (8) a sintagmei „*pune în pericol persoana sau îi va aduce un prejudiciu grav*” cu sintagma „*expune persoana unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare*”.

Art. 48⁵ alin. (8) va avea următorul cuprins:

(8) *Dacă circumstanțele care au stat la baza întocmirii unei instrucțiuni, se modifică esențial astfel încât se poate prezuma că persoana nu ar mai da acea instrucțiune sau ar fi dat o instrucțiune diferită, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unei persoane interesate, poate să modifice sau să anuleze instrucțiunea dacă respectarea ei va expune persoana unui risc grav care nu poate fi diminuat prin luarea anumitor măsuri suplimentare. Înainte de a hotărî asupra modificării sau anulării instrucțiunii, instanța de judecată audiază persoana și constată dorințele acesteia referitor la acea instrucțiune.*

			<p>Nu putem fi de acord cu amendamentul propus. În primul rând, a se observa că instrucțiunile în vederea ocrotirii se întocmesc la un moment când persoana are discernământ și nu atunci când ea deja nu mai conștientizează acțiunile sale și, deci, nu mai poate scrie. În al doilea rând, legislația în vigoare (în special art. 210 alin.(4) din Codul civil) prevede instrumente prin care persoanele analfabete sau cu dizabilități fizice nu pot scrie și anume întocmirea instrucțiunilor în fața unui notar public sau altă persoană care desfășoară activitate notarială (secretarul consiliului local, consulul etc.), semnătura fiind aplicată de o altă persoană. Considerăm că aceasta oferă o acomodare rezonabilă, întrucât întocmirea acestor instrucțiuni nu este un act curent, zilnic, ci un eveniment rar, pentru care persoana se poate deplasa la un notar public sau secretarul consiliului local.</p> <p>Forma scrisă este necesară pentru a evita abuzurile și a avea certitudine că instrucțiunile aparțin persoanei și a avea certitudine privind conținutul instrucțiunilor.</p>
	<p>Articolul 48⁵. Respectarea instrucțiunilor în vederea ocrotirii</p> <p>(9) Dacă modificarea sau revocarea instrucțiunilor, este anulată, instanța de judecată le va lua în considerare, cu excepția cazului în care există dubii că ele reflectă dorințele și sentimentele persoanei.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea alin (9) art. 48⁵ și expunerea în următoarea redacție:</p> <p>(9) Dacă instrucțiunile au fost modificate sau revocate ori dacă a fost anulată modificarea sau revocarea acestora, instanța de judecată le va lua în considerare, cu excepția cazului în care există dubii că acestea reflectă dorințele și sentimentele persoanei.</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>15.</p>	<p>Articolul 48⁷. Regimul conturilor</p> <p>(1) Persoana însărcinată cu ocrotirea nu poate modifica conturile deschise pe numele persoanei ocrotite și nici nu poate</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>La articolele 48⁷ alin. (2) și 48⁸ alin.</p>	<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Normele necesită redactare.</p> <p>Astfel, sintagma „Cu toate acestea” se va substitui cu sintagma „<i>Prin derogare de la alin.(1)</i>”.</p>

<p>deschide un alt cont la o altă instituție financiară.</p> <p>(2) Cu toate acestea, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să autorizeze modificarea sau deschiderea contului dacă este în interesul persoanei ocrotite.</p> <p>Articolul 48⁸ . Remunerarea persoanei însărcinate cu ocrotirea</p> <p>(1) Persoanele, altele decât ocrotitorul autorizat, exercită cu titlu gratuit măsurile de ocrotire judiciare.</p> <p>(2) Cu toate acestea, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate autoriza, luând în considerare bunurile administrate sau dificultatea în exercitarea măsurii, plata unei remunerații în folosul persoanei însărcinate cu ocrotirea, fixându-i mărimea. Remunerația se plătește din contul persoanei ocrotite.</p> <p>...</p> <p>(5) Cu titlu de excepție, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară, poate să autorizeze alocarea unei remunerații ocrotitorului autorizat, pentru îndeplinirea unui act sau unei serii de acte cerute prin măsura de ocrotire și care implică eforturi pe o perioadă destul de lungă sau de o complexitate înaltă, care ar completa sumele percepute conform alin.(2) și (3) dacă ele se adevăresc a fi insuficiente. Această remunerație se plătește din contul persoanei ocrotite.</p>	<p>(2) Cod civil propunem excluderea la începutul alineatului a sintagmei „cu toate acestea”.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p>
<p>Articolul 48⁷ . Regimul conturilor</p> <p>(1) Persoana însărcinată cu</p>		

<p>ocrotirea nu poate modifica conturile deschise pe numele persoanei ocrotite și nici nu poate deschide un alt cont la o altă instituție financiară.</p> <p>(2) Cu toate acestea, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să autorizeze modificarea sau deschiderea contului dacă este în interesul persoanei ocrotite.</p> <p>(3) Dacă persoana ocrotită nu deține nici un cont, persoana însărcinată cu ocrotirea, deschide un cont pe numele persoanei ocrotite sau din contul persoanelor care au obligația legală de întreținere.</p> <p>(4) Operațiunile de încasare, plată și de administrare a mijloacelor bănești efectuate în numele persoanei ocrotite se fac exclusiv prin contul deschis pe numele acestuia dacă legea nu prevede altfel pentru anumite categorii de plăți.</p> <p>(5) Fructele și produsele generate de banii și valorile ce aparțin persoanei ocrotite îi revin acesteia în exclusivitate.</p>	<p>Se propune modificarea și expunerea articolului 48⁷ în următoarea redacție:</p> <p>”Articolul 48⁷. Regimul conturilor persoanei ocrotite</p> <p>(1) Persoana însărcinată cu ocrotirea nu poate modifica conturile deschise pe numele persoanei ocrotite și nici nu poate deschide conturi la o altă instituție financiară.</p> <p>(2) Prin derogare de la alin. (1), consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să autorizeze modificarea sau deschiderea contului, dacă aceasta este în interesul persoanei ocrotite.</p> <p>(3) Dacă persoana ocrotită nu deține niciun cont, persoana însărcinată cu ocrotirea va deschide un cont pe numele persoanei ocrotite.</p> <p>(4) Operațiunile de încasare, de plată și de administrare a mijloacelor bănești efectuate în numele persoanei ocrotite se fac exclusiv prin contul deschis pe numele acestuia, dacă legea nu prevede altfel pentru anumite categorii de plăți.</p> <p>(5) Fructele și produsele generate de banii și valorile ce aparțin persoanei ocrotite îi revin acesteia în exclusivitate.”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>16. Articolul 48⁸. Remunerarea persoanei însărcinate cu ocrotirea</p> <p>1) Persoanele, altele decât ocrotitorul autorizat, exercită cu titlu gratuit măsurile de ocrotire judiciare.</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>art. 48⁸: - alin. (1), pentru un spor de</p>	<p>Se acceptă. La art. 48⁸ alin. (1) și (3) vor avea următorul cuprins: „(1) Persoanele, altele decât ocrotitorul autorizat, exercită cu titlu gratuit măsurile de ocrotire judiciară.”</p>

	<p>(3) Dacă măsura judiciară de ocrotire se exercită de către un ocrotitor autorizat, finanțarea se face total din persoanei ocrotite.</p>	<p>redactare, cuvântul „judiciară” se va substitui cu cuvântul „judiciară”;</p> <p>- alin. (3), întru utilizarea terminologiei constante pe tot textul Codului civil, cuvintele „măsura judiciară de ocrotire” se va substitui cu cuvintele „măsura de ocrotire judiciară”. Obiecția este valabilă și pentru art. 48³² alin. (4), pentru ambele situații;</p>	<p>„(3) Dacă măsura de ocrotire judiciară se exercită de către un ocrotitor autorizat, finanțarea se face total din contul persoanei ocrotite.”</p> <p>La art. 48³² alin. (4) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(4) Persoana are dreptul de a obține extrase privind măsurile de ocrotire judiciare cu privire la propria persoană, copiii minori și persoanele al căror ocrotitor provizoriu, curator sau tutore este. În alte cazuri, extrasul privind măsurile de ocrotire judiciare se eliberează dacă solicitantul are un interes legitim, în modul prevăzut de Guvern.”</p>
	<p>Articolul 48¹³. Mandatul de ocrotire în viitor a copilului</p> <p>(1) Părinții sau părintele supraviețuitor care nu este ocrotit prin tutelă sau curatelă și care exercită ocrotirea părintească asupra copilului minor sau care îngrijesc de copilul adult, pot împuternici unul sau mai mulți mandatar, să reprezinte acel copil în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiente fizice, mintale sau psihologice, copilul nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.</p> <p>(2) Acest mandat produce efecte în cazul în care părintele decedează sau dacă, în urma unei boli mintale sau deficiente fizice, mintale sau psihologice, el nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.</p> <p>(3) Mandatului de ocrotire în viitor a copilului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandatul de ocrotire în viitor.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGRODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea articolului 48¹³ în următoarea redacție:</p> <p>”Articolul 48¹³. Mandatul de ocrotire în viitor a copilului</p> <p>(1) Părinții sau părintele supraviețuitor, care nu au fost supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelii sau curatelei și care exercită ocrotirea părintească asupra copilului minor ori și-au asumat îngrijirea materială și morală a copilului adult, pot împuternici unul sau mai mulți mandatar să reprezinte acest copil în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiente fizice, mintale sau psihologice, copilul nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.</p> <p>(2) Mandatul de ocrotire în viitor a copilului produce efecte în</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>cazul în care părinții fie sunt decedați, fie, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu pot, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.</p> <p>(3) Mandatului de ocrotire în viitor a copilului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandatul de ocrotire în viitor.”</p>	
<p>Se acceptă.</p> <p>Articolele 48¹⁵ - 48²¹ vor avea următorul cuprins: „Articolul 48¹⁵. Împuternicirile mandatului</p> <p>(1) În cazul în care mandatul de ocrotire în viitor se acordă și pentru ocrotirea persoanei mandantului, mandatul poartă drepturile și obligațiile de tutore, iar mandatul poartă drepturile și obligațiile de persoană ocrotită prin tutelă prevăzute la art. 48⁵¹-48⁵⁵. Orice clauză care derogă de la acele dispoziții în detrimentul mandantului sînt nule.</p> <p>(2) Mandatul de ocrotire în viitor poate să prevadă:</p> <p>a) dreptul mandatarului de a însoți mandantul oriunde este necesar și a-l ajuta în luarea deciziilor în domeniul sănătății sale;</p> <p>b) împuternicirea mandatarului de a consimți în numele mandantului, la efectuarea investigațiilor și intervențiilor medicale;</p> <p>c) instrucțiuni în vederea ocrotirii.</p> <p>(3) Mandatul de ocrotire în viitor poate să prevadă modalitățile de control al executării sale.</p> <p>Articolul 48¹⁶. Mandatarul</p> <p>(1) Poate fi desemnat în calitate de mandatar orice persoană fizică aleasă de către mandant, precum și orice persoană juridică care deține calitatea de ocrotitor autorizat.</p> <p>(2) Mandatarul persoană fizică pe durata executării mandantului de ocrotire în viitor, trebuie să dispună de capacitate deplină de exercițiu, să îndeplinească condițiile</p>	<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>art.48¹⁵:</p> <p>- alin. (1), cuvîntul „mandatul” la primul caz gramatical, se va substitui cu cuvintele „mandatul de ocrotire în viitor”, iar cuvîntul „mandatul” utilizat la al doilea caz gramatical se va substitui cu cuvîntul „mandantul”, fiind astfel, în unison cu terminologia utilizată pe tot textul Codului civil;</p> <p>- alin. (2) și alin. (3), cuvîntul „mandatul” se va substitui cu cuvintele „mandatul de ocrotire în viitor”.</p> <p>Obiecția se referă și la art., 48¹⁶ alin. (2) și alin. (4); art. 48¹⁷ alin. (1) ultima propoziție, alin. (3) și alin. (4); art. 48¹⁸, în titlu și alin. (1); art. 48¹⁹, în titlu și în dispoziția alin. (1), la lit. e) și pct. 3) al alin. (1), precum și la alin. (2) și alin. (4); art. 48²⁰, în titlu, precum și la alin. (1) și (2); art. 48²¹ alin. (1)</p>	<p>Articolul 48⁵. Împuternicirile mandatului</p> <p>(1) În cazul în care mandatul se acordă și pentru ocrotirea persoanei mandantului, mandatul poartă drepturile și obligațiile de tutore, iar mandatul poartă drepturile și obligațiile de persoană ocrotită prin tutelă prevăzute la art. 48⁵¹-48⁵⁵. Orice clauză care derogă de la acele dispoziții în detrimentul mandantului sînt nule.</p> <p>(2) Mandatul poate să prevadă:</p> <p>a) dreptul mandatarului de a însoți mandantul oriunde este necesar și a-l ajuta în luarea deciziilor în domeniul sănătății sale;</p> <p>b) împuternicirea mandatarului de a consimți în numele mandantului, la efectuarea investigațiilor și intervențiilor medicale;</p> <p>c) instrucțiuni în vederea ocrotirii.</p> <p>(3) Mandatul poate să prevadă modalitățile de control al executării sale.</p> <p>Articolul 48¹⁶. Mandatarul</p> <p>(1) Poate fi desemnat în calitate de mandatar orice persoană fizică aleasă de către mandant, precum și orice persoană juridică care deține calitatea de ocrotitor</p>

legale pe care trebuie să le întrunească tutorele.

(3) Dacă nu s-a stipulat altfel, mandatul de ocrotire în viitor se consideră acordat pe termen nedeterminat.

(4) Pe durata executării **mandatului de ocrotire în viitor**, mandatarul poate fi revocat doar prin hotărârea instanței de judecată, conform art. 48¹⁹.

Articolul 48¹⁷. Efectele mandatului de ocrotire în viitor

(1) Pentru ca mandatul de ocrotire în viitor să înceapă să producă efecte, mandatarul îl va prezenta autorității tutelare, împreună cu raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, eliberat în ultimele 2 luni. Autoritatea tutelară va contrasemna, ștampila și aplica data contrasemnării pe originalul mandatului și le va returna mandatarului. Data contrasemnării de către autoritatea tutelară se consideră data când **mandatul de ocrotire în viitor** a început să producă efecte.

(2) Mandatarul este obligat să informeze mandantul despre faptul că mandatul de ocrotire în viitor a început să producă efecte.

(3) Faptul că **mandatul de ocrotire în viitor** a început să producă efecte nu are nici un efect asupra capacității de exercițiu a mandantului.

(4) Dispozițiile privind mandatul de ocrotire în viitor se aplică și în cazul în care un mandat este formulat în așa fel încât acesta produce efecte înainte de termenul prevăzut la alin.(1) și se prevede expres că el va continua să producă efecte juridice chiar și în cazul în care mandantul, în urma unei boli mentale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

autorizat.

(2) Mandatarul persoană fizică pe durata executării mandatului, trebuie să dispună de capacitate deplină de exercițiu, să îndeplinească condițiile legale pe care trebuie să le întrunească tutorele.

(3) Dacă nu s-a stipulat altfel, mandatul de ocrotire în viitor se consideră acordat pe termen nedeterminat.

(4) Pe durata executării mandatului, mandatarul poate fi revocat doar prin hotărârea instanței de judecată, conform art. 48¹⁹.

Articolul 48¹⁷. Efectele mandatului de ocrotire în viitor

(1) Pentru ca mandatul de ocrotire în viitor să înceapă să producă efecte, mandatarul îl va prezenta autorității tutelare, împreună cu raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, eliberat în ultimele 2 luni. Autoritatea tutelară va contrasemna, ștampila și aplica data contrasemnării pe originalul mandatului și le va returna mandatarului. Data contrasemnării de către autoritatea tutelară se consideră data când mandatul a început să producă efecte.

(2) Mandatarul este obligat să informeze mandantul despre faptul că mandatul de ocrotire în viitor a început să producă efecte.

(3) Faptul că mandatul a început să producă efecte nu are nici un efect asupra capacității de exercițiu a mandantului.

(4) Dispozițiile privind mandatul de ocrotire în viitor se aplică și în cazul în care un mandat este formulat în așa fel încât acesta produce efecte înainte de termenul prevăzut la alin.(1) și se prevede

expres că el va continua să producă efecte juridice chiar și în cazul în care mandantul, în urma unei boli mentale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

Articolul 48¹⁹. Încetarea sau suspendarea mandatului care a început să producă efecte

(1) Mandatul care a început să producă efecte încetează în unul din următoarele cazuri:

a) decesul persoanei ocrotite sau instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară în privința acesteia, dacă hotărârea instanței de judecată nu prevede altfel;

b) decesul mandatarului persoană fizică sau instituirea unei măsuri de ocrotire în privința sa;

c) intentarea procedurii de insolvabilitate sau lichidarea mandatarului persoană juridică;

d) pierderea de către mandatar a calității de ocrotitor autorizat;

e) revocarea mandatului prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate dacă:

1) persoana poate conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, astfel încât nu mai este necesară menținerea ocrotirii;

2) dispozițiile legale privind reprezentarea între soți și regimul bunurilor soților sînt suficiente pentru a ocroti interesele mandantului; sau

3) mandatarul exercită mandatul într-un mod care lezează interesele sau bunăstarea mandantului. În acest caz, instanța de judecată poate revoca împuternicirile

art. 48¹⁹, alin.(1) lit. b), după cuvintele „de ocrotire” se va introduce cuvîntul „judiciară”. Obiecția este valabilă și pentru art. 48⁴⁰ alin. (1);

Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament
Se propune modificarea și expunerea articolului 48¹⁹ în următoarea redacție:

Articolul 48¹⁹. Încetarea și suspendarea mandatului de ocrotire în viitor care a început să producă efecte

(1) Mandatul de ocrotire în viitor care a început să producă efecte încetează în cazul:

a) decesului persoanei ocrotite sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința acesteia, dacă hotărârea instanței de judecată nu prevede altfel;

b) decesului mandatarului persoană fizică sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința acesteia;

c) intentării procedurii de insolvabilitate față de mandatarul persoană juridică sau al lichidării acesteia;

d) pierderii de către

Se acceptă

Se acceptă

mandatarului total sau parțial.
(2) Instanța de judecată poate suspenda efectele mandatului pe durata instituirii măsurii de ocrotire provizorie.
(3) În cazurile prevăzute la alin.(1) lit. e) pct. 3), instanța de judecată va institui o măsură de ocrotire judiciară în temeiurile și modul stabilit de lege.
(4) Hotărârea judecătorească prin care se suspendă sau se revocă mandatul de ocrotire în viitor se comunică mandantului și mandatarului, precum și autorității tutelare. Dacă mandatul a fost înregistrat în modul prevăzut la art. 48⁵ alin.(5), hotărârea privind suspendarea sau revocarea se va expedia pentru a se face înregistrarea sau radierea necesară.

mandatar a calității de ocrotitor autorizat;
e) revocării mandatului de ocrotire în viitor prin hotărâre judecătorească.

(2) La cererea oricărei persoane interesate, instanța de judecată poate hotărî revocarea mandatului de ocrotire în viitor, în cazurile în care:

a) persoana ocrotită își poate conștientiza acțiunile ori exprima voința, astfel încît nu mai este necesară menținerea măsurii de ocrotire;

b) dispozițiile legale privind reprezentarea între soți și privind regimul bunurilor soților sînt suficiente pentru a ocroti interesele mandantului;

c) mandatarul exercită mandatul de ocrotire în viitor într-un mod care lezează interesele sau bunăstarea mandantului. În acest caz, instanța de judecată poate revoca împuternicirile mandatarului total sau parțial.

(3) Instanța de judecată poate suspenda efectele mandatului de ocrotire în viitor pe durata instituirii ocrotirii provizorii.

(4) În cazul prevăzut la alin. (2) lit. c), instanța de judecată va institui o măsură de ocrotire judiciară în temeiul și modul stabilite de lege.

(5) Hotărârea judecătorească prin care se suspendă sau se revocă mandatul de ocrotire în viitor se

comunică mandantului și mandatarului, precum și autorității tutelare. Dacă mandatul de ocrotire în viitor a fost înregistrat în modul prevăzut la art. 48⁵ alin. (5), hotărârea privind suspendarea sau revocarea se va expedia pentru a se face înregistrarea sau radierea necesară.

art. 48²⁰, pentru un spor de precizie normativă, sugerăm expunerea titlului articolului în următoarea redacție: „exercitarea mandatului de ocrotire în viitor”;

Articolul 48²⁰. Intervenția instanței de judecată în modul de exercitare a mandatului

(1) Orice persoană interesată poate cere instanței de judecată să anuleze consemnarea mandatului conform art. 48¹⁷ alin.(1) dacă nu au fost întrunite condițiile legale, să interpreteze conținutul acestuia sau în alt mod să determine condițiile de executare a mandatului.

(2) Înainte de a examina cererea privind anularea mandatului, instanța de judecată va audia mandatarul și după necesitate mandantul, precum și va acorda prioritate dorințelor și interesului prioritar al mandantului și bunăstării sale.

Articolul 48²¹. Acordarea împuternicirilor suplimentare de către instanța de judecată

(1) Dacă, din cauza limitelor împuternicirilor acordate, mandatul nu permite ocrotirea suficientă a intereselor personale sau patrimoniale ale persoanei,

Articolul 48²⁰. Intervenția instanței de judecată în modul de exercitare a *mandatului de ocrotire în viitor*

(1) Orice persoană interesată poate cere instanței de judecată să anuleze consemnarea *mandatului de ocrotire în viitor* conform art. 48¹⁷ alin.(1) dacă nu au fost întrunite condițiile legale, să interpreteze conținutul acestuia sau în alt mod să determine condițiile de executare a *mandatului de ocrotire în viitor*.

(2) Înainte de a examina cererea privind anularea *mandatului de ocrotire în viitor*, instanța de judecată va audia mandatarul și după necesitate mandantul, precum și va acorda prioritate dorințelor și interesului prioritar al mandantului și bunăstării sale.

Articolul 48²¹. Acordarea împuternicirilor suplimentare de către instanța de judecată

(1) Dacă, din cauza limitelor împuternicirilor acordate, *mandatul de ocrotire în viitor* nu permite ocrotirea suficientă a intereselor personale sau patrimoniale ale persoanei, instanța de judecată poate, prin hotărâre judecătorească, la cererea mandatarului să îi acorde

<p>împuternicirile suplimentare necesare. În baza aceleiași cereri, dacă constată prezența unui conflict dintre interesele mandantului și mandatarului, instanța de judecată poate, prin hotărâre judecătorească să împuternicească un mandatar special pentru îndeplinirea unor acte juridice, care depășesc limitele mandatului existent.</p> <p>(2) Mandatarul împuternicit prin mandatul de ocrotire în viitor și mandatarul special împuternicit de către instanța de judecată sînt independenți și nu poartă răspundere unul față de altul. Aceștia sînt obligați să se informeze reciproc despre deciziile luate.”</p> <p>În corespundere cu modificările operate la art. 48¹⁵ - 48²¹ se propune modificarea și art. 48⁴⁰ alin.(1). Astfel, Art. 48⁴⁰ alin. (1) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(1) Instanța de judecată poate reînnoi măsura de ocrotire judiciară pentru un termen egal cu termenul inițial de ocrotire.”</p>		<p>Se acceptă.</p>
<p>instanța de judecată poate, prin hotărâre judecătorească, la cererea mandatarului să îi acorde împuternicirile suplimentare necesare. În baza aceleiași cereri, dacă constată prezența unui conflict dintre interesele mandantului și mandatarului, instanța de judecată poate, prin hotărâre judecătorească să împuternicească un mandatar special pentru îndeplinirea unor acte juridice, care depășesc limitele mandatului existent.</p> <p>(2) Mandatarul împuternicit prin mandatul de ocrotire în viitor și mandatarul special împuternicit de către instanța de judecată sînt independenți și nu poartă răspundere unul față de altul. Aceștia sînt obligați să se informeze reciproc despre deciziile luate.</p> <p>Articolul 48⁴⁰. Reînnoirea măsurii</p> <p>(1) Instanța de judecată poate reînnoi măsura de ocrotire pentru un termen egal cu termenul inițial de ocrotire.</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>Este necesar a reglementa distinct momentul cînd începe să producă efecte revocarea mandatului pentru terți în raport cu părțile. Din acest considerent se propune completarea alin.(2) cu o nouă propoziție.</p> <p>Prin urmare se propune expunerea alin. (2) art. 48²³ în următoarea redacție:</p> <p>„(2) Până la momentul în care mandatul autentic poate să îl modifice în aceeași formă sau să îl</p>	<p>Articolul 48²³. Întocmirea, modificarea și revocarea mandatului autentic</p> <p>(1) Dacă mandatul a fost acordat prin act juridic unilateral în formă autentică, mandatarul îl poate accepta prin simpla contrasemnare.</p> <p>(2) Până la momentul în care mandatul începe să producă efecte, mandantul poate să îl modifice în aceeași formă sau să îl revoce prin notificarea revocării mandatului și notarului, iar mandatarul poate să renunțe la mandat prin notificarea mandatului și notarului.</p>
<p>18.</p>		

	<p>revoce prin notificarea revocării mandatarului și notarului, iar mandatarul poate să renunțe la mandat prin notificarea mandantului și notarului. Pentru terți, revocarea produce efecte din momentul îndeplinirii măsurilor de publicitate.”</p>	
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea articolului 48³⁰ în următoarea redacție:</p> <p>Articolul 48³⁰. Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară</p> <p>(1) Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară poate fi depusă de către:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) persoana fizică în privința căreia se cere instituirea măsurii de ocrotire judiciară; b) soțul persoanei indicate la lit. a); c) persoana cu care persoana indicată la lit. a) locuiește împreună de mai mult de 3 ani; d) ruda sau afinul persoanei indicate la lit. a); e) mandatarul desemnat printr-un mandat de ocrotire în viitor, indiferent dacă mandatul produce sau a încetat să producă efecte; f) autoritatea tutelară. <p>(2) Autoritatea tutelară poate depune cererea prevăzută la alin. (1) doar dacă persoanele indicate la</p>	<p>Articolul 48³⁰. Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară</p> <p>(1) Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară poate fi înaintă de către:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) persoana în privința căreia se cere instituirea măsurii de ocrotire judiciară; b) soț; c) persoana cu care aceasta locuiește împreună mai mult de 3 ani; d) ruda sau afinul său; e) persoana care a fost desemnată mandatar printr-un mandat de ocrotire în viitor, indiferent dacă a început, produce sau a încetat să producă efecte; f) autoritatea tutelară . <p>(2) Autoritatea tutelară poate înainta cererea prevăzută la alin.(1) doar dacă persoanele prevăzute la alin.(1) lit. a)-e) omit să o facă în termen de 3 luni de la data sesizării lor de către autoritatea tutelară.</p>

		<p>alin. (1) lit. a)–e) au omis să o depună în termen de 3 luni de la data sesizării acestora de către autoritatea tutelară.</p>	
	<p>Articolul 48³². Publicitatea măsurilor de ocrotire judiciară, a modificării și revocării acestora</p> <p>(1) Instituirea măsurii de ocrotire judiciară, condițiile acesteia, modificarea (inclusiv desemnarea unui nou ocrotitor (inclusiv curator sau tutore) și revocarea ei devin opozabile terților doar după înregistrarea acestor date, în modul prevăzut de Guvern. Datele respective sînt opozabile terților.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎ, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea alin (1) din art. 48³² în următoarea redacție:</p> <p>”(1) Instituirea măsurii de ocrotire judiciară, condițiile acesteia, modificarea (inclusiv desemnarea altui ocrotitor provizoriu, curator sau tutore) și revocarea acesteia devin opozabile terților doar după înregistrarea acestor date în modul prevăzut de Guvern.”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>19.</p>	<p>Articolul 48³³. Instituirea ocrotirii provizorii</p> <p>(3) Instanța de judecată poate, în caz de urgență, să instituie ocrotirea provizorie cu amînarea audierii persoanei. Instanța de judecată în cel mai scurt termen va audia persoana, cu excepția cazului în care i s-a prezentat un raport de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire care confirmă că audierea persoanei este de natură să dăuneze sănătății acesteia sau dacă ea nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.</p>	<p>Domnul Vasile BOLEA, Deputat în Parlament</p> <p>Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17 noiembrie 2016 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Codul civil și Codul de procedură civilă al Republicii Moldova (drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități mintale) (Sesizările nr. 49a/56a/63g/90g/2016), Curtea a statuat:</p> <p>„154. În lumina principiilor expuse, Curtea relevă necesitatea asigurării unei participări efective a persoanei vizate la procesul de examinare a cererii prin care se solicită declararea incapacității acesteia. Curtea menționează că, în cazul în care prezența persoanei nu</p>	<p>Se acceptă.</p>

este posibilă din motive obiective, instanța de judecată urmează să asigure audierea acesteia la locul aflării ei, constatând, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.”

Prin urmare, facem următoarele propuneri de ajustare a proiectului de lege la Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17 noiembrie 2016:

a) Art. 48³³ alin.(3) din Codul civil în redacția proiectului, va avea următorul cuprins:

„(3) Instanța de judecată poate, în caz de urgență, să instituie ocrotirea provizorie cu amânarea audierii persoanei. Instanța de judecată în cel mai scurt termen va audia persoana. ***În cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, instanța de judecată urmează să asigure audierea acesteia la locul aflării ei, constatând, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.***”

b) Art. 48⁸⁵ din Codul civil în redacția proiectului, se expune în redacție nouă:

„**Articolul 48⁸⁵. Audierea persoanei ocrotite la locul aflării**

În cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, autoritatea

Articolul 48⁸⁵. Neaudierea persoanei ocrotite

(1) Autoritatea tutelară poate, printr-o decizie motivată, în baza indicației din raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, să decidă de a nu audia persoana ocrotită dacă acest fapt este de natură să-i dăuneze sănătatea sau dacă aceasta nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.

(2) Decizia prevăzută la alin.(1) se expediază petiționarului, persoanei ocrotite și, după caz, reprezentantului persoanei ocrotite.

	<p><i>tutelară asigură audierea acestora la locul aflării ei, constatând prin încheiere, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.</i>"</p>	
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNII, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea alin (2) din art. 48⁴⁰ în următoarea redacție:</p> <p>Articolul 48⁴⁰. Reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară</p> <p>(2) Prin derogare de la alin. (1), în cazul reînnoirii tutelei, instanța de judecată, în baza raportului de expertiză psihiatrică prin care se confirmă că nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți, poate stabili, prin hotărâre motivată, un termen de pînă la 20 ani.</p>	<p>Articolul 48⁴⁰. Reînnoirea măsurii de ocrotire a tutellei, instanța de judecată, în baza raportului de constatare psihiatrico-legală, care confirmă că, nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți, prin hotărâre motivată, poate stabili un termen de pînă la 20 ani, în scop de ocrotire a acesteia.</p>
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNII, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea titlului Articolului 48⁴⁶ în următoarea redacție:</p> <p>"Exercitarea personală a curatelei și a tutellei"</p>	<p>Articolul 48⁴⁶. Executarea personală a măsurii</p>
<p>Se acceptă</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNII, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune modificarea și expunerea Articolului 48⁴⁷ în următoarea redacție:</p> <p>"Articolul 48⁴⁷. Renunțarea la calitatea de curator și de tutore</p> <p>Curatorul și tutorele nu pot renunța la calitatea lor, dacă aceasta este deținută de mai puțin de 5 ani, cu excepția cazului cînd există motive</p>	<p>Articolul 48⁴⁷. Libertatea de a fi curator sau tutore</p> <p>Nici o persoană nu poate renunța la calitatea de curator sau tutore dacă a avut această calitate mai puțin de 5 ani, cu excepția cazului cînd au existat motive întemeiate (dificultatea exercitării ocrotirii din cauza bolii sau stării de neputință a ocrotitorului, schimbării domiciliului în altă țară; de acordul cu dorințele și sentimentele persoanei ocrotite etc.). Soțul</p>

	<p>și copiii persoanei ocrotite, precum și ocrotitorul autorizat pot renunța la calitatea de curator sau tutore doar din motiv întemeiat.</p>	<p>întemeiate (dificultatea exercitării măsurii de ocrotire din cauza bolii sau stării de neputință a curatorului sau tutorelui, schimbării domiciliului în altă țară, dezacordul cu dorințele și sentimentele persoanei ocrotite etc.). Soțul și copiii persoanei ocrotite, precum și ocrotitorul autorizat pot renunța la calitatea de curator și tutore doar din motiv întemeiat.”</p>	
<p>20.</p>	<p>Articolul 48⁴⁹. Curatorul special și tutorele special (1) În absența unui curator supleant sau tutore supleant, curatorul sau tutorele interesele căruia contravin, datorită faptului încheierii unui act juridic sau unei serii de acte juridice, cu interesele persoanei ocrotite sau dacă curatorul sau tutorele nu pot să o asiste sau să o reprezinte din cauza limitelor împuternicirilor sale, trebuie să ceară consiliului de familie sau, în absența acestuia, autorității tutelare desemnarea unui curator special sau, după caz, a unui tutore special. (2) Această desemnare se poate face la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu.</p> <p>Articolul 48⁶⁵. Reprezentarea în procedurile judiciare (1) Persoana ocrotită prin tutelă este reprezentată în instanța de judecată de către tutore.</p>	<p>Domnul Vasile BOLEA, Deputat în Parlament Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 17 noiembrie 2016, Curtea a mai statuat: „142. În aceste condiții, reieșind din standardele internaționale, Curtea subliniază că actele procedurale întocmite de persoanele incapabile nu pot fi supuse din start unei nulități absolute. La fel, se impune și necesitatea examinării de către instanța de judecată a cererilor de chemare în judecată în funcție de circumstanțe, chiar și fără implicarea obligatorie (acordul) a reprezentantului legal al persoanei incapabile, în cazul în care problema dedusă spre soluționare poate fi examinată doar cu concursul nemijlocit al persoanei care a depus-o.”</p> <p>Prin urmare, propunem: a) completarea art. 48⁴⁹ din Codul civil în redacția proiectului,</p>	<p>Se acceptă.</p>

(2) Tutorele poate reprezenta persoana ocrotită în vederea apărării drepturilor personale nepatrimoniale ale acesteia doar după autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, de către autoritatea tutelară sau la prescripția dată de una din acestea.

(3) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate obliga tutorele să renunțe la acțiune sau să încheie contract de tranzacție.

cu un nou alineat (3) cu următorul cuprins:

„(3) În cazurile prevăzute de dispozițiile art. 58¹ din Codul de procedură civilă, curatorul special sau tutorele special se desemnează de către instanța de judecată care examinează pricina la care participă persoana ocrotită.”

b) la art. 48⁶⁵ din Codul civil în redacția proiectului, propunem **excluderea alin.(1)**, deoarece el prevede regula că tutorele reprezintă persoana ocrotită în procedurile judiciare. Această abordare însă contravine Hotărârii nr. 33 a Curții Constituționale și sistemului mult mai complex și nuanțat prevăzut de art. 58¹ din Codul de procedură civilă în redacția proiectului.

Articolul 48⁶⁵ va avea următorul cuprins:

„Articolul 48⁶⁵. Reprezentarea în procedurile judiciare

(1) Tutorele poate reprezenta persoana ocrotită în vederea apărării drepturilor personale nepatrimoniale ale acesteia doar după autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, de către autoritatea tutelară sau la prescripția dată de una din acestea.

(2) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate obliga tutorele să renunțe la

		acțiune sau să încheie contract de tranzacție.”	
	Subsecțiunea 6 Curatela și tutela asupra adulților	Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament Se propune modificarea și expunerea titlului Subsecțiunii 6 în următoarea redacție: ”Măsurile de ocrotire judiciară sub forma curatelei și tutelei”	Se acceptă
21.	Subsecțiunea 6 Curatela și tutela asupra adulților §1. Dispoziții generale	Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament Subsecțiunea 6, §1 „Dispoziții generale”, relevăm, că nu există o uniformitate în ce privește invocarea termenilor, fiindcă, spre exemplu, la art. 48 ³⁹ se utilizează „termenul măsurii curatelei sau tutelei”, la art. 48 ⁴⁰ - „reînnoirea măsurii”, iar la art. 48 ⁴¹ - „măsura de curatelă sau tutelă”, pentru care motiv propunem substituirea termenilor respectivi cu cuvintele „măsura de ocrotire sub forma curatelei sau tutelei”. Propunerea se referă și la paragraful 2 al acestei secțiuni;	Se acceptă. În titlu și în tot cuprinsul Subsecțiunii 6 §1 cât și §2 cuvintele „curatela și tutela” și „curatela sau tutela” la diferite forme gramaticale se substituie cu cuvintele „măsura de ocrotire sub forma curatelei sau tutelei” la formele gramaticale corespunzătoare.
22.	Articolul 48⁵³. Asistența sau reprezentarea în actele strict personale (2) Dacă starea persoanei ocrotite nu îi permite să ia de sine stătător o decizie personală, consiliul de familie sau, în absența sa, autoritatea tutelară poate să prevadă că va beneficia de actele privitoare la persoana sa sau doar de cele permise expres, de asistența persoanei pe care o ocrotește. Dacă această asistență nu	Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament La art. 48 ⁵³ alin.(2) ultima propoziție, din Codul civil în redacția proiectului, sintagma ” <i>după instituirea tutelei,</i> ” urmează a fi exclusă, deoarece curatorul cere doar să i se acorde niște împuterniciri de reprezentare	Se acceptă

	<p>este suficientă, instanța de judecată poate, după instituirea tutelei, suplimentar să împuternicească tutorele cu reprezentarea persoanei ocrotite în actele respective.</p>	
<p>suplimentare, însă nu este cazul de modificat măsura de ocrotire într-una mai restrictivă, cea a tutelei. Această eroare își are originea în textul sursă din Codul civil francez și a fost depistată de doctrina franceză.</p> <p>Prin urmare, la art. 48⁵³, alin.(2) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2) Dacă starea persoanei ocrotite nu îi permite să ia de sine stătător o decizie personală, consiliul de familie sau, în absența sa, autoritatea tutelară poate să prevadă că va beneficia de actele privitoare la persoana sa sau doar de cele permise expres, de asistența persoanei pe care o ocrotește. Dacă această asistență nu este suficientă, instanța de judecată poate suplimentar să împuternicească tutorele cu reprezentarea persoanei ocrotite în actele respective.”</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Art. 48⁵⁸, din Codul civil în redacția proiectului, se va completa cu un nou alineat (5), cu următorul cuprins:</p> <p>„(5) Nu se poate autoriza, iar curatorul nu are dreptul să încuviințeze, încheierea de către persoana ocrotită a actelor juridice prevăzute de dispozițiile art. 48⁷⁶ alin.(1) lit. a) sau b), cu excepțiile prevăzute de 48⁷⁶ alin.(2).”</p> <p>Explicație: această scăpare își are originea în textul sursă din Codul</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>23.</p>	<p>Articolul 48⁵⁸. Asistența curatorului</p> <p>(1) Persoana ocrotită prin curatelă nu poate, fără asistența curatorului și autorizarea autorității tutelare, să încheie nici un act juridic prevăzut la art. 48⁷⁵.</p> <p>(2) La încheierea unui act juridic în formă scrisă sau autentică, asistența curatorului constă în aplicarea semnăturii lîngă semnătura persoanei ocrotite.</p> <p>(3) Curatorul este obligat să explice persoanei ocrotite conținutul actului juridic și efectele acestuia. Curatorul este obligat să dea dovadă de diligența pe care o manifestă în propriile sale activități.</p> <p>(4) Sub sancțiunea nulității</p>	

	<p>absolute, orice înștiințare aferentă actelor prevăzute la alin.(1), transmisă persoanei ocrotite trebuie transmisă și curatorului.</p>	
<p>24.</p>	<p>Articolul 48⁶¹. Determinarea conținutului capacității de exercițiu La momentul instituirii măsurii de ocrotire sub forma curatelei, instanța de judecată poate, prin derogare de la dispozițiile art. 48⁵⁸, să enumere anumite categorii de acte juridice pe care persoana ocrotită prin curatelă are capacitatea de a le încheia de sine stătător sau, invers, să completeze anumite categorii de acte juridice pentru care este necesară asistența curatorului.</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament</p> <p>Având în vedere că măsura tutelăi ar trebui să fie excepțională, măsura curatelei trebuie să aibă o mai mare adaptabilitate din parte instanței de judecată. Prin urmare, propunem substituirea cuvintelor “asistența curatorului” la art. 48⁶¹ din Codul civil, în redacția proiectului, cu cuvintele “asistența sau reprezentarea curatorului”.</p> <p>Unele persoane vulnerabile, care au un anumit grad de discernământ, vor fi ocrotite prin curatelă, însă, este inevitabil că pentru anumite acte va fi necesar ca curatorul să le reprezinte. Din contra, în lipsa reglementării instanța de judecată nu va putea prevedea expres și unele împuterniciri de reprezentare ale curatorului, pentru anumite acte, atunci instanța va fi nevoită să aplice măsura tutelăi, ceea ce ar contraveni principiului aplicării măsurii cele mai puțin restrictive.</p> <p>Astfel, art. 48⁶¹ va avea următorul cuprins: „Articolul 48⁶¹. Determinarea conținutului capacității de exercițiu</p>

		<p>La momentul instituirii măsurii de ocrotire sub forma curatelei, instanța de judecată poate, prin derogare de la dispozițiile art. 48⁵⁸, să enumere anumite categorii de acte juridice pe care persoana ocrotită prin curatelă are capacitatea de a le încheia de sine stătător sau, invers, să completeze anumite categorii de acte juridice pentru care este necesară <i>asistența sau reprezentarea curatorului.</i>”</p>	
	<p>Articolul 48⁶⁴. Administrarea patrimoniului persoanei ocrotite prin tutelă</p> <p>Persoana ocrotită prin tutelă este reprezentată în actele juridice necesare administrării patrimoniului său conform art. 48^{67-48⁸¹}.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNII, deputatul în Parlament</p> <p>Cu scop de a nu admite interpretări eronate se propune ca Articolul 48⁶⁴ să fie expus în următoarea redacție:</p> <p>”Articolul 48⁶⁴.</p> <p>Administrarea patrimoniului persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei</p> <p>Sub rezerva dispozițiilor art. 48⁶³ alin. (2), persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei este reprezentată în actele juridice necesare administrării patrimoniului său conform art. 48^{67-48⁸¹}.”</p>	<p>Se acceptă</p>
<p>25.</p>	<p>Articolul 48⁷⁵. Actele juridice supuse autorizării</p> <p>(1) Următoarele acte juridice, încheiate în numele persoanei ocrotite, nu produc efecte juridice decât după autorizare din partea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare:</p> <p>a) contractul de vânzare-cumpărare și alte acte juridice de dispoziție;</p> <p>b) contractul de locațiune și alte acte juridice de administrare a bunurilor</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>La art.48⁷⁵ alin.(1) lit. e) s-a strecurat o greșală. Legislația nu cunoaște instituția contractului de acceptare sau renunțare la moștenire. Sugerăm astfel substituirea termenului „contractul” cu termenul „actul”.</p> <p>„Articolul 48⁷⁵. Actele juridice</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>persoanei ocrotite al căror termen depășește termenul măsurii de ocrotire;</p> <p>c) contractul de tranzacție;</p> <p>d) contractul de partaj al bunurilor comune;</p> <p>e) <i>contractul</i> de acceptare sau renunțare la o moștenire;</p>	<p>supuse autorizării</p> <p>(1) Următoarele acte juridice, încheiate în numele persoanei ocrotite, nu produc efecte juridice decât după autorizare din partea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare:</p> <p>a) contractul de vânzare-cumpărare și alte acte juridice de dispoziție;</p> <p>b) contractul de locațiune și alte acte juridice de administrare a bunurilor persoanei ocrotite al căror termen depășește termenul măsurii de ocrotire;</p> <p>c) contractul de tranzacție;</p> <p>d) contractul de partaj al bunurilor comune;</p> <p>e) <i>actul</i> de acceptare sau renunțare la o moștenire;”</p>	
26.	<p>Articolul 48⁸⁷. Dreptul la avocat ales sau avocat care acordă asistență juridică garantată de stat</p> <p>(1) În cadrul oricărei proceduri desfășurate de autoritatea tutelară persoana ocrotită care a împlinit vârsta de 10 ani își poate alege un avocat sau poate solicita desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, indiferent de opinia sau opoziția persoanei însărcinate cu ocrotirea.</p> <p>Articolul 48⁹². Convocarea consiliului de familie</p> <p>(1) Ședința consiliului de familie se convoacă de către autoritatea tutelară la cererea:</p> <p>a) a 2 membri din consiliu;</p> <p>b) tutorei sau tutorei suplente;</p> <p>c) persoanei ocrotite care a</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Norma ar putea fi redactată pentru a se indica separat minorul care a împlinit 10 ani și adultul ocrotit. Același comentariu se referă la obiecția la alin. (3) al acestui articol; art. 48⁹² alin. (1) lit. c).</p> <p>În context, se propun următoarele intervenții:</p> <p>a) La art.48⁸⁷ alin. (1) va avea următorul cuprins: <i>„(1) În cadrul oricărei proceduri desfășurate de autoritatea tutelară minorul care a împlinit vârsta de 10 ani și adultul ocrotit își pot alege</i></p>	Se acceptă.

	<p>împlinit vârsta de 10 ani.</p>	<p><i>un avocat sau poate solicitata desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, indiferent de opinia sau opoziția persoanei însărcinate cu ocrotirea.</i>"</p> <p>b) La art. 48⁹² alin. (1) va avea următorul cuprins: <i>„(1) Ședința consiliului de familie se convoacă de către autoritatea tutelară la cererea:</i> <i>a) a 2 membri din consiliu;</i> <i>b) tutorelui sau tutorelui supleant;</i> <i>c) minorului care a împlinit vârsta de 10 ani;</i> <i>d) adultului ocrotit”.</i></p>	
27.	<p>Articolul 48⁹¹. Decizia autorității tutelare (2) Deciziile autorității tutelare în chestiunile privind măsurile de ocrotire trebuie să fie motivate și adoptate într-un termen <i>care nu va depăși 3 luni</i>. Dispozitivul deciziei se comunică în termen de 3 luni din momentul adoptării acestora, persoanei ocrotite, persoanei însărcinate cu ocrotirea și, dacă există, membrilor consiliului de familie.</p>	<p>Domnul Ion CASIAN, Deputat în Parlament</p> <p>art. 48⁹¹ alin. (2), sugerăm a se indica din ce moment va curge termenul de 3 luni. Obiecția se referă și la art. 48⁹⁸ alin. (3);</p>	<p>Se acceptă. Propunem norma de la art. 48⁹¹ alin. (2) și art. 48⁹⁸ alin. (3) să fie completată cu sintagma „din data depunerii cererii respective”.</p> <p>Astfel, se propun următoarele intervenții: a) La art. 48⁹¹ alin. (2) va avea următorul cuprins: <i>„(2) Deciziile autorității tutelare în chestiunile privind măsurile de ocrotire trebuie să fie motivate și adoptate într-un termen care nu va depăși 3 luni din data depunerii cererii respective. Dispozitivul deciziei se comunică în termen de 3 luni din momentul adoptării acestora, persoanei ocrotite, persoanei însărcinate cu ocrotirea și, dacă există, membrilor consiliului de familie.”</i></p> <p>b) la art. 48⁹⁸ alin. (3) va avea următorul cuprins: <i>„(3) În cazul existenței unei opoziții conform alin. (1) sau (2), autoritatea tutelară va convoca și desfășura în termen de 10 zile din data depunerii cererii respective o nouă ședință a consiliului de familie pe care o va prezida, fără a</i></p>

	avea drept de vot, pentru a se delibera din nou asupra chestiunii față de care s-a făcut opoziția.”	
Art. VII. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.130–134, art.415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:		
28.	<p>Articolul 58:</p> <p>alineatul (2):</p> <p>în prima propoziție, cuvintele „sau de adulții cu capacitatea de exercițiu limitată” se exclud;</p> <p>în a doua propoziție, cuvintele „sau curatorul adultului cu capacitatea de exercițiu limitată poate să confirme” se substituie cu cuvintele „poate să încuviințeze”;</p> <p>în a treia propoziție, cuvântul „confirmarea” se substituie cu cuvântul „încuviințarea”; în a patra propoziție, cuvântul „confirmate” se substituie cu cuvântul „încuviințate”;</p> <p>la alineatul (2¹), cuvintele „sau de adulții declarați incapabili” se exclud;</p> <p>la alineatul (4), cuvintele „, precum și ale adulților limitați în capacitatea de exercițiu,” precum și cuvintele „sau adulții limitați în capacitatea de exercițiu” se exclud;</p> <p>la alineatul (6), cuvintele „, precum și ale adulților declarați incapabili în modul stabilit de lege,” precum și cuvintele „curatori, de administrația instituțiilor de educare, a instituțiilor curative sau de protecție socială” se exclud.</p>	<p>Domnul Vasile BOLEA, Deputat în Parlament</p> <p>Inițial, atenționăm asupra faptului, că în procedură legislativă se află spre reexaminare (în urma obiecțiilor formulate de Președintele Republicii Moldova) Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr. 87 din 17.05.2015, unde la Art. XXXII sunt prevăzute modificări și la Codul de procedură civilă, prin amendarea art. 58 alin. (2¹), art. 104 alin. (1) lit. e), art. 260 alin. (1) lit. b) articole care, de asemenea, se propun a fi modificate prin actualul proiect de lege;</p>
		<p>Se acceptă parțial.</p> <p>Într-adevăr, aceste modificări au fost deja operate prin Legea nr. 201 din 28.07.2016, iar unele articole deja au fost declarate parțial neconstituționale prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 33 din 17 noiembrie 2016.</p> <p>Întrucât proiectul oferă o abordare de sistem și este mai permisiv decât modificările operate prin Legea nr. 201 din 28.07.2016, propunem ca prevederile proiectului cu privire la art. 104 alin. (1) lit. e), art. 260 alin. (1) lit. b), art. 267 lit. b) să fie aprobate în forma propusă.</p> <p>Propunem expunerea alin. (2¹) al art. 58 în următoarea redacție:</p> <p>alineatul (2¹) va avea următorul cuprins:</p> <p>„(2¹) <i>Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste de pînă la 14 ani sau de persoanele supuse măsurii de ocrotire sub forma tutelei sînt nule. Această prevedere nu se aplică în cazul în care persoana supusă măsurii de ocrotire sub forma tutelei contestă această hotărîre.</i>”</p> <p>În special, reiterăm că art. 260 alin. (1) lit. b) din CPC, în redacția Legii nr. 201 din 28.07.2016, s-a propus și trebuie abrogat. Logica acestui articol era că între momentul declarării incapacității prin hotărîre judecătorească și momentul desemnării tutorelui de către autoritatea tutelară, trece o perioadă de timp în care persoana vulnerabilă nu are un reprezentant. Concepția Proiectului schimbă aceasta. Or, instanța de judecată care instituie o măsură de ocrotire judiciară totodată desemnează și ocrotitorul persoanei. Deci, atunci când intră în vigoare ocrotirea judiciară, intră în vigoare și împuternicirile de reprezentare ale ocrotitorului. Deci, nu există motive pentru a suspenda procesul civil conform</p>

29. „Articolul 58¹. Capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile persoanelor fizice adulte în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară

(1) Persoana fizică adultă în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (persoana ocrotită) are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile în măsura în care:

a) în cadrul pricinii civile persoana ocrotită își apără drepturile, libertățile sau interesele legitime pe care, conform legii civile, le poate exercita de sine stătător; sau

b) pricina civilă se referă la un act juridic pe care, conform legii civile, persoana ocrotită îl poate încheia de sine stătător.

(2) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori încheierea actelor juridice, conform legii civile, persoana ocrotită are nevoie de încuviințare sau autorizare, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea sînt supuse încuviințării sau autorizării. Încuviințarea sau autorizarea poate fi dată pentru toate actele de procedură aferente unei pricini civile sau pentru fiecare act de procedură în parte.

(3) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori încheierea actelor juridice, conform legii civile, în numele persoanei ocrotite acționează reprezentantul legal, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către

Domnul Serghei SÎRBU,
Deputat în Parlament

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 17 noiembrie 2016, Curtea a mai statuat:

„142. În aceste condiții, reieșind din standardele internaționale, Curtea subliniază că actele procedurale întocmite de persoanele incapabile nu pot fi supuse din start unei nulități absolute. La fel, se impune și necesitatea examinării de către instanța de judecată a cererilor de chemare în judecată în funcție de circumstanțe, chiar și fără implicarea obligatorie (acordul) a reprezentantului legal al persoanei incapabile, în cazul în care problema dedusă spre soluționare poate fi examinată doar cu concursul nemijlocit al persoanei care a depus-o.”

Prin urmare, propunem următoarele intervenții la art. 58¹ din Codul de procedură civilă în redacția proiectului:

a)alin.(4) se expune în următoarea redacție;

„(4) În caz de dubiu, persoana se consideră că are capacitatea deplină de exercițiu pentru îndeplinirea actului de procedură. În toate cazurile, persoana ocrotită are capacitate de exercițiu deplină al drepturilor procedurale civile în pricinile care

Domnul Serghei SÎRBU,
Deputat în Parlament

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr.33 din 17 noiembrie 2016, Curtea a mai statuat:

„142. În aceste condiții, reieșind din standardele internaționale, Curtea subliniază că actele procedurale întocmite de persoanele incapabile nu pot fi supuse din start unei nulități absolute. La fel, se impune și necesitatea examinării de către instanța de judecată a cererilor de chemare în judecată în funcție de circumstanțe, chiar și fără implicarea obligatorie (acordul) a reprezentantului legal al persoanei incapabile, în cazul în care problema dedusă spre soluționare poate fi examinată doar cu concursul nemijlocit al persoanei care a depus-o.”

Prin urmare, propunem următoarele intervenții la art. 58¹ din Codul de procedură civilă în redacția proiectului:

a)alin.(4) se expune în următoarea redacție;

„(4) În caz de dubiu, persoana se consideră că are capacitatea deplină de exercițiu pentru îndeplinirea actului de procedură. În toate cazurile, persoana ocrotită are capacitate de exercițiu deplină al drepturilor procedurale civile în pricinile care

<p>representantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).</p> <p>(4) În caz de dubiu, persoana se consideră că are capacitatea deplină de exercițiu pentru îndeplinirea actului de procedură.</p> <p>(5) În toate cazurile în care persoana ocrotită este pîrît sau intervenient accesoriu de partea pîrîtitului, actele de procedură în pricinile civile se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către reprezentantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).</p> <p>(6) Actele de procedură încheiate de persoana ocrotită cu încălcarea dispozițiilor alin.(2), (3) sau (5) sînt anulabile. Reprezentantul legal al persoanei ocrotite poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre acestea. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. Dacă actele nu sînt încuviințate în termenul stabilit, se va dispune anularea acestora.</p> <p>(7) În pricinile civile în care persoana ocrotită nu are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile, instanța totuși audiază și ia în considerare dorințele și sentimentele persoanei ocrotite, cu excepția cazului în care instanței i s-a prezentat un raport de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, care confirmă că audierea persoanei ocrotite este de natură a-i dăuna sănătății sau dacă aceasta nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.”</p>	<p><i>cad sub incidența Capitolului XXVIII.”</i></p> <p>b) se completează cu două alineate noi, alin.(5) și (6), cu următorul cuprins:</p> <p><i>„(5) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1)-(3), instanța de judecată examinează cererea de chemare în judecată sau altă cerere depusă de o persoana ocrotită fără asistența sau reprezentarea persoanei însărcinate cu ocrotirea ei în cazul în care pricina dedusă spre soluționare poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite. Dacă o persoană ocrotită a depus nemijlocit o cerere de chemare în judecată sau altă cerere în instanța de judecată, se prezumă că pricina dedusă spre soluționare poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite.</i></p>	<p><i>(6) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(5), la cererea persoanei ocrotite sau din oficiu, cu acordul persoanei ocrotite, instanța de judecată care examinează pricina poate desemna prin încheiere un curator special care va asista persoana în pricina respectivă sau un tutore special care va reprezenta persoana în pricina respectivă.”</i></p> <p>c) alineatele (5)-(7) se</p>
---	--	---

renumerotează și devin alineatele (7)-(9);

d) la alin.(8), după renumerotare, referința la „alin.(5)” se substituie cu referința la alin.(7).

- la alin.(8), după renumerotare, ultima propoziție, sintagma „*se va dispune anulara acestora*” se înlocuiește cu sintagma „*se va dispune anulara acestora dacă instanța de judecată constată că ele prejudiciază persoana ocrotită sau o expun unui risc grav*”.

Ultima propunere este justificată prin statuarea Curții Constituționale în Hotărârea nr. 33:

„137. Curtea observă că prevederile Codului de procedură civilă stabilesc nulitatea absolută a actelor procesuale întocmite de persoanele declarate incapabile fără a acorda posibilitate instanței de judecată de a le examina și a decide asupra valabilității acestora în funcție de circumstanțe.”

În consecință, art. 58¹ va avea următorul cuprins:

„**Articolul 58¹.** Capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile persoanelor fizice adulte în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară

(1) Persoana fizică adultă în

privața căreia este instituită o măsura de ocrotire judiciară (persoana ocrotită) are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile în măsura în care:

a) în cadrul pricinii civile persoana ocrotită își apără drepturile, libertățile sau interesele legitime pe care, conform legii civile, le poate exercita de sine stătător; sau

b) pricina civilă se referă la un act juridic pe care, conform legii civile, persoana ocrotită îl poate încheia de sine stătător.

(2) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori încheierea actelor juridice, conform legii civile, persoana ocrotită are nevoie de încuviințare sau autorizare, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea sînt supuse încuviințării sau autorizării. Încuviințarea sau autorizarea poate fi dată pentru toate actele de procedură aferente unei pricini civile sau pentru fiecare act de procedură în parte.

(3) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori încheierea actelor juridice, conform legii civile, în numele persoanei ocrotite acționează reprezentantul legal, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către

representantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).

(4) În caz de dubiu, persoana se consideră că are capacitatea deplină de exercițiu pentru îndeplinirea actului de procedură. În toate cazurile, persoana ocrotită are capacitate de exercițiu deplină al drepturilor procedurale civile în pricinile care cad sub incidența Capitolului XXVIII.

„(5) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1)-(3), instanța de judecată examinează cererea de chemare în judecată sau altă cerere depusă de o persoana ocrotită fără asistența sau reprezentarea persoanei însărcinate cu ocrotirea ei în cazul în care pricina dedusă spre soluționare poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite. Dacă o persoană ocrotită a depus nemijlocit o cerere de chemare în judecată sau altă cerere în instanța de judecată, se prezumă că pricina dedusă spre soluționare poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite.

(6) În cazul prevăzut de dispozițiile alin.(5), la cererea persoanei ocrotite sau din oficiu, cu acordul persoanei ocrotite, instanța de judecată care examinează pricina poate desemna prin încheiere un curator special care va asista persoana în pricina

respectivă sau un tutore special care va reprezenta persoana în pricina respectivă.”

(7) În toate cazurile în care persoana ocrotită este pîrît sau intervenient accesoriu de partea pîrîtului, actele de procedură în pricinile civile se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către reprezentantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).

(8) Actele de procedură încheiate de persoana ocrotită cu încălcarea dispozițiilor alin.(2), (3) sau (7) sînt anulabile. Reprezentantul legal al persoanei ocrotite poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre acestea. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. Dacă actele nu sînt încuviințate în termenul stabilit, *se va dispune anularea acestora dacă instanța de judecată constată că ele prejudiciază persoana ocrotită sau o expun unui risc grav.*

(9) În pricinile civile în care persoana ocrotită nu are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile, instanța totuși audiază și ia în considerare dorințele și sentimentele persoanei ocrotite, cu excepția cazului în care instanței i s-a prezentat un raport de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, care confirmă că audierea persoanei ocrotite este de

		<p>natură a-i dăuna sănătății sau dacă aceasta nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.”</p>	
<p>30.</p>	<p>Pct. 7. Articolul 81: alineatul unic devine alineatul (1); se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins: „(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), mandatul de ocrotire în viitor încheiat în formă autentică și care a început să producă efecte, acordă mandatarului împuternicirea de a îndeplini toate actele procedurale pe care mandantul are dreptul să le exercite, cu excepțiile stabilite de lege sau de mandatul de ocrotire în viitor.” Articolul 308¹². Comunicarea hotărârii judecătorești (5) Dispozitivul hotărârii judecătorești se comunică persoanelor care, conform legii, pot depune apel. Comunicarea se efectuează prin scrisoare recomandată cu aviz de recepție. După necesitate, instanța de judecată poate decide ca, comunicarea să fie efectuată prin executor judecătoresc.</p>	<p>Domnul Igor VREMEA, Deputat în Parlament pct.7, art. 81 alin. (2), obiectăm asupra utilizării sintagmei „cu excepțiile stabilite de lege”, urmînd ca norma acestui alineat să prevadă expres articolele din Cod/alte legi la care se face referință. Obiecția este valabilă și pentru art. 308¹² alin. (5);</p>	<p>Se acceptă în privința art. 81 alin.(2). Propunem înlocuirea sintagmei „cu excepțiile stabilite de lege” cu sintagma „cu excepțiile stabilite art. 48^{12-48²⁷} din Codul civil”. Astfel, alin.(2) va avea următorul cuprins: „(2) Prin derogare de la dispozițiile alin.(1), mandatul de ocrotire în viitor încheiat în formă autentică și care a început să producă efecte, acordă mandatarului împuternicirea de a îndeplini toate actele procedurale pe care mandantul are dreptul să le exercite, excepțiile stabilite art. 48^{12-48²⁷} din Codul civil sau de mandatul de ocrotire în viitor.” Se acceptă în art. 308¹² alin. (5). Propunem înlocuirea sintagmei „persoanelor care, conform legii, pot depune apel” cu sintagma „persoanelor care, conform art. 308¹³, pot depune apel”. <i>Astfel, alin.(5) va avea următorul cuprins:</i> „ (5) Dispozitivul hotărârii judecătorești se comunică persoanelor care, conform art. 308¹³, pot depune apel. Comunicarea se efectuează prin scrisoare recomandată cu aviz de recepție. După necesitate, instanța de judecată poate decide ca, comunicarea să fie efectuată prin executor judecătoresc.</p>
<p>31.</p>	<p>Pct. 13. La articolul 279, litera e) va avea următorul cuprins: „e) măsurile de ocrotire a persoanei fizice adulte;”</p>	<p>Domnul Corneliu PADNEVICI, Deputat în Parlament pct. 13, art. 279 lit. e), pentru un spor de precizie normativă, sugerăm substituirea cuvintelor „măsură de ocrotire” cu cuvintele „măsură de ocrotire judiciară”. Propunerea se referă și la Cap. XXVIII, secțiunea I</p>	<p>Se acceptă parțial. Capitolul XXVIII nu reglementează doar măsurile de ocrotire judiciară, ci și unele aspecte ale măsurilor de ocrotire contractuale (a se vedea art. 302 alin.(1) lit. e) și f) CPC din Proiect). Deci substituirea nu ar trebui făcută la art. 302 în titlu, precum și la alin. (1)-(3); art. 308⁵; art. 308⁶ alin. (1) și (2); art. 308¹⁰; art. 308¹² alin. (1), care ar putea să se aplice în egală măsură măsurile contractuale (extrajudiciare) în care instanța de judecată poate să fie</p>

		<p>(art. 302 în titlu, precum și la alin. (1)-(3); art. 306 alin. (1); art. 308² alin. (2); art. 308⁵; art. 308⁶ alin. (1) și (2); art. 308⁸; art. 308⁹ în titlu, precum și la alin. (1) și (2); art. 308¹⁰; art. 308¹¹; art. 308¹² alin. (1), (3) și (4); art. 308¹³ alin. (2); art. 308¹⁴);</p>	<p>solicitată să intervină.</p> <p>Totuși, suntem de acord cu operarea modificărilor de ordin redacțional ca după cuvintele „măsură de ocrotire” să se completeze cu cuvântul „judiciară” propus în privința art. 306 alin. (1); art. 308² alin. (2); art. 308⁸; art. 308⁹ în titlu, precum și la alin. (1) și (2); art. 308¹¹; art. 308¹² alin. (3) și (4); art. 308¹³ alin. (2); și art. 308¹⁴.</p>
<p>32.</p>	<p>Articolul 305. Dezbateră în contradictoriu a cererii</p> <p>La cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, instanța de judecată poate dispune, prin încheiere, ca examinarea cererii să se desfășoare în contradictoriu. În acest caz, prevederile art. 280 alin.(3) nu se aplică.</p> <p>Articolul 307. Cuprinsul cererii de instituire a măsurii de ocrotire</p> <p>(1) Cererea de instituire a măsurii de ocrotire trebuie să cuprindă:</p> <p>a) date cu privire la identitatea persoanei fizice;</p> <p>b) expunerea circumstanțelor care impun necesitatea ocrotirii pe temeiul art. 4828 din Codul civil al Republicii Moldova și argumentarea măsurii de ocrotire judiciare solicitate de la instanță;</p> <p>c) persoanele propuse a fi desemnate în legătură cu măsura de ocrotire;</p> <p>d) persoanele care fac parte din anturajul persoanei fizice, enumerate la art. 48³⁰ alin.(1) din Codul civil al Republicii Moldova;</p> <p>e) numele și datele de contact ale medicului care tratează persoana în privința căreia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire, dacă îi este cunoscut</p>	<p>Domnul Nae-Simion PLEȘCA, Deputat în Parlament</p> <p>art. 305, s-a produs o greșală gramaticală, fiind necesar substituirea cuvântului „persoanei” cu cuvântul „persoane”. Pentru același motiv, la art. 307 alin. (1) lit. b) și la alin. (3), cuvântul „judiciare” se va substitui cu cuvântul „judiciară”;</p>	<p>Se acceptă. Necesită intervenție redacțională</p> <p>La art. 305 cuvântul „persoanei” se substituie cu cuvântul „persoane”.</p> <p>La art. 307 alin. (1) lit. b) și la alin. (3), cuvântul „judiciare” se va substitui cu cuvântul „judiciară”.</p>

	<p>solicitantului;</p> <p>f) situația de familie, financiară și patrimonială a persoanei fizice în privința căreia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire, în măsura care îi este cunoscută.</p> <p>(2) La cerere se va anexa raportul de constatare psihiatrico-legală cu referire la persoana în privința căreia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire, în scop de ocrotire a acesteia. Raportul se prezintă în termen de 2 luni de la eliberarea lui.</p> <p>(3) Cererea poate fi formulată în așa fel încât alegerea măsurii de ocrotire judiciare să fie lăsată la aprecierea instanței de judecată.</p> <p>(4) Dacă persoana fizică este deja ocrotită printr-un mandat de ocrotire în viitor sau printr-o măsură de ocrotire judiciară, se vor expune informațiile cunoscute petiționarului privind măsura de ocrotire și, după caz, instanța de judecată care a instituit-o.</p>		
<p>Articolul 308¹. Neaudierea persoanei fizice</p> <p>(1) Instanța de judecată poate, printr-o încheiere motivată, în baza indicației din raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, să decidă de a nu audia persoana care are nevoie de ocrotire dacă aceasta este de natură a-i dăuna sănătății sau dacă ea nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.</p> <p>(2) Încheierea prevăzută la alin.(1) se expediază petiționarului și, după caz, avocatului persoanei fizice.</p> <p>(3) Prin aceeași încheiere instanța de judecată dispune informarea persoanei fizice despre inițierea procedurii.</p>	<p>Articolul 308¹. Neaudierea persoanei fizice</p> <p>(1) Instanța de judecată poate, printr-o încheiere motivată, în baza indicației din raportul de constatare psihiatrico-legală în scop de ocrotire, să decidă de a nu audia persoana care are nevoie de ocrotire dacă aceasta este de natură a-i dăuna sănătății sau dacă ea nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.</p> <p>(2) Încheierea prevăzută la alin.(1) se expediază petiționarului și, după caz, avocatului persoanei fizice.</p> <p>(3) Prin aceeași încheiere instanța de judecată dispune informarea persoanei fizice despre inițierea procedurii.</p>	<p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune de a modifica și expune Articolul 308¹ în următoarea redacție:</p> <p>Articolul 308¹. Audierea persoanei fizice la locul aflării în cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, instanța de judecată asigură audierea acesteia la locul aflării ei, constatând prin prin încheiere, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.</p>	<p>Se acceptă.</p>

33.	<p>(4) La dosar se va anexa dovada informării persoanei fizice.</p> <p>Pct. 17. La articolul 318¹ alineatul (1), cuvintele „organul de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autoritatea tutelară”.</p> <p>11. La articolul 262, litera a) va avea următorul cuprins: „a) pînă la determinarea succesoriului în drepturi al persoanei ieșite din proces – în cazurile prevăzute la art.260 lit.a);”.</p>	<p>Domnul Nae-Simion PLEȘCA, Deputat în Parlament</p> <p>art. 318¹, se propune substituirea „organului de tutelă și curatelă” cu „autoritatea tutelară”. Atenționăm, că sintagma „organul de tutelă și curatelă” este folosită și în redacția art. 262 lit. d); 294 alin. (2); art. 295, precum și art. 299 alin. (3), din care considerent urmează a fi efectuate modificări și la aceste articole;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>La Art.VII se propun următoarele modificări suplimentare:</p> <p>a) Pct. 11 va avea următorul cuprins:</p> <p>„Articolul 262:</p> <p>litera a) va avea următorul cuprins:</p> <p>„a) pînă la determinarea succesoriului în drepturi al persoanei ieșite din proces – în cazurile prevăzute la art.260 lit.a);”;</p> <p>la litera d) cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.</p> <p>b) După pct. 13 privind modificarea art. 279 din CPC se completează cu pct. 14-15 cu următorul cuprins:</p> <p>„14. La articolele: art.294 alin. (2), art.295, art.299 alin. (3), cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.</p> <p>15. La articolele: art. 300 alin. (1), cuvintele „organul de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autoritatea tutelară”.</p> <p>c) Punctele 14-18 din proiect se renumerează devenind 16-20.</p>
34.	<p>Art.XIV. – Legea nr. 99 din 28 mai 2010 privind regimul juridic al adopției (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr.131–134, art.441), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:</p> <p>1. La articolul 23 alineatul (1) litera a), cuvintele „sînt declarați incapabili” se substituie cu cuvintele „sînt supuși măsurii de ocrotire sub forma tutelei”.</p>	<p>Domnul Serghei ȘIRBU, Deputat în Parlament</p> <p>În privința art. 20 alin. (3) lit. b) propunem completarea proiectului cu un punct suplimentar cu următorul cuprins:</p> <p>„La articolul 20 alineatul (3), litera b) va avea următorul cuprins:</p> <p>„b) instituirea măsurii de ocrotire sub forma tutelei în privința</p>	<p>Se acceptă</p>

		<p>părinților”.</p> <p>La art. XIV pct. 1-2 din proiect vor deveni 2-3.</p>	
<p>Art.XVIII. – Dispoziții finale și tranzitorii:</p> <p>35.</p>	<p>(3) Persoanele fizice majore care la data intrării în vigoare a prezentei legi erau lipsite de capacitate de exercițiu, se consideră persoane fizice asupra cărora s-a instituit măsura de ocrotire a tutelei, care va fi guvernată de dispozițiile prezentei legi.</p> <p>(4) Măsurile de ocrotire a tutelei prevăzute la alin.(4) vor înceta de plin drept la expirarea termenului de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția cazului când ele sînt revocate de către instanța de judecată înaintea expirării acestui termen cu sau fără instituirea unei noi măsuri de ocrotire judiciară conform alin.(6).</p> <p>(5) De la data intrării în vigoare a prezentei legi, orice persoană îndreptățită conform art. 48³⁰ din Codul Civil al Republicii Moldova, poate depune cerere de instituire a măsurii de ocrotire judiciară în condițiile legislației în vigoare.</p> <p>(7) Formalitățile de publicitate prevăzute de art. 48 și 48³² se aplică hotărîrilor judecătorești și deciziilor autorităților tutelare pronunțate sau adoptate după intrarea în vigoare a prezentei legi.</p> <p>(8) Prevederile art. 48 și 48³² intră în vigoare după crearea condițiilor necesare dar nu mai tîrziu de 2 ani de la data publicării prezentei legi.</p>	<p>Domnul Serghei SÎRBU, Deputat în Parlament</p> <p>alin. (3) și alin. (4), cuvintele „măsura (măsurile) de ocrotire a tutelei” propunem a fi substituie cu cuvintele „măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei”; ;</p> <p>alin. (4), trimiterea efectuată la alin. (4) este invocată incorect, probabil s-a avut în vedere alin. (3).</p> <p>Domnul Anatolie ZAGORODNÎI, deputatul în Parlament</p> <p>Se propune excluderea alin (7)</p> <p>alin. (8), cu referire la invocarea articolelor 48 și 48³², sugerăm ca după art. 48³² de introdus sintagma „din Codul civil al Republicii Moldova”;</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>De asemenea, se propune reducerea termenului de 3 ani la 1 an pentru a accelera trecerea la noul regim.</p> <p>În consecință, alineatele (3) și (4) vor avea următorul cuprins:</p> <p>„(3) <i>Persoanele fizice majore care la data intrării în vigoare a prezentei legi erau lipsite de capacitate de exercițiu, se consideră persoane fizice asupra cărora s-a instituit măsura de ocrotire sub forma tutelei, care va fi guvernată de dispozițiile prezentei legi.</i></p> <p>(4) <i>Măsurile de ocrotire sub forma tutelei prevăzute la alin.(3) vor înceta de drept la expirarea termenului de 1 an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția cazului când ele sînt revocate de către instanța de judecată înaintea expirării acestui termen cu sau fără instituirea unei noi măsuri de ocrotire judiciară conform alin.(5).</i></p> <p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă.</p> <p>La alin. (8) sintagma „art. 48 și 48³²” se va substitui cu sintagma „art. 48 și 48³² din Codul civil al Republicii Moldova”. Astfel, și (8) vor avea următorul cuprins:</p> <p>(8) <i>Prevederile art. 48 și 48³² din Codul civil al Republicii Moldova intră în vigoare după crearea</i></p>

condițiilor necesare dar nu mai târziu de 2 ani de la data publicării prezentei legi.”.

Se acceptă.

Alineatul (9) va avea următorul cuprins:

„(9) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, autoritățile administrației publice locale, vor aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.”.

alin. (9), după cuvântul „autoritățile” urmează a se introduce cuvintele „administrației publice”.

(9) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, autoritățile locale, vor aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

Anatolie ZAGORODNÎI,
Vicepreședintele Comisiei

LEGE

cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – La articolul 3 alineatul (2) din Legea nr. 269-XIII/1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr. 6, art. 54), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „persoanelor declarate incapabile de către instanța de judecată” se substituie cu cuvintele „persoanelor supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.

Art. II. – Legea nr. 1402-XIII/1997 privind sănătatea mentală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 44–46, art. 310), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 7 alineatul (2), textul „ , organul de tutelă și curatelă” se substituie cu textul „ – autoritatea tutelară”.

2. Legea se completează cu articolele 14¹ și 14² cu următorul cuprins:

„Articolul 14¹. Raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire

(1) Suplimentar la cerințele stabilite de legislația privind activitatea în domeniul expertizei judiciare, raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică trebuie să cuprindă următoarele informații:

a) descrierea detaliată a bolii mintale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice a persoanei vizate;

b) măsura în care persoana vizată, ca urmare a bolii mintale sau deficienței fizice, mintale sau psihologice, nu poate conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa, precum și necesitatea asistării sau reprezentării persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal;

c) dacă audierea în instanța de judecată a persoanei vizate îi poate dăuna sănătății sau dacă persoana respectivă nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele;

d) dacă, având în vedere stadiul dezvoltării științei, există sau nu semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți;

e) faptul că raportul este eliberat doar pentru instituirea unei măsuri de ocrotire a persoanei vizate.

(2) Măsura de ocrotire se instituie asupra persoanei conform prevederilor Codului civil al Republicii Moldova.

(3) Instanța de judecată poate obliga autoritatea emitentă a raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică să dea explicații asupra acestuia în formă scrisă sau în cadrul ședinței de judecată.

(4) Prin derogare de la art. 19 alin. (5) din Legii nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică poate servi drept probă atât într-o procedură extrajudiciară, cât și într-un proces judiciar.

Articolul 14². Expertiza extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire

(1) În cazul solicitării expertizei extrajudiciare psihiatrice în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, persoana vizată va fi examinată în termen de cel mult 7 zile din data depunerii unei cereri de către aceasta sau de către persoanele care au dreptul de a cere instituirea măsurii de ocrotire conform legii, inclusiv de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor. Raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică se eliberează solicitantului în termen de 7 zile după examinarea persoanei vizate.

(2) Solicitantul depune personal cererea, prezentând actul său de identitate și al persoanei vizate. Se interzice solicitarea unor documente suplimentare de la solicitant sau persoana vizată. La cererea instituției de expertiză judiciară, autoritatea publică, instituția medico-sanitară și medicul persoanei vizate au obligația de a furniza informațiile necesare pentru întocmirea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, prin derogare de la actele normative privind protecția datelor cu caracter personal, privind drepturile pacienților și alte acte relevante.

(3) În cazul în care eliberarea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire este solicitată de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, acesta va anexa la cerere

originalul mandatului, semnat de mandant și contrasemnat de mandatar, care va fi returnat.

(4) Dacă eliberarea raportului de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire este solicitată de către mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor prevăzut de art. 48¹⁷ din Codul civil, acesta va anexa la cerere:

a) originalul mandatului, semnat de părinte sau părinți și contrasemnat de mandatar;

b) certificatul de deces al unuia sau al ambilor părinți, care au eliberat mandatul respectiv, ori raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire în privința părintelui sau părinților care au eliberat mandatul.

(5) Persoana vizată nu poate fi supusă forțat examinării psihiatrice, decât în condițiile Codului de procedură civilă.

(6) În caz de dificultate sau imposibilitate de a examina persoana la sediul instituției de expertiză judiciară, aceasta va fi examinată la locul aflării, dacă se află pe teritoriul Republicii Moldova.”

3. Articolul 27:

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„ (4) Minorul poate fi spitalizat în staționarul de psihiatrie la cererea sau cu liberul consimțământ al părinților ori al altui reprezentant legal.”

articolul se completează cu alineatele (4¹), (4²) și (4³) cu următorul cuprins:

„(4¹) Cererea de spitalizare în staționarul de psihiatrie poate fi depusă, în numele persoanei suferinde de tulburări psihice, de către mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul prevede expres acest fapt.

(4²) În cazul în care în privința persoanei este instituită măsura de ocrotire provizorie sau curatela, iar starea acesteia nu-i permite să ia de sine stătător o decizie privind internarea, la depunerea cererii de spitalizare în staționarul de psihiatrie, ocrotitorul provizoriu sau curatorul va asista persoana respectivă, prin contrasemnarea cererii, în condițiile legii. În cazul în care în privința persoanei este instituită tutela, cererea de spitalizare în staționarul de psihiatrie se semnează de către tutore.

(4³) În cazurile prevăzute la alin. (4¹) și (4²) este interzisă internarea persoanei suferinde de tulburări psihice, dacă internarea contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire, este obligatorie prezența persoanei care va facilita stabilirea acestora (persoana de încredere). Persoana de încredere este orice persoană aleasă liber de către persoana suferindă de tulburări psihice. În lipsa unei alegeri, persoana de încredere va fi desemnată de către centrul comunitar de sănătate mentală.”

4. La articolul 28, după cuvintele „sau al reprezentantului ei legal” se introduc cuvintele „care acționează conform dorințelor exprimate de persoana suferindă de tulburări psihice”.

5. La articolul 30 alineatul (2), cuvintele „organul de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autoritatea tutelară”.

6. Articolul 39 alineatul (2):

după cuvintele „a cererii reprezentantului lui legal” se introduc cuvintele „care acționează conform dorințelor și sentimentelor exprimate de către pacient, în orice formă, din care rezultă că internarea contravine dorințelor exprimate de acesta”;

alineatul se completează în final cu textul „La identificarea dorințelor pacientului, este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va facilita identificarea acestor dorințe.”

7. Articolul 40:

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Drept temei pentru internare într-o instituție psihoneurologică servește avizul comisiei medicale, cu participarea medicului psihiatru, eliberat în temeiul:

a) cererii depuse de către persoana suferindă de tulburări psihice, chiar dacă în privința acesteia este instituită o măsură de ocrotire judiciară. În cazul în care asupra persoanei este instituită ocrotirea provizorie sau curatela, iar starea acesteia nu îi permite să ia de sine stătător o decizie privind internarea, ocrotitorul provizoriu sau curatorul o va asista la luarea deciziei;

b) cererii depuse în numele persoanei suferinde de tulburări psihice de către mandatarul împuternicit printr-un mandat de ocrotire în viitor, dacă mandatul prevede expres acest fapt;

c) cererii depuse, în condițiile legii, de către tutorele persoanei suferinde de tulburări psihice în privința căreia este instituită tutela.

În cazurile prevăzute la lit. a) și b) este interzisă internarea persoanei suferinde de tulburări psihice, dacă decizia respectivă contravine dorințelor exprimate de aceasta. La identificarea dorințelor persoanei este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va facilita stabilirea acestora.”

articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Avizul comisiei medicale, eliberat în temeiul alin. (1) lit. a), trebuie să conțină date despre faptul că persoana suferă de tulburări psihice care nu-i permit să se afle într-o instituție nespecializată.”

la alineatul (2), cuvintele „Organul de tutelă și curatelă este obligat” se substituie cu cuvintele „Autoritatea tutelară este obligată”.

8. La articolul 42 alineatul (3), cuvintele „privind incapacitatea lor” se substituie cu cuvintele „privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară în privința acestora, dacă există”.

9. La articolul 43, alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Ieșirea din instituția psihoneurologică se efectuează în temeiul:

a) cererii sau dorințelor și sentimentelor persoanei internate, exprimate în orice formă, din care rezultă că internarea contravine dorințelor acestuia. La identificarea dorințelor persoanei, este obligatorie prezența persoanei de încredere, care va facilita stabilirea acestora;

b) cererii părinților, rudelor, reprezentantului legal sau, după caz, a persoanei însărcinate cu ocrotirea (asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie) care se obligă de a îngriji, după externare, de minor sau de persoana în privința căreia a fost instituită o măsură de ocrotire contractuală (contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor) ori judiciară (ocrotirea provizorie, curatela, tutela).”

Art. III. – La articolul 128 alineatul (5) din Codul vamal al Republicii Moldova nr. 1149-XIV/2000 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 1 ianuarie 2007), cu modificările și completările ulterioare, litera d) va avea următorul cuprins:

„d) este supus măsurii de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă).”

Art. IV. – Codul familiei nr. 1316-XIV/2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47–48, art. 210), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 15 alineatul (1), litera f) va avea următorul cuprins:

„f) persoane dintre care cel puțin în privința uneia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) și lipsește autorizarea prevăzută de lege la încheierea căsătoriei;”

2. La articolul 33 alineatul (2), cuvintele „tutorei soțului declarat incapabil” se substituie cu cuvintele „tutorei soțului în privința căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.

3. La articolul 36 alineatul (2), litera a) va avea următorul cuprins:

„a) este supus unei măsuri de ocrotire judiciară;”

4. Articolul 42:

la alineatul (1) litera c), cuvintele „tutorele soțului declarat incapabil” se substituie cu cuvintele „tutorele soțului în privința căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei”;

la alineatul (2), cuvintele „cu o persoană declarată incapabilă” se substituie cu cuvintele „a căsătoriei încheiate cu încălcarea art. 15 alin. (1) lit. f)”.

5. Articolul 47 alineatul (6):

textul „, incapabilă” se exclude;

alineatul se completează în final cu textul „În cazul în care în privința mamei este instituită o măsură de ocrotire judiciară, se aplică prevederile art. 48⁵² și 48⁵³ din Codul civil.”

6. Articolul 49 alineatul (1):

cuvintele „sau tutorele părintelui declarat incapabil” se exclud;

alineatul se completează în final cu textul „În cazul în care în privința tatălui este instituită o măsură de ocrotire judiciară, se aplică prevederile art. 48⁵² și 48⁵³ din Codul civil.”

7. La articolul 51 alineatul (4), cuvintele „declarați incapabili sau” se substituie cu cuvintele „sînt supuși unei măsuri de ocrotire judiciară sau declarați”.

8. La articolul 92, textul „În cazul cînd debitorul întreținerii și/sau creditorul întreținerii sînt declarați incapabili, contractul este încheiat de către reprezentanții legali ai acestora. Persoanele cu capacitatea limitată de exercițiu încheie contractul cu acordul curatorului.” se exclude;

9. La articolul 94 alineatul (5), cuvintele „sau major incapabil” se exclud.

10. La articolul 107 alineatul (2), cuvintele „al persoanei majore incapabile” se substituie cu cuvintele „al persoanei supuse unei măsuri de ocrotire judiciară”.

11. La articolul 143 alineatul (4) litera b) va avea următorul cuprins:

„b) în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară;”.

12. La articolul 150 alineatul (2) litera b) va avea următorul cuprins:

„b) în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară;”.

Art. V. – La articolul 1 din Legea nr. 713-XV/2001 privind controlul și prevenirea consumului abuziv de alcool, consumului ilicit de droguri și de alte substanțe psihotrope (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 36–38, art. 208), cu modificările și completările ulterioare, noțiunea „casă-internat” va avea următorul cuprins:

„*casă-internat* – instituție din sistemul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei destinată întreținerii persoanelor care nu au discernămint complet, chiar dacă în privința acestora este instituită o măsură de ocrotire judiciară, care și-au pierdut relațiile sociale și care necesită să li se aplice măsuri de îmbunătățire a sănătății, de adaptare socială și de restabilire a discernămintului pentru a fi readuse la viață normală;”

Art. VI. – Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV/2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La titlul II, după textul „Capitolul I PERSOANA FIZICĂ” se introduce textul:

„Secțiunea 1

Dispoziții generale”

2. Codul se completează cu articolele 22¹ și 22² cu următorul cuprins:

„Articolul 22¹. Restricții la încheierea actelor juridice în numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu

(1) Actele juridice prevăzute la art. 48⁷⁵ alin. (1), încheiate în numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu, produc efecte juridice doar după autorizarea de către consiliul de familie sau, în absența acestuia, de către autoritatea tutelară. Art. 48⁷⁵ alin. (2)–(5), art. 48⁸⁴–48⁹¹ și art. 48⁹⁹–48¹⁰⁰ se aplică în mod corespunzător.

(2) În numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu nu se pot încheia, sub sancțiunea nulității absolute, actele juridice prevăzute la art. 48⁷⁶.

Articolul 22². Regimul mijloacelor bănești ale minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu

(1) Operațiunile de încasare, de plată și de administrare a mijloacelor bănești efectuate în numele minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu se fac exclusiv prin contul deschis pe numele acestuia, dacă legea nu prevede altfel pentru anumite categorii de plăți.

(2) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate prescrie ca o anumită sumă de bani care aparține minorului care nu are capacitate deplină de exercițiu să fie depusă pe un cont special al acestuia de pe care se vor efectua extrageri doar cu autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare. Dispozițiile prezentului alineat nu se aplică în cazul executării silite asupra mijloacelor bănești ale minorului.

(3) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară este obligată să ia toate măsurile necesare pentru a aduce la cunoștință instituției la care este deschis contul pe numele minorului, care nu are capacitate deplină de exercițiu, despre regimul special instituit conform alin. (2).”

3. Articolele 24 și 25 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 24. Instituirea măsurii de ocrotire judiciară

(1) În condițiile prezentului cod, în privința persoanei fizice care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, poate fi instituită, prin hotărâre judecătorească, măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei, a ocrotirii provizorii sau a tutelei.

(2) În toate situațiile, persoana în privința căreia a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară este în drept să încheie de sine stătător actele juridice prevăzute la art. 22 alin. (2).

Articolul 25. Ineficiența actului juridic la care este parte un minor sau o persoană supusă unei măsuri de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințarea ori autorizarea necesară

(1) Actul juridic la care este parte un minor, care a împlinit vârsta de 14 ani și care nu are capacitate deplină de exercițiu, sau o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară, încheiat fără încuviințarea părintelui, a adoptatorului, a curatorului, a tutorelui ori a altui ocrotitor, sau fără autorizarea consiliului de familie ori a instanței de judecată, necesară potrivit legii, nu produce efecte juridice decât după încuviințarea sau, după caz, autorizarea corespunzătoare.

(2) Persoana cu capacitate deplină de exercițiu este obligată să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți, dacă se demonstrează că a știut sau trebuia să știe despre temeiul de ineficiență.

(3) După ce minorul sau persoana supusă unei măsuri de ocrotire judiciară a dobândit capacitate deplină de exercițiu, actul juridic încheiat în condițiile alin. (1) produce efecte juridice doar dacă este confirmat de acesta.”

4. După articolul 31, se introduce textul:

„Secțiunea 2

Tutela și curatela minorilor”.

5. Articolul 32 va avea următorul cuprins:

„Articolul 32. Temeiurile instituirii tutelei și curatelei asupra minorilor

(1) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică tutelei și curatelei instituite asupra minorilor aflați în una dintre situațiile prevăzute la alin. (2), cu excepția cazului în care acestea au dobândit capacitate deplină de exercițiu.

(2) Tutela sau curatela asupra minorului se instituie în cazul în care acestuia i s-a atribuit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau statut de copil rămas fără ocrotire părintească.

(3) Dacă, în cazurile prevăzute la alin. (2), minorul a fost plasat în serviciul de plasament de tip familial sau de plasament de tip rezidențial, atribuțiile de tutore sau, după caz, curator asupra minorului sînt exercitate de instituția în care acesta a fost plasat, cu excepția cazului în care minorul are tutore sau curator.”

6. Articolul 33:

titlul și alineatul (1) vor avea următorul cuprins:

„Articolul 33. Tutela minorului

(1) Tutela se instituie asupra minorilor în vîrstă de pînă la 14 ani.”

articolul se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Dispozițiile art. 48⁵¹ se aplică în mod corespunzător.”

7. Articolul 34:

titlul și alineatul (1) vor avea următorul cuprins:

„Articolul 34. Curatela minorului

(1) Curatela se instituie asupra minorilor cu vîrstă cuprinsă între 14 și 18 ani.”

la alineatul (2), cuvîntul „consimțămîntul” se substituie cu cuvîntul „încuviințarea”;

articolul se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Dispozițiile art. 48⁴⁴ se aplică în mod corespunzător.”

8. Articolul 35 se abrogă.

9. La articolul 36, în titlu și la alineatul (1), după cuvintele „tutelei sau curatelei” se introduc cuvintele „asupra minorului”.

10. Articolul 37:

în titlu, cuvântul „persoanele” se substituie cu cuvântul „minorii”;

în preambul și la litera a), cuvântul „persoanei” se substituie cu cuvântul „minorului”.

11. Articolul 38:

titlul se completează în final cu cuvântul „minorului”;

alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) Poate fi tutore sau curator al minorului o singură persoană fizică ori soțul și soția împreună, dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin. (4) și dacă au consimțit expres. Dispozițiile art. 48⁴³ și 48⁴⁵ se aplică în mod corespunzător.”

la alineatul (2), cuvintele „persoanei internate” se substituie cu cuvintele „minorului internat”, iar cuvântul „persoana” – cu cuvântul „minorul”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Cu excepția cazului prevăzut la art. 38¹ alin. (7), tutorele și curatorul minorului este desemnat de autoritatea tutelară de la domiciliul sau reședința temporară persoanei asupra căreia trebuie instituită tutela sau curatela, din oficiu sau la sesizarea persoanelor prevăzute la art. 37.”

la alineatul (4):

litera b) va avea următorul cuprins:

„b) persoana supusă unei măsuri de ocrotire judiciară;”;

la litera g), cuvintele „persoanei puse” se substituie cu cuvintele „minorului pus”;

litera i) va avea următorul cuprins:

„i) cel căruia i s-a revocat calitatea de tutore, curator sau ocrotitor provizoriu din culpa sa”.

12. Codul se completează cu articolele 38¹ și 38² cu următorul cuprins:

„Articolul 38¹. Consiliul de familie al minorului

(1) Autoritatea tutelară, la instituirea tutelei sau a curatelei asupra minorului, poate institui și consiliul de familie al minorului, dacă necesitatea de ocrotire a minorului ori consistența și valoarea patrimoniului justifică acest lucru și dacă componența familiei permite acest fapt.

(2) Membrii consiliului de familie sînt desemnați de către autoritatea tutelară pentru durata tutelei sau curatelei.

(3) Consiliul de familie al minorului este compus din cel puțin 3 membri cu drept de vot. Tutorele sau, după caz, curatorul este membru al consiliului din oficiu, fără drept de vot.

(4) Pot fi membri ai consiliului de familie rudele minorului, iar în absența acestora, alte persoane care manifestă interes pentru el și pentru bunăstarea acestuia.

(5) Autoritatea tutelară va depune eforturi ca ambele linii colaterale de rudenie să fie reprezentate în consiliul de familie.

(6) Autoritatea tutelară desemnează membrii consiliului de familie bazîndu-se pe dorințele și sentimentele exprimate de minorul care a împlinit vârsta de 10 ani, pe relațiile sale obișnuite, interesul care îl manifestă candidații și a eventualelor recomandări ale rudelor.

(7) Consiliul de familie desemnează și revocă tutorele și curatorul minorului.

Articolul 38². Tutorele supleant și curatorul supleant. Tutorele special și curatorul special

(1) În condițiile prevăzute de art. 48⁴⁸, consiliul de familie al minorului sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară, poate desemna minorului un tutore supleant sau, după caz, un curator supleant.

(2) În condițiile prevăzute de art. 48⁴⁹, consiliul de familie al minorului sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară, poate desemna minorului un tutore special sau, după caz, un curator special.

(3) Dispozițiile art. 38 alin. (4) se aplică tutorelui supleant, tutorelui special sau, după caz, curatorului supleant, curatorului special.”

13. Articolul 40:

titlul va avea următorul cuprins:

„Articolul 40. Obligațiile tutorelui minorului și ale curatorului minorului”

alineatul (1):

la litera a), cuvintele „persoana aflată” se substituie cu cuvintele „minorul pus”;

la literele b) și c), cuvintele „persoanei puse” se substituie cu cuvintele „minorului pus”.

14. La articolul 41 titlul va avea următorul cuprins:

„Articolul 41. Administrarea patrimoniului minorului pus sub tutelă”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Dispozițiile art. 48⁶⁷–48⁸¹ se aplică în mod corespunzător tutelei asupra minorului.”

alineatele (4) și (5) se abrogă.

15. Articolele 42 și 43 se abrogă.

16. Articolul 44:

la alineatul (1), cuvintele „autoritatea tutelară” se substituie cu cuvintele „consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară”;

la alineatul (2), textul „art. 42 și 43” se substituie cu textul „art. 48⁶⁷–48⁸¹”.

17. Articolul 45 se abrogă.

18. Articolul 46 va avea următorul cuprins:

„Articolul 46. Revocarea calității de tutore și curator. Revocarea tutelei și a curatelei

(1) Minorul, precum și persoanele indicate la art. 37 pot contesta sau denunța la autoritatea tutelară actele și faptele tutorelui, ale tutorelui supleant și ale tutorelui special, precum și cele ale curatorului, ale curatorului supleant și ale curatorului special, care prejudiciază interesele minorului.

(2) Tutorilor, tutorilor supleanți și tutorilor speciali, precum și curatorilor, curatorilor supleanți și curatorilor speciali li se revocă calitatea respectivă, dacă au săvârșit un abuz, o neglijență gravă sau alte fapte care-i fac nedemni de a fi tutori sau curatori, precum și dacă nu și-au îndeplinit corespunzător obligațiile.

(3) Autoritatea tutelară revocă tutela sau curatela minorului dacă minorul a fost restituit părinților sau a fost înfiat.

(4) În cazul plasării minorului pus sub tutelă sau curatelă într-o instituție de asistență socială publică, de educație, de învățământ, de tratament sau într-o altă instituție similară, autoritatea tutelară revocă tutorele sau curatorul dacă aceasta nu contravine intereselor persoanei puse sub tutelă sau curatelă.

(5) Consiliul de familie ori, în absența acestuia, autoritatea tutelară, revocă tutorele, tutorele supleant și tutorele special, precum și curatorul, curatorul supleant și curatorul special, la cererea acestora, dacă există motive întemeiate.”

19. La articolul 47, alineatul (1) va avea următorul cuprins:

„(1) La atingerea vârstei de 14 ani de către minorul pus sub tutelă, tutela asupra lui încetează, iar persoana care a avut calitatea de tutore, tutore supleant sau tutore special, devine, respectiv, curator, curator supleant sau curator special, fără a fi necesară o hotărîre suplimentară în acest sens.”

20. Articolul 48 va avea următorul cuprins:

„Articolul 48. Publicitatea tutelei și curatelei minorului

(1) Instituirea, revocarea și modificarea tutelei și curatelei (inclusiv desemnarea unui alt tutore, tutore supleant sau tutore special ori, după caz, a unui alt curator, curator supleant sau curator special) devin opozabile terților doar după înregistrarea acestor date, în modul prevăzut de Guvern. Datele respective sînt opozabile terților care au luat cunoștință de acestea prin altă modalitate.

(2) În termen de 3 zile de la data luării deciziei de instituire, modificare sau revocare a tutelei ori curatelei, autoritatea tutelară este obligată să transmită o copie de pe aceasta autorității competente, în scopul efectuării înregistrării respective.

(3) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător deciziei consiliului de familie al minorului prin care se desemnează sau se revocă tutorele, tutorele supleant sau tutorele special, precum și, după caz, curatorul, curatorul supleant sau curatorul special. Autoritatea tutelară va transmite autorității competente o copie de pe decizia respectivă, în scopul efectuării înregistrării, cu excepția cazului contestării acesteia în instanța de judecată.

(4) Tutorele, tutorele supleant și tutorele special, precum și curatorul, curatorul supleant și curatorul special sînt în drept de a obține extrase privind tutela sau, după caz, curatela pe care o exercită, precum și privind minorul. În alte cazuri, extrasele privind tutela sau curatela minorului sînt eliberate dacă solicitantul are un interes legitim, în modul stabilit prin regulament aprobat de Guvern.”

21. Codul se completează cu secțiunile 3 și 4 cu următorul cuprins:

„Secțiunea 3

Măsurile de ocrotire contractuală și judiciară

Subsecțiunea 1

Dispoziții comune

Articolul 48¹. Temeiurile, formele și principiile ocrotirii

(1) Persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobîndit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința, poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa.

(2) Dacă nu s-a dispus altfel, măsura de ocrotire are ca scop ocrotirea atît a persoanei, cît și a intereselor patrimoniale ale acesteia. Măsura de ocrotire poate fi limitată la unul din aceste două domenii.

(3) Măsurile de ocrotire pot fi contractuale (contractul de asistență, mandatul de ocrotire în viitor) și judiciare (ocrotirea provizorie, curatela, tutela).

(4) Toate măsurile de ocrotire se instituie și se exercită în condițiile respectării drepturilor și libertăților fundamentale și a demnității persoanei. Măsurile de ocrotire urmăresc interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și favorizează, pe cât este posibil, autonomia acesteia.

(5) Viața sexuală constituie o componentă a vieții private și a libertății individuale, iar orice restricție a acesteia trebuie să fie legitimă, adecvată și proporțională scopului urmărit.

(6) La luarea oricărei decizii care vizează persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire (persoana ocrotită) sau interesele patrimoniale ale acesteia, instanța de judecată, autoritatea tutelară și persoana însărcinată cu ocrotirea (asistentul, mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor, ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele, membrii consiliului de familie) vor acorda prioritate dorințelor și sentimentelor persoanei ocrotite, exprimate de sine stătător sau, la solicitarea acesteia, cu ajutorul persoanei de încredere. Dorințele și sentimentele persoanei ocrotite vor avea prioritate, chiar dacă sînt susceptibile de a expune persoana ocrotită unui anumit risc, cu excepția cazului în care ea se expune unui risc grav ce nu poate fi diminuat prin întreprinderea anumitor măsuri suplimentare.

(7) Persoana de încredere este orice persoană aleasă liber de către persoana ocrotită pentru a fi asistată în comunicare. În absența unei alegeri, persoana de încredere, solicitată de persoana ocrotită, va fi desemnată de către centrul comunitar de sănătate mintală.

Articolul 48². Competența generală a instanței de judecată și a autorității tutelare

(1) Instanța de judecată și autoritatea tutelară exercită supravegherea generală a măsurilor de ocrotire, conform competenței prevăzute de lege.

(2) Instanța de judecată și autoritatea tutelară poate vizita sau cere să se efectueze vizite persoanelor ocrotite și celor în privința cărora s-a depus o cerere de instituire a măsurii de ocrotire.

(3) Persoanele însărcinate cu ocrotirea sînt obligate să se prezinte ori de cîte ori sînt convocate și să comunice orice informație în legătură cu exercitarea ocrotirii persoanei.

(4) Autoritatea tutelară poate, la cerere sau din oficiu, să emită prescripții obligatorii persoanelor însărcinate cu ocrotirea.

(5) La cererea motivată a oricărei persoane interesate, după audierea sau citarea acesteia, instanța de judecată poate să revoce calitatea persoanei însărcinate cu ocrotirea în caz de neexecutare a obligațiilor ce îi revin, precum și în baza altor temeuri prevăzute de lege.

Articolul 48³. Ocrotitorul autorizat

(1) Poate desfășura activitate de ocrotitor autorizat persoana care deține autorizația de ocrotitor autorizat eliberată conform prevederilor legale.

(2) Autorizația de ocrotitor autorizat poate fi solicitată de către persoana fizică cu capacitate deplină de exercițiu, instituția de tratament sau de instituția socială, precum și de asociația obștească care, conform statutului, are ca principal gen de activitate apărarea drepturilor și intereselor persoanelor cu boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice.

(3) Autoritatea abilitată să autorizeze, condițiile și modul de autorizare și de desfășurare a activității de ocrotitor autorizat se stabilesc prin regulament aprobat de Guvern.

Articolul 48⁴. Obligațiile generale ale persoanei însărcinate cu ocrotirea

(1) Persoana însărcinată cu ocrotirea, după posibilitate, informează și consultă cu regularitate persoana ocrotită despre toate aspectele ce țin de măsura de ocrotire, precum și îi oferă suport sau o consultă la solicitarea persoanei ocrotite ori reieșind din circumstanțe. În cazul în care persoana însărcinată cu ocrotirea acționează în numele persoanei ocrotite, aceasta este obligată să se conducă de opinia persoanei reprezentate, în măsura în care persoana ocrotită poate exprima o asemenea opinie.

(2) Persoana însărcinată cu ocrotirea este obligată să evalueze și să ia în considerare, după posibilitate, dorințele și sentimentele din trecut și prezent ale persoanei ocrotite.

(3) Persoana însărcinată cu ocrotirea este obligată să ducă o evidență separată a patrimoniului și a activităților persoanei ocrotite și să păstreze elementele de probă utile pentru a putea demonstra exercitarea corespunzătoare a măsurii de ocrotire.

(4) Persoana însărcinată cu ocrotirea este obligată să păstreze confidențialitatea informațiilor care vizează persoana ocrotită, inclusiv a datelor cu caracter personal, sau care se referă la patrimoniul acesteia, cu excepția cazului în care dezvăluirea acestor informații este necesară în procesul exercitării măsurii de

ocrotire ori pentru supravegherea exercitării acesteia de către autoritatea competentă sau instanța de judecată, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 48⁵. Respectarea instrucțiunilor în vederea ocrotirii

- (1) Instrucțiunile persoanei fizice cu capacitate deplină de exercițiu referitoare la ocrotirea patrimoniului său în situația în care, în urma unei boli mintale sau a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința sa (instrucțiuni în vederea ocrotirii), trebuie să fie respectate de către persoanele însărcinate cu ocrotirea și instanța de judecată, cu excepția cazului în care persoana se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin întreprinderea anumitor măsuri suplimentare.
- (2) Instrucțiunile în vederea ocrotirii prin care se desemnează una sau mai multe persoane care vor acționa în calitate de ocrotitor provizoriu, curator, tutore sau de altă persoană însărcinată cu ocrotirea, trebuie să fie respectate, cu excepția cazului în care persoana desemnată refuză această calitate, se află în imposibilitate de a o exercita sau dacă persoana care a emis instrucțiunile se expune unui risc grav care nu poate fi diminuat prin întreprinderii anumitor măsuri suplimentare.
- (3) Instrucțiunile în vederea ocrotirii se întocmesc, se modifică și se revocă în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute, personal de către persoana care emite instrucțiunile.
- (4) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător în cazul în care părinții sau părintele supraviețuitor, nefiind supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma curatelei sau a tutelei și exercitând ocrotirea părintească asupra copilului minor sau asumându-și îngrijirea materială și morală a acestuia, desemnează una sau mai multe persoane care vor acționa în calitate, după caz, de ocrotitor provizoriu, curator sau tutore al copilului în situația în care, ei vor deceda ori, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu vor putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.
- (5) La cererea persoanei care a întocmit instrucțiunile în vederea ocrotirii, acestea pot fi înregistrate în modul prevăzut de Guvern. În caz de modificare sau revocare a instrucțiunilor care au fost înregistrate, persoana va cere înregistrarea modificării sau, după caz, radierea înregistrării.
- (6) Omiterea efectuării înregistrării prevăzute la alin. (5) nu afectează validitatea instrucțiunilor, a modificării sau, după caz, a revocării lor.
- (7) Orice persoană poate invoca existența instrucțiunilor în vederea ocrotirii. Instanța de judecată va cerceta din oficiu înregistrările prevăzute la alin. (5).

(8) Dacă circumstanțele care au stat la baza întocmirii unor instrucțiuni se modifică esențial, astfel încât se poate prezuma că persoana nu ar mai întocmi acele instrucțiuni sau le-ar fi întocmit diferit, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unei persoane interesate, poate să modifice sau să anuleze instrucțiunile respective, dacă respectarea acestora va expune persoana unui risc grav care nu poate fi diminuat prin întreprinderea anumitor măsuri suplimentare. Înainte de a hotărî asupra modificării sau anulării instrucțiunilor, instanța de judecată va audia persoana care a întocmit instrucțiunile și va constată dorințele acesteia privind instrucțiunile.

(9) Dacă instrucțiunile au fost modificate sau revocate ori dacă a fost anulată modificarea sau revocarea acestora, instanța de judecată le va lua în considerare, cu excepția cazului în care există dubii că acestea reflectă dorințele și sentimentele persoanei.

Articolul 48⁶. Regimul locuinței persoanei ocrotite

(1) Drepturile persoanei ocrotite asupra locuinței, indiferent dacă constituie un domiciliu sau o reședință, și asupra bunurilor mobile cu care este dotată aceasta sînt păstrate la dispoziția persoanei ocrotite atît timp cît este necesar.

(2) Dreptul de a administra bunurile menționate la alin. (1) permite doar încheierea contractelor de transmitere în folosință temporară a bunurilor, care pot fi rezolvate la întoarcerea în locuință a persoanei ocrotite. Orice clauză în detrimentul persoanei ocrotite este nulă.

(3) Dacă devine necesar sau este în interesul persoanei ocrotite să se dispună de drepturile pe care le are asupra locuinței sale sau asupra bunurilor mobile cu care este dotat prin încheierea unui act juridic de dispoziție, de rezoluțiune sau transmitere în folosință către terți, actul juridic trebuie autorizat de către consiliul de familie sau, în absența acestuia, de către autoritatea tutelară.

(4) Dacă actul juridic prevăzut la alin. (3) are drept scop stabilirea persoanei ocrotite într-o instituție de tratament sau instituție socială, este necesar avizul prealabil al unui medic, care nu exercită nici o funcție în acea instituție. În toate cazurile, bunurile specificate la art. 89 alin. (1) lit. a)–h) din Codul de executare al Republicii Moldova trebuie să fie păstrate la dispoziția persoanei ocrotite, după caz, în grija instituției în care ea este stabilită.

(5) Dispozițiile alin. (1)–(3) nu se aplică în caz de partaj silit sau urmărire silită.

Articolul 48⁷. Regimul conturilor persoanei ocrotite

(1) Persoana însărcinată cu ocrotirea nu poate modifica conturile deschise pe numele persoanei ocrotite și nici nu poate deschide conturi la o altă instituție financiară.

(2) Prin derogare de la alin. (1), consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să autorizeze modificarea sau deschiderea contului, dacă aceasta este în interesul persoanei ocrotite.

(3) Dacă persoana ocrotită nu deține niciun cont, persoana însărcinată cu ocrotirea va deschide un cont pe numele persoanei ocrotite.

(4) Operațiunile de încasare, de plată și de administrare a mijloacelor bănești efectuate în numele persoanei ocrotite se fac exclusiv prin contul deschis pe numele acestuia, dacă legea nu prevede altfel pentru anumite categorii de plăți.

(5) Fructele și produsele generate de banii și valorile ce aparțin persoanei ocrotite îi revin acesteia în exclusivitate.

Articolul 48⁸. Remunerarea persoanei însărcinate cu ocrotirea

(1) Persoanele, altele decât ocrotitorul autorizat, exercită cu titlu gratuit măsurile de ocrotire judiciară.

(2) Prin derogare de la alin. (1), consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate autoriza, luând în considerare bunurile administrate sau dificultatea exercitării măsurii de ocrotire, plata unei remunerații în folosul persoanei însărcinate cu ocrotirea, fixându-i mărimea. Remunerația se plătește din contul persoanei ocrotite.

(3) Dacă măsura de ocrotire judiciară se exercită de către un ocrotitor autorizat, finanțarea se face total din contul persoanei ocrotite.

(4) În cazul în care finanțarea măsurii de ocrotire exercitate de către un ocrotitor autorizat nu poate fi asigurată integral de către persoana ocrotită, aceasta se va asigura de către stat, în limitele și în condițiile legii.

(5) Cu titlu de excepție, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară, poate să autorizeze alocarea unei remunerații ocrotitorului autorizat pentru îndeplinirea unui act sau unui șir de acte, cerute prin măsura de ocrotire, și care implică eforturi pe o perioadă îndelungată sau sînt de o complexitate înaltă, remunerație care ar completa sumele percepute conform alin.

(2) și (3) dacă acestea se adeveresc a fi insuficiente. Această remunerație se plătește din contul persoanei ocrotite.

(6) Mandatul de ocrotire în viitor și contractul de asistență sînt cu titlu gratuit, dacă nu s-a stipulat altfel.

Articolul 48⁹. Răspunderea persoanei însărcinate cu ocrotirea

(1) Persoana însărcinată cu ocrotirea poartă răspundere pentru prejudiciul cauzat în timpul exercitării măsurii de ocrotire.

(2) Persoana însărcinată cu ocrotirea poartă răspundere pentru încuviințarea încheierii unui act juridic de către persoana ocrotită doar în cazul în care a acționat cu intenție sau culpă gravă.

(3) Mandatarul împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor poartă răspundere conform dispozițiilor legale cu privire la mandat.

Subsecțiunea 2

Asistența la luarea deciziei

Articolul 48¹⁰. Asistența la luarea deciziei

(1) Dacă o persoană are nevoie de ocrotire doar prin asistența la luarea deciziei, aceasta poate să încheie un contract de asistență cu persoana care dorește să o ofere (asistentul). Persoana poate avea unul sau mai mulți asistenți.

(2) Prin contractul de asistență, asistentul se obligă să fie prezent la încheierea actelor juridice și la luarea altor decizii de către persoana ocrotită, să îi ofere informația și consultația necesară și să o ajute în comunicarea cu terții, indiferent de forma de comunicare.

(3) Dacă persoana ocrotită încheie un act juridic în formă scrisă sau autentică, asistentul poate contrasemna, indicîndu-și calitatea și natura asistenței acordate.

(4) Contractului de asistență i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandat, însă calitatea de asistent nu acordă împuternicirea de a reprezenta persoana ocrotită.

(5) Asistentul este obligat să notifice autoritatea tutelară despre inițierea și, după caz, încetarea asistenței.

Articolul 48¹¹. Încetarea asistenței la luarea deciziei

(1) Orice parte a contractului de asistență poate declara rezoluțiunea fără motive.

(2) În cazul instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară, instanța de judecată pronunță rezoluțiunea contractului de asistență.

Subsecțiunea 3

Mandatul de ocrotire în viitor

§1. Dispoziții comune

Articolul 48¹². Mandatul de ocrotire în viitor

(1) Persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală (mandantul) poate împuternici unul sau mai mulți mandatari să o reprezinte în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice ea nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

(2) Dacă mandantul a împuternicit mai mulți mandatari, el poate decide ca aceștia să acționeze împreună, concomitent, separat sau doar pentru a înlocui un alt mandatar.

(3) Persoana în privința căreia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei poate încheia un mandat de ocrotire în viitor cu acordul curatorului.

(4) Persoana în privința căreia a fost instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei nu poate încheia mandat de ocrotire în viitor, nici personal și nici prin reprezentant.

(5) Mandatului de ocrotire în viitor i se aplică dispozițiile legale cu privire la mandat și dispozițiile legale cu privire la reprezentare în măsura în care nu sînt incompatibile cu dispozițiile prezentei secțiuni. Dispozițiile art. 252 alin. (2), art. 253, 254 alin. (1) și art. 255 nu se aplică mandatului de ocrotire în viitor.

(6) În măsura în care mandatarul are împuterniciri de administrare a bunurilor mandantului, se aplică dispozițiile legale privind contractul de administrare fiduciară.

Articolul 48¹³. Mandatul de ocrotire în viitor a copilului

(1) Părinții sau părintele supraviețuitor, care nu au fost supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei sau curatelei și care exercită ocrotirea părintească asupra copilului minor ori și-au asumat îngrijirea materială și morală a copilului adult, pot împuternici unul sau mai mulți mandatar să reprezinte acest copil în situația în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, copilul nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

(2) Mandatul de ocrotire în viitor a copilului produce efecte în cazul în care părinții fie sunt decedați, fie, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu pot, în mod deplin, conștientiza acțiunile ori exprima voința.

(3) Mandatului de ocrotire în viitor a copilului i se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la mandatul de ocrotire în viitor.

Articolul 48¹⁴. Forma mandatului de ocrotire în viitor

(1) Mandatul de ocrotire în viitor se poate conține într-un contract de mandat, o procură sau un alt act juridic.

(2) Actul juridic prin care se acordă mandatul de ocrotire în viitor se încheie în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute, sau în formă autentică. Mandantul nu poate încheia actul juridic respectiv prin reprezentant.

(3) Actul juridic prin care se acordă mandatul de ocrotire în viitor a copilului se încheie în formă autentică.

Articolul 48¹⁵. Împuternicirile mandatarului

(1) În cazul în care mandatul de ocrotire în viitor se acordă și pentru ocrotirea persoanei mandantului, mandatarul are drepturile și obligațiile tutorelui, iar mandantul are drepturile și obligațiile persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciare sub forma tutelei, prevăzute la art. 48⁵¹–48⁵⁵. Orice clauză care derogă de la dispozițiile respective în detrimentul mandantului este nulă.

(2) Mandatul de ocrotire în viitor poate să prevadă:
a) dreptul mandatarului de a însoți mandantul oriunde este necesar și de a-l asista la luarea deciziilor ce țin de sănătatea sa;

- b) împuternicirea mandatarului de a consimți, în numele mandantului, efectuarea investigațiilor și intervențiilor medicale;
- c) instrucțiuni în vederea ocrotirii.

(3) Mandatul de ocrotire în viitor poate să prevadă modalitățile de control asupra exercitării acestuia.

Articolul 48¹⁶. Mandatarul

(1) Poate fi desemnat în calitate de mandatar orice persoană fizică aleasă de către mandant, precum și orice persoană juridică care deține calitatea de ocrotitor autorizat.

(2) Mandatarul persoană fizică, pe durata executării mandatului de ocrotire în viitor, trebuie să dispună de capacitate deplină de exercițiu, să îndeplinească condițiile legale pe care trebuie să le întrunească tutorele.

(3) Dacă nu s-a stipulat altfel, mandatul de ocrotire în viitor se consideră acordat pe termen nedeterminat.

(4) Pe durata executării mandatului de ocrotire în viitor, mandatarul poate fi revocat doar prin hotărârea instanței de judecată, conform art. 48¹⁹.

Articolul 48¹⁷. Efectele juridice ale mandatului de ocrotire în viitor

(1) Pentru ca mandatul de ocrotire în viitor să înceapă să producă efecte, mandatarul îl va prezenta autorității tutelare, împreună cu raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică efectuată în scopul instituirii unei măsuri de ocrotire, eliberat în ultimele 2 luni. Autoritatea tutelară va contrasemna, va ștampila și va aplica data contrasemnării pe originalul mandatului, după care îl va returna mandatarului. Data contrasemnării de către autoritatea tutelară se consideră data la care mandatul de ocrotire în viitor a început să producă efecte juridice.

(2) Mandatarul este obligat să informeze mandantul despre faptul că mandatul de ocrotire în viitor a început să producă efecte.

(3) Faptul că mandatul de ocrotire în viitor a început să producă efecte nu afectează capacitatea de exercițiu a mandantului.

(4) Dispozițiile privind mandatul de ocrotire în viitor se aplică și în cazul în care un mandat este formulat astfel încât acesta produce efecte înainte de data indicată la alin. (1) și se prevede expres că el va continua să producă efecte juridice chiar și în cazul în care mandantul, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice,

mentale sau psihologice, nu va putea, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

Articolul 48¹⁸. Transmiterea executării mandatului către un terț

(1) Mandatarul își exercită mandatul personal. Acesta poate acorda împuternici speciale unui sau mai multor terți pentru anumite acte juridice.

(2) Mandatarul răspunde pentru faptele terțului în condițiile art. 1036 alin. (3)–(5).

Articolul 48¹⁹. Încetarea și suspendarea mandatului de ocrotire în viitor care a început să producă efecte

(1) Mandatul de ocrotire în viitor care a început să producă efecte încetează în cazul:

- a) decesului persoanei ocrotite sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința acesteia, dacă hotărârea instanței de judecată nu prevede altfel;
- b) decesului mandatarului persoană fizică sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința acesteia;
- c) intentării procedurii de insolvabilitate față de mandatarul persoană juridică sau al lichidării acesteia;
- d) pierderii de către mandatar a calității de ocrotitor autorizat;
- e) revocării mandatului de ocrotire în viitor prin hotărâre judecătorească.

(2) La cererea oricărei persoane interesate, instanța de judecată poate hotărî revocarea mandatului de ocrotire în viitor, în cazurile în care:

- a) persoana ocrotită își poate conștientiza acțiunile ori exprima voința, astfel încât nu mai este necesară menținerea măsurii de ocrotire;
- b) dispozițiile legale privind reprezentarea între soți și privind regimul bunurilor soților sînt suficiente pentru a ocroti interesele mandantului;
- c) mandatarul exercită mandatul de ocrotire în viitor într-un mod care lezează interesele sau bunăstarea mandantului. În acest caz, instanța de judecată poate revoca împuternicirile mandatarului total sau parțial.

(3) Instanța de judecată poate suspenda efectele mandatului de ocrotire în viitor pe durata instituirii ocrotirii provizorii.

(4) În cazul prevăzut la alin. (2) lit. c), instanța de judecată va institui o măsură de ocrotire judiciară în temeiul și modul stabilite de lege.

(5) Hotărârea judecătorească prin care se suspendă sau se revocă mandatul de ocrotire în viitor se comunică mandantului și mandatarului, precum și autorității

tutolare. Dacă mandatul de ocrotire în viitor a fost înregistrat în modul prevăzut la art. 48⁵ alin. (5), hotărîrea privind suspendarea sau revocarea se va expedia pentru a se face înregistrarea sau radierea necesară.

Articolul 48²⁰. Intervenția instanței de judecată în modul de exercitare a mandatului de ocrotire în viitor

(1) Orice persoană interesată poate cere instanței de judecată să anuleze contrasemnarea mandatului de ocrotire în viitor, efectuată conform art. 48¹⁷ alin. (1), dacă nu au fost întrunite condițiile legale, precum și să interpreteze conținutul acestuia sau să determine condițiile și modul de executare a mandatului de ocrotire în viitor.

(2) Înainte de a examina cererea privind anularea mandatului de ocrotire în viitor, instanța de judecată va audia mandatarul și, după necesitate, mandantul, precum și va acorda prioritate dorințelor și interesului prioritar al mandantului și bunăstării sale.

Articolul 48²¹. Acordarea împuternicirilor suplimentare de către instanța de judecată

(1) Dacă, din cauza limitei împuternicirilor acordate, mandatul de ocrotire în viitor nu permite ocrotirea suficientă a intereselor personale sau patrimoniale ale persoanei ocrotite, la cererea mandatarului instanța de judecată poate, prin hotărîre judecătorească, să îi acorde împuternicirile suplimentare necesare. Dacă se constată prezența unui conflict de interese între mandant și mandatar, în temeiul cererii respective instanța de judecată poate, prin hotărîre judecătorească, să împuternicească un mandatar special pentru îndeplinirea unor acte juridice care depășesc limitele mandatului existent.

(2) Mandatarul împuternicit prin mandatul de ocrotire în viitor și mandatarul special împuternicit de către instanța de judecată sînt independenți și nu poartă răspundere unul față de celălalt, fiind obligați să se informeze reciproc despre deciziile luate.

Articolul 48²². Obligația mandatarului privind inventarierea patrimoniului mandantului și întocmirea dării de seamă

Mandatarului care are împuterniciri de administrare a patrimoniului mandantului îi revin obligațiile prevăzute de art. 48⁷³ și 48⁷⁷-48⁸¹.

§2. Mandatul autentic

Articolul 48²³. Întocmirea, modificarea și revocarea mandatului autentic

(1) Dacă mandatul de ocrotire în viitor a fost acordat prin act juridic unilateral încheiat în formă autentică, mandatarul îl poate accepta prin contrasemnare.

(2) Până la momentul în care mandatul începe să producă efecte juridice, mandantul îl poate modifica, în aceeași formă, sau îl poate revoca prin notificarea mandatarului și notarului privind revocarea, iar mandatarul poate să renunțe la mandat prin notificarea mandantului și notarului. Pentru terți, revocarea mandatului respectiv produce efecte din momentul îndeplinirii formalităților de publicitate.

Articolul 48²⁴. Formalitățile de publicitate

Mandatul de ocrotire în viitor acordat printr-un act juridic încheiat în formă autentică se supune aceluiași formalități de publicitate ca și procurile autentice.

Articolul 48²⁵. Împuternicirile acordate de mandatul autentic

(1) Prin derogare de la dispozițiile art. 1032, mandatul de ocrotire în viitor formulat în termeni generali împuternicește mandatarul la încheierea tuturor actelor juridice prevăzute la art. 48⁷⁴-48⁷⁵.

(2) Mandatarul poate încheia un act juridic de dispoziție cu titlu gratuit doar cu autorizarea autorității tutelare.

§3. Mandatul în formă scrisă

Articolul 48²⁶. Întocmirea, modificarea și revocarea mandatului în formă scrisă

(1) Mandatul de ocrotire în viitor acordat prin act juridic încheiat în formă scrisă trebuie datat și semnat personal de către mandant.

(2) Mandatarul acceptă mandatul prin contrasemnarea acestuia.

(3) Până la momentul în care mandatul începe să producă efecte, mandantul îl poate modifica sau revoca în aceeași formă, iar mandatarul poate renunța la mandat prin notificarea mandantului.

Articolul 48²⁷. Limitele împuternicirilor acordate de mandatul în formă scrisă

(1) În partea ce ține de administrarea patrimoniului, mandatul de ocrotire în viitor acordat prin act juridic încheiat în formă scrisă se limitează la actele juridice prevăzute la art. 48⁷⁴.

(2) Dacă în interesul mandantului sau pentru bunăstarea acestuia este necesară încheierea unui act juridic prevăzut la art. 48⁷⁵ ori a unui act juridic pentru care mandatarul nu este împuternicit prin mandatul de ocrotire în viitor, mandatarul poate cere instanței de judecată să autorizeze încheierea de către mandatar a actului juridic respectiv, conform art. 48²¹.

(3) Orice clauză din mandatul în formă scrisă care contravine dispozițiilor alin. (1) și (2) este nulă.

Subsecțiunea 4

Dispoziții comune privind măsurile de ocrotire judiciară

Articolul 48²⁸. Caracterul subsidiar al măsurilor de ocrotire judiciară

(1) Măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită de către instanța de judecată doar în cazul în care aceasta este necesară și dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soților, privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.

(2) Măsură de ocrotire judiciară trebuie să fie individualizată și proporțională gradului în care, în urma unei boli mintale sau deficiențe fizice, mintale sau psihologice, persoana nu își poate conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

Articolul 48²⁹. Persoanele în privința cărora poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară

(1) Măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită în privința unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu.

(2) Cererea privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară poate fi depusă și în privința unui minor care nu are capacitate deplină de exercițiu, dar care a împlinit vârsta de 17 ani. În acest caz, măsura de ocrotire judiciară se va considera instituită doar din data la care persoana devine majoră.

Articolul 48³⁰. Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară

(1) Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară poate fi depusă de către:

- a) persoana fizică în privința căreia se cere instituirea măsurii de ocrotire judiciară;
- b) soțul persoanei indicate la lit. a);
- c) persoana cu care persoana indicată la lit. a) locuiește împreună de mai mult de 3 ani;
- d) ruda sau afinul persoanei indicate la lit. a);
- e) mandatarul desemnat printr-un mandat de ocrotire în viitor, indiferent dacă mandatul produce sau a încetat să producă efecte;
- f) autoritatea tutelară.

(2) Autoritatea tutelară poate depune cererea prevăzută la alin. (1) doar dacă persoanele indicate la alin. (1) lit. a)–e) au omis să o depună în termen de 3 luni de la data sesizării acestora de către autoritatea tutelară.

Articolul 48³¹. Revocarea măsurii de ocrotire judiciară

(1) La cererea persoanei ocrotite sau a persoanelor indicate la art. 48³⁰ alin. (1), instanța de judecată poate dispune revocarea măsurii de ocrotire judiciară, dacă necesitatea acesteia a dispărut.

(2) Orice persoană poate sesiza autoritatea tutelară privind dispariția necesității măsurii de ocrotire judiciară. În acest caz, autoritatea tutelară este obligată, fără întârzieri nejustificate, să examineze sesizarea și, după caz, să ceară revocarea măsurii, conform alin. (1).

Articolul 48³². Publicitatea instituirii, modificării și revocării măsurii de ocrotire judiciară

(1) Instituirea măsurii de ocrotire judiciară, condițiile acesteia, modificarea (inclusiv desemnarea altui ocrotitor provizoriu, curator sau tutore) și revocarea acesteia devin opozabile terților doar după înregistrarea acestor date în modul prevăzut de Guvern.

(2) În scopul efectuării înregistrării indicate la alin. (1), instanța de judecată va transmite autorității competente, în termen de 3 zile de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care se instituie, se modifică sau se revocă măsura de ocrotire judiciară, o copie de pe dispozitivul hotărârii respective.

(3) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător deciziei consiliului de familie prin care se desemnează ori se revocă tutorele, precum și deciziei consiliului de familie sau, după caz, a autorității tutelare prin care, în temeiul art. 48⁷², se limitează împuternicirile tutorelui. Autoritatea tutelară este obligată să transmită autorității competente o copie de pe această decizie, în scopul efectuării înregistrării respective, cu excepția cazului contestării deciziei în instanța de judecată.

(4) Persoana are dreptul de a obține extrase privind măsurile de ocrotire judiciară referitoare la propria persoană, la copiii săi minori, precum și la persoana asupra căreia exercită ocrotirea provizorie, curatela sau tutela. În alte cazuri, extrase privind măsurile de ocrotire judiciare se eliberează, în modul prevăzut de Guvern, dacă solicitantul are un interes legitim.

Subsecțiunea 5

Ocrotirea provizorie

Articolul 48³³. Instituirea ocrotirii provizorii

(1) Instanța de judecată poate institui, prin hotărîre judecătorească, ocrotirea provizorie în privința persoanei care, în temeiul art. 48¹ alin. (1), are nevoie de ocrotire temporară sau de reprezentare pentru îndeplinirea doar a anumitor acte juridice.

(2) Prin derogare de la alin. (1), ocrotirea provizorie poate fi instituită de către instanța de judecată și prin încheiere, pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatelei sau a tutelei.

(3) În caz de urgență, instanța de judecată poate institui ocrotirea provizorie cu amînarea audierii persoanei. Instanța de judecată în cel mai scurt termen va audia persoana. În cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, instanța de judecată urmează să asigure audierea acesteia la locul aflării ei, constatînd, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.

Articolul 48³⁴. Efectele ocrotirii provizorii

(1) Persoana în privința căreia este instituită ocrotirea provizorie își păstrează capacitatea deplină de exercițiu.

(2) Persoana în privința căreia este instituită ocrotirea provizorie nu poate să încheie de sine stătător acte juridice pentru care instanța de judecată a desemnat un ocrotitor provizoriu conform art. 48³⁶.

Articolul 48³⁵. Ocrotirea patrimoniului

(1) Contractul prin care persoana ocrotită a însărcinat o altă persoană cu administrarea bunurilor, continuă să producă efecte pe durata ocrotirii provizorii, cu excepția cazurilor în care instanța de judecată l-a revocat sau suspendat, cu audierea sau citarea administratorului.

(2) În absența unui mandat, se aplică regulile privind gestiunea de afaceri.

(3) Persoanele, care sînt în drept să ceară instituirea curatelei sau tutelei, sînt obligate să îndeplinească actele de conservare necesare pentru păstrarea patrimoniului persoanei ocrotite, din momentul în care au luat cunoștință atît despre urgența acestor acte, cît și despre instituirea ocrotirii provizorii. Dispozițiile respective se aplică persoanei sau instituției de tratament ori instituției sociale la care este stabilită persoana în privința căreia este instituită ocrotirea provizorie.

Articolul 48³⁶. Desemnarea ocrotitorului provizoriu

(1) Dacă este necesară o ocrotire care depășește condițiile prevăzute la art. 48³⁵, orice persoană interesată poate cere instanței de judecată să desemneze un ocrotitor provizoriu, în condițiile și conform modalităților prevăzute la art. 48^{42-48⁴⁷}, în scopul încheierii unui sau mai multor acte juridice, inclusiv de dispoziție, necesare pentru administrarea patrimoniului persoanei ocrotite.

(2) Ocrotitorul provizoriu poate fi împuternicit de către instanța de judecată să încheie actele juridice și să săvîrșească alte acțiuni prevăzute la art. 48³⁴.

(3) Ocrotitorul provizoriu este obligat să depună dare de seamă în privința activității sale persoanei ocrotite și autorității tutelare în condițiile prevăzute la art. 48^{77-48⁸¹}.

(4) Ocrotitorul provizoriu poate fi împuternicit de către instanța de judecată cu ocrotirea persoanei conform art. 48^{51-48⁵⁷}.

Articolul 48³⁷. Termenul și încetarea ocrotirii provizorii

(1) Ocrotire provizorie nu poate fi instituită pentru un termen mai mare de 1 an și poate fi reînnoită o singură dată, în condițiile prevăzute la art. 48⁴⁰ alin. (4).

(2) Dacă nu s-a dispus revocarea în sensul art. 48³¹, ocrotirea provizorie încetează:

- a) prin expirarea termenului pentru care a fost instituită;
- b) după îndeplinirea actelor juridice pentru care a fost instituită;

c) din momentul la care se consideră instituită curatela sau tutela.

Subsecțiunea 6

Măsurile de ocrotire judiciară sub forma curatelei și tutelei

§1. Dispoziții generale

Articolul 48³⁸. Cazurile când pot fi instituite măsurile de ocrotire judiciară sub forma curatelei și tutelei

(1) În privința persoanei care, fără a fi lipsită complet de discernământ, are nevoie, în temeiul dispozițiilor art. 48¹ alin. (1), să fie asistată în mod continuu, poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei.

(2) Curatela se instituie doar dacă prin ocrotirea provizorie nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei.

(3) În privința persoanei care, în temeiul dispozițiilor art. 48¹ alin. (1), trebuie să fie reprezentată în mod continuu, poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei.

(4) Tutela se instituie doar dacă nici prin ocrotirea provizorie și nici prin curatelă nu se va putea asigura ocrotirea suficientă a persoanei.

Articolul 48³⁹. Termenul măsurilor de ocrotire judiciară sub forma curatelei și tutelei

(1) Instanța de judecată stabilește termenul pentru care se instituie măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei sau tutelei, care poate fi de maximum 5 ani.

(2) În cazul instituirii tutelei, prin derogare de la alin. (1), instanța de judecată poate stabili un termen de pînă la 10 ani, prin hotărîre motivată și în baza raportului de expertiză psihiatrică care confirmă că, avînd în vedere stadiul dezvoltării științei, nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți.

Articolul 48⁴⁰. Reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară

(1) Instanța de judecată poate reînnoi măsura de ocrotire judiciară pentru un termen egal cu termenul inițial.

(2) Prin derogare de la alin. (1), în cazul reînnoirii tutelei, instanța de judecată, în baza raportului de expertiză psihiatrică prin care se confirmă că nu

există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți, poate stabili, prin hotărîre motivată, un termen de pînă la 20 ani.

(3) Instanța de judecată, în orice moment, poate revoca sau modifica măsura de ocrotire judiciară, precum și înlocui cu o altă măsură de ocrotire judiciară, după audierea persoanei însărcinate cu ocrotirea.

(4) Instanța de judecată pronunță hotărîrea la cererea uneia dintre persoanele indicate la art. 48³⁰ alin. (1), după examinarea unui certificat medical eliberat de către un medic psihiatru. Instanța de judecată poate dispune, prin încheiere, efectuarea unei expertize judiciare psihiatrice.

Articolul 48⁴¹. Încetarea măsurilor de ocrotire judiciară sub forma curatei și tutelei

(1) Măsurile de ocrotire judiciară sub forma curatei și tutelei încetează la expirarea termenului pentru care au fost instituite, dacă nu s-a dispus reînnoirea acestora, la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești privind revocarea măsurii respective și în cazul decesului persoanei ocrotite.

(2) Instanța de judecată poate dispune încetarea măsurii de ocrotire judiciară dacă persoana ocrotită domiciliază în afara teritoriului Republicii Moldova, iar acest fapt face imposibilă supravegherea și controlul exercitării măsurii respective.

§2. Persoanele însărcinate cu ocrotirea

Articolul 48⁴². Incompatibilități la exercitarea măsurilor de ocrotire judiciară sub forma curatei și a tutelei

(1) Sarcina curatei și tutelei poate fi îndeplinită doar de persoana care nu se află în una din incompatibilitățile prevăzute la art. 38 alin. (4).

(2) Lucrătorii medicali și farmaciștii, precum și asistenții medicali care se află în relații de muncă cu instituția în care este internată persoana asupra căreia se instituie tutela sau curatela ori care prestează servicii acestei persoane, inclusiv la domiciliu, nu pot exercita sarcini de curatelă sau tutelă în privința pacienților săi.

Articolul 48⁴³. Desemnarea curatorului și tutorelui

(1) Curatorul și tutorele sînt desemnați de către instanța de judecată. În cazul în care a fost instituit consiliul de familie, tutorele este desemnat de către acesta, conform art. 48⁵⁰ alin. (7).

(2) Avînd în vedere situația persoanei ocrotite, aptitudinile celor interesați, precum și componența și valoarea patrimoniului supus administrării, instanța de judecată poate desemna mai mulți curatori sau mai mulți tutori pentru a exercitarea comună a măsurii de ocrotire.

(3) Fără încuviințarea celorlalți curatori sau tutori, curatorul și, respectiv, tutorele poate încheia doar actele juridice prevăzute la art. 48⁷⁴.

(4) Instanța de judecată poate diviza măsura de ocrotire între un curator (sau tutore) însărcinat cu ocrotirea persoanei și un curator (sau tutore) însărcinat cu administrarea patrimoniului, precum și poate încredința administrarea anumitor bunuri unui curator supleant (sau tutore supleant).

(5) Dacă instanța de judecată nu a stabilit altfel, persoanele desemnate în aplicarea alin. (2)–(4) sînt independente și nu poartă răspundere una față de alta, fiind obligate să se informeze reciproc despre deciziile luate.

Articolul 48⁴⁴. Desemnarea în absența instrucțiunilor în vederea ocrotirii

(1) În absența instrucțiunilor în vederea ocrotirii, indicate la art. 48⁵, instanța de judecată desemnează în calitate de curator sau tutore soțul persoanei ocrotite ori pe cel cu care persoana ocrotită a locuit cel puțin 3 ani, cu excepția cazului în care conviețuirea lor a încetat sau dacă un alt motiv întemeiat împiedică desemnarea acestuia.

(2) Dacă desemnarea curatorului sau tutorelui conform alin. (1) este imposibilă, instanța de judecată desemnează în calitate de curator sau tutore părintele, ruda sau o altă persoană care locuiește cu persoana ocrotită ori care menține legături puternice și stabile cu aceasta, cu excepția cazului în care un motiv întemeiat împiedică desemnarea persoanei respective.

(3) La desemnarea curatorului și a tutorelui, instanța de judecată va lua în considerare dorințele și sentimentele exprimate de persoana ocrotită, relațiile sale obișnuite, interesul manifestat de candidați și eventualele recomandări ale părinților și rudelor, precum și ale persoanelor din anturajul persoanei ocrotite.

Articolul 48⁴⁵. Desemnarea ocrotitorului autorizat

(1) Dacă niciun membru al familiei și nicio persoană apropiată nu își poate asuma exercitarea măsurii de ocrotire sub forma curatelei sau a tutelei, instanța de judecată va desemna un ocrotitor autorizat.

(2) Ocrotitorul autorizat nu poate refuza încheierea actelor juridice urgente pe care le impune interesul persoanei ocrotite sau bunăstarea acesteia, în special a actelor juridice de conservare.

(3) Dacă este în interesul persoanei stabilite ori îngrijite într-o instituție de tratament sau instituție socială, instanța de judecată poate desemna în calitate de curator sau tutore o persoană ori un serviciu din cadrul instituției respective, în cazul în care instituția este ocrotitor autorizat.

Articolul 48⁴⁶. Exerțitarea personală a curatelei și a tutelei

(1) Curatela și tutela sînt sarcini personale.

(2) Curatorul și tutorele, păstrînd răsponderea, pot beneficia de asistența terților.

Articolul 48⁴⁷. Renunțarea la calitatea de curator și de tutore

Curatorul și tutorele nu pot renunța la calitatea lor, dacă aceasta este deținută de mai puțin de 5 ani, cu excepția cazului cînd există motive întemeiate (dificultatea exercitării măsurii de ocrotire din cauza bolii sau stării de neputință a curatorului sau tutorelui, schimbării domiciliului în altă țară, dezacordul cu dorințele și sentimentele persoanei ocrotite etc.). Soțul și copiii persoanei ocrotite, precum și ocrotitorul autorizat pot renunța la calitatea de curator și tutore doar din motiv întemeiat.

Articolul 48⁴⁸. Curatorul supleant și tutorele supleant

(1) Instanța de judecată poate, dacă consideră necesar și sub rezerva împuternicirilor consiliului de familie, dacă acesta există, să desemneze un curator supleant sau, după caz, un tutore supleant.

(2) Dacă curatorul sau tutorele este părinte sau rudă a persoanei ocrotite pe o linie colaterală, curatorul supleant sau, după caz, tutorele supleant se desemnează, după posibilitate, din cealaltă linie colaterală.

(3) Dacă niciun membru al familiei și nicio persoană apropiată nu poate fi curator supleant sau tutore supleant, instanța de judecată poate desemna un ocrotitor autorizat.

(4) Curatorul supleant sau, după caz, tutorele supleant supraveghează actele juridice încheiate de curator sau, după caz, de tutore în vederea exercitării măsurii de ocrotire și informează fără întîrziere autoritatea tutelară dacă se constată

încălcări în exercitarea acesteia. În caz contrar, el va fi obligat să repare prejudiciul cauzat persoanei ocrotite.

(5) Curatorul supleant sau, după caz, tutorele supleant asistă sau, după caz, reprezintă persoana ocrotită dacă interesele ei contravin intereselor curatorului sau, după caz, tutorelui ori dacă curatorul sau tutorele nu pot să o asiste sau să o reprezinte din cauza limitei împuternicirilor lor.

(6) Calitatea de curator supleant și de tutore supleant încetează în momentul încetării calității de curator și, respectiv, de tutore. Curatorul supleant și tutorele supleant sînt obligați să ceară substituirea curatorului sau, după caz, a tutorelui în caz de încetare a calității acestuia. În caz contrar, el va fi obligat să repare prejudiciul cauzat persoanei ocrotite.

Articolul 48⁴⁹. Curatorul special și tutorele special

(1) Dacă nu a fost desemnat curatorul supleant sau, după caz, tutorele supleant, curatorul și tutorele interesele cărora contravin intereselor persoanei ocrotite, datorită încheierii unui act juridic sau unui șir de acte juridice, precum și curatorul și tutorele care nu pot să asiste sau să reprezinte persoana ocrotită din cauza limitei împuternicirilor lor, trebuie să solicite consiliului de familie sau, în absența acestuia, autorității tutelare desemnarea unui curator special ori, după caz, a unui tutore special.

(2) Desemnarea curatorului special și a tutorelui special poate fi efectuată și la cererea oricărei persoane interesate ori din oficiu.

(3) În cazurile prevăzute de art. 58¹ din Codul de procedură civilă, curatorul special sau tutorele special se desemnează de către instanța de judecată care examinează pricina la care participă persoana ocrotită.

Articolul 48⁵⁰. Consiliul de familie al persoanei ocrotite

(1) La instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei, instanța de judecată poate institui consiliul de familie, dacă necesitatea de ocrotire a persoanei sau componența și valoarea patrimoniului justifică aceasta și dacă componența familiei și a anturajului persoanei ocrotite permit acest lucru.

(2) Membrii consiliului de familie sînt desemnați de instanța de judecată pentru durata tutelei.

(3) Consiliul de familie este compus din cel puțin 3 membri cu drept de vot. Tutorele este membru din oficiu al consiliului de familie, fără drept de vot.

(4) Pot fi membri ai consiliului de familie părinții și alte rude persoanei ocrotite, precum și alte persoane care manifestă interes pentru persoana ocrotită și pentru bunăstarea acesteia.

(5) Instanța de judecată va asigura, în măsura posibilităților, reprezentarea în consiliu a ambelor linii colaterale de rudenie.

(6) Instanța de judecată desemnează membrii consiliului de familie în baza dorințelor și sentimentelor exprimate de persoana ocrotită, a relațiilor sale obișnuite, a interesului pe care îl manifestă candidații și a eventualelor recomandări ale părinților și rudelor, precum și a anturajului său.

(7) Consiliul de familie desemnează și revocă tutorele, tutorele supleant și, după caz, tutorele special conform art. 48⁴³–48⁴⁹.

(8) În cazul absenței consiliului de familie, atribuțiile legale ale acestuia sînt exercitate de către autoritatea tutelară. Pentru perioada în care nu există un consiliu de familie, tutorele, tutorele supleant și, după caz, tutorele special este desemnat și revocat de către instanța de judecată.

§3. Ocrotirea intereselor personale nepatrimoniale

Articolul 48⁵¹. Obligația de informare despre situația personală

Tutorele și curatorul sînt obligați să ofere persoanei ocrotite, fără a prejudicia interesele acestuia, informațiile pe care terții sînt obligați să i le ofere, privind situația sa personală, privind actele și deciziile care o vizează, gradul de urgență și efectele acestora, precum și consecințele neîndeplinirii actului sau neluării deciziei, dacă persoana ocrotită le refuză.

Articolul 48⁵². Actele strict personale

(1) Dacă legea nu prevede altfel, actele care implică consimțămîntul strict personal al persoanei ocrotite nu pot fi încheiate de către persoana însărcinată cu ocrotirea și nici nu necesită încuviințarea acesteia.

(2) Se consideră acte strict personale declarația de naștere a copilului, recunoașterea acesteia, actele de ocrotire părintească a copilului, declarația de alegere sau schimbare a numelui copilului și consimțămîntul pentru adopția persoanei ocrotite ori a copilului persoanei respective.

Articolul 48⁵³. Asistența și reprezentarea în alte acte personale

(1) În afară de cazurile prevăzute la art. 48⁵², persoana ocrotită ia de sine stătător decizii privitoare la interesele sale personale nepatrimoniale, în măsura în care starea sa permite acest lucru.

(2) Dacă starea persoanei ocrotite nu îi permite să ia de sine stătător o decizie, consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate să prevadă că aceasta va beneficia de asistența persoanei însărcinate cu ocrotirea fie în toate actele privitoare la persoana sa, fie doar în anumite acte indicate expres. Dacă această asistență nu este suficientă, instanța de judecată poate, suplimentar să împuternicească tutorele cu reprezentarea persoanei ocrotite în actele respective.

(3) Persoana însărcinată cu ocrotirea poate întreprinde în privința persoanei ocrotite măsuri de protecție, necesare evitării pericolului generat de comportamentul persoanei ocrotite. Persoana însărcinată cu ocrotirea va informa neîntârziat consiliul de familie despre aceasta sau, în absența consiliului, autoritatea tutelară.

(4) În caz de urgență, persoana însărcinată cu ocrotirea nu poate, fără autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare, lua o decizie care are ca efect atingerea gravă a integrității corporale a persoanei ocrotite ori a intimității vieții private a acesteia.

Articolul 48⁵⁴. Soluționarea conflictului de interese

(1) Aplicarea dispozițiilor art. 48⁵¹–48⁵⁵ nu poate avea drept efect derogarea de la dispozițiile legii speciale care impun intervenția unui reprezentant legal.

(2) Dacă exercitarea măsurii de ocrotire a fost încredințată unei persoane ori unei instituții de tratament sau sociale în condițiile art. 48⁴⁵ alin. (3) și dacă acea persoană ori instituție trebuie să realizeze un act pentru care se cere autorizarea autorității tutelare sau a consiliului de familie, conform art. 48⁵³ alin. (3) și (4), sau trebuie să îndeplinească în beneficiul persoanei ocrotite o diligență ori un act pentru care legea specială cere intervenția autorității tutelare, aceasta din urmă poate decide, dacă consideră că există un conflict de interese, să încredințeze realizarea actului respectiv curatorului supleant sau tutorelui supleant, dacă a fost desemnat, iar în absența acestuia, unui curator special sau unui tutore special.

Articolul 48⁵⁵. Libertatea de alegere a reședinței și libertatea de comunicare

(1) Persoana ocrotită are dreptul de a alege liber reședința sa.

(2) Persoana ocrotită are dreptul de a comunica cu terții, fie că sînt părinții sau alte persoane. Persoana ocrotită are dreptul de a fi vizitată și, după caz, de a fi găzduită de către aceștia.

(3) În caz de refuz al persoanei însărcinate cu ocrotirea, decide consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară.

Articolul 48⁵⁶. Autorizarea căsătoriei

(1) Căsătoria persoanei în privința căreia s-a instituit curatela este permisă la propria dorință, dacă instanța de judecată nu a dispus, în hotărîrea de instituire a curatelei, că aceasta este permisă doar cu încuviințarea curatorului, sau în caz de refuz al curatorului, cu autorizarea autorității tutelare.

(2) Căsătoria persoanei în privința căreia s-a instituit tutela este permisă doar cu autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare, după audierea viitorilor soți și, după caz, a părinților.

Articolul 48⁵⁷. Darea de seamă asupra ocrotirii intereselor personale nepatrimoniale

La momentul instituirii măsurilor de ocrotire judiciară sub forma curatelei și tutelei sau ulterior, consiliul de familie ori, în absența acestuia, autoritatea tutelară stabilește condițiile în care curatorul sau, după caz, tutorele depune darea de seamă privind ocrotirea intereselor personale nepatrimoniale ale persoanei ocrotite.

§4. Actele juridice încheiate pe durata curatelei

Articolul 48⁵⁸. Asistența curatorului

(1) Persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma curatelei nu poate, fără asistența curatorului și autorizarea autorității tutelare, să încheie niciun act juridic prevăzut la art. 48⁷⁵.

(2) La încheierea unui act juridic în formă scrisă sau în formă autentică, asistența curatorului constă în aplicarea semnăturii lîngă semnătura persoanei ocrotite.

(3) Curatorul este obligat să explice persoanei ocrotite conținutul actului juridic și efectele acestuia, precum și este obligat să dea dovadă de diligența pe care o manifestă în propriile activități.

(4) Sub sancțiunea nulității absolute, orice înștiințare aferentă actelor prevăzute la art. 48⁷⁵ transmisă persoanei ocrotite trebuie transmisă și curatorului.

(5) Nu se poate autoriza, iar curatorul nu este în drept să încuviințeze încheierea de către persoana ocrotită a actelor juridice prevăzute de art. 48⁷⁶ alin. (1) lit. a) și b), cu excepțiile prevăzute de art. 48⁷⁶ alin. (2).

Articolul 48⁵⁹. Împuternicirile de reprezentare ale curatorului

(1) Curatorul, în exercitarea atribuțiilor de ocrotire a persoanei ocrotite, nu poate substitui persoana ocrotită pentru a acționa din numele acesteia.

(2) Dacă constată că persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma curatelei își compromite grav interesele, curatorul poate cere instanței de judecată să fie împuternicit cu încheierea unui anume act juridic sau să ceară instituirea tutelei.

(3) Dacă curatorul refuză să ofere asistență la încheierea unui act juridic pentru care se cere asistența sa, persoana ocrotită poate cere autorizarea autorității tutelare pentru a încheia actul juridic respectiv de sine stătător.

Articolul 48⁶⁰. Liberalitățile persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma curatelei

(1) Persoana ocrotită poate să întocmească testament de sine stătător.

(2) Persoana ocrotită poate face donații doar cu asistența curatorului.

(3) Se consideră că curatorul are interes care contravine intereselor persoanei ocrotite dacă el este donatar.

Articolul 48⁶¹. Determinarea conținutului capacității de exercițiu

La instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma curatelei, prin derogare de la dispozițiile art. 48⁵⁸ și în scopul respectării dispozițiilor art. 48²⁸ alin. (2), instanța de judecată va enumera categoriile de acte juridice pe care persoana ocrotită are capacitatea de a le încheia de sine stătător ori va enumera categoriile de acte juridice pentru care este necesară asistența sau reprezentarea curatorului.

Articolul 48⁶². Curatela restrânsă

(1) În orice moment, instanța de judecată poate dispune instituirea curatelei restrânse.

(2) În cazul curatei restrânse, curatorul doar percepe veniturile persoanei ocrotite pe un cont deschis pe numele acesteia.

(3) Curatorul asigură de sine stătător plata datoriilor persoanei ocrotite față de terți și depune excedentul pe contul lăsat la dispoziția persoanei ocrotite sau îl transmite în numerar.

(4) Fără a aduce atingere dispozițiilor art. 48⁵⁵, autoritatea tutelară poate autoriza încheierea de către curator a contractului de închiriere a spațiului locativ sau a unui alt contract care asigură o locuință persoanei ocrotite.

(5) Curatela restrânsă este supusă dispozițiilor art. 48⁷³ și 48⁷⁷–48⁸¹, care se aplică în mod corespunzător.

§5. Actele juridice încheiate pe durata tutelei

Articolul 48⁶³. Împuternicirile de reprezentare ale tutorelui

(1) Cu excepția cazurilor în care legea sau uzanțele împuternicesc persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei să acționeze de sine stătător și doar în cazul în care persoana ocrotită este lipsită în totalitate de discernământ, tutorele o reprezintă în toate actele juridice.

(2) În cazul în care persoana nu este lipsită în totalitate de discernământ, în scopul respectării dispozițiilor art. 48²⁸ alin. (2), instanța de judecată, în hotărârea judecătorească privind instituirea tutelei, va enumera actele juridice pe care persoana ocrotită are capacitatea să le încheie de sine stătător sau cu asistența tutorelui, fără a fi necesare alte autorizări.

Articolul 48⁶⁴. Administrarea patrimoniului persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei

Sub rezerva dispozițiilor art. 48⁶³ alin. (2), persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei este reprezentată în actele juridice necesare administrării patrimoniului său conform art. 48⁶⁷–48⁸¹.

Articolul 48⁶⁵. Reprezentarea în procedurile judiciare

(1) Tutorele poate reprezenta persoana ocrotită în vederea apărării drepturilor personale nepatrimoniale ale acesteia doar după autorizarea consiliului de familie sau, în absența consiliului, a autorității tutelare ori dacă reprezentarea i-a fost prescrisă de către una dintre acestea.

(2) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate prescrie tutorelui renunțarea la acțiune sau încheierea unui contract de tranzacție.

Articolul 48⁶⁶. Testamentul persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei

(1) Persoana ocrotită poate să întocmească sau să modifice de sine stătător un testament după instituirea tutelei doar cu autorizarea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare. În acest caz, tutorele nu poate asista și reprezenta persoana ocrotită.

(2) Persoana ocrotită poate revoca de sine stătător testamentul întocmit anterior sau după instituirea tutelei.

Subsecțiunea 7

Administrarea patrimoniului persoanei supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei

§1. Dispoziții generale

Articolul 48⁶⁷. Principiile administrării

(1) Tutorele reprezintă persoana ocrotită în actele necesare administrării patrimoniului acesteia.

(2) În procesul administrării, tutorele este obligat să îngrijească în mod prudent, diligent și să acționeze exclusiv în interesul și întru bunăstarea persoanei ocrotite.

Articolul 48⁶⁸. Rolul tutorelui supleant

Tutorele supleant supraveghează derularea operațiunilor pe care tutorele este obligat să le realizeze, precum și modul de investire sau reinvestire a capitalului conform prescripțiilor consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare.

Articolul 48⁶⁹. Intervenția terților

(1) Terții pot să informeze autoritatea tutelară despre acțiunile sau omisiunile tutorelui care sînt de natură să lezeze interesul sau bunăstarea persoanei ocrotite.

(2) Dacă la desemnarea tutorelui, terții cunosc despre unele acțiuni sau omisiuni ale acestuia care compromit vădit interesul sau bunăstarea persoanei ocrotite, ei sînt obligați să informeze autoritatea tutelară.

§2. Competența consiliului de familie și a autorității tutelare

Articolul 48⁷⁰. Bugetul anual și contractarea profesioniștilor

(1) Tutorele aprobă bugetul necesar pentru exercitarea tutelei în funcție de importanța bunurilor persoanei ocrotite, operațiunile necesare pentru administrarea acestora și sumele anuale necesare pentru întreținerea persoanei ocrotite și rambursării cheltuielilor de administrare a bunurilor.

(2) Tutorele informează consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară despre aprobarea bugetului. În caz de dificultate, bugetul este aprobat de către consiliul de familie sau, în absența acestuia, de către autoritatea tutelară.

(3) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate împuternici tutorele să includă la cheltuieli de administrare remunerația administratorilor contractați sub propria lui răspundere.

(4) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate împuternici tutorele să încheie un contract de administrare a valorilor mobiliare și a instrumentelor financiare, care aparțin persoanei ocrotite. Acesta va alege terțul contractant luînd în considerare experiența profesională și solvabilitatea acestuia.

(5) Contractul prevăzut la alin. (4) poate fi rezolvat în numele persoanei ocrotite în orice moment. Orice clauză contrară prezentului articol este nulă.

Articolul 48⁷¹. Efectuarea investițiilor

(1) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară determină suma pe care tutorele este obligat s-o investească în capitalul (bani, valori mobiliare sau alte instrumente financiare, părți sociale, creanțe etc.) persoanei ocrotite.

(2) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară prescrie toate măsurile pe care le consideră utile la investirea sau reinvestirea capitalului fie în avans, fie pentru fiecare operațiune.

(3) Investirea sau reinvestirea se realizează de către tutore în termenul și în modul prescris. Dacă omite termenul prescris, tutorele va datora persoanei ocrotite dobânzi de întârziere.

(4) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate prescrie ca o anumită sumă de bani să fie depusă pe un cont special al persoanei ocrotite de pe care tutorele va putea efectua extrageri doar cu autorizarea acestora.

Articolul 48⁷². Limitarea împuternicirilor tutorelui

(1) Consiliul de familie sau, în absența acestuia, autoritatea tutelară poate stabili categoria de acte juridice pe care tutorele nu le poate încheia fără autorizarea acesteia.

(2) În cazul în care consiliul de familie refuză să ofere tutorelui autorizarea necesară, acesta o poate solicita de la autoritatea tutelară, dacă se constată că încheierea actului juridic este în interesul persoanei ocrotite sau pentru bunăstarea acesteia.

§3. Împuternicirile tutorelui

Articolul 48⁷³. Întocmirea inventarului

(1) În termen de 3 luni de la instituirea tutelei, tutorele inițiază, în prezența tutorelui supleant, dacă acesta a fost desemnat, inventarierea bunurilor persoanei ocrotite și transmite autorității tutelare actul inventarierii. Tutorele este obligat să asigure actualizarea inventarului.

(2) Pentru întocmirea inventarului, tutorele este în drept să obțină toate informațiile și documentele necesare de la orice persoană publică sau privată, fără a-i putea fi opus secretul profesional, secretul bancar sau caracterul personal al datelor.

(3) Dacă inventarul nu a fost întocmit sau se confirmă că acesta este incomplet ori inexact, persoana ocrotită, iar după decesul acesteia – succesorul, poate face dovada valorii și componenței bunurilor prin orice mijloace de probă.

Articolul 48⁷⁴. Actele juridice care nu sunt supuse autorizării

(1) Tutorele poate încheia doar actele juridice de conservare și, sub rezerva dispozițiilor art. 48⁶³ alin. (2), actele de administrare necesare administrării patrimoniului persoanei ocrotite.

(2) Tutorele acționează de sine stătător în instanța de judecată pentru a apăra drepturile patrimoniale ale persoanei ocrotite.

(3) Prin derogare de la dispozițiile legale, contractul de locațiune încheiat de către tutore în calitate de locator, nu acordă persoanei ocrotite în calitate sa de locatar, față de care a încetat tutela, niciun drept de preemțiune la expirarea locațiunii. Aceste dispoziții nu se aplică contractului de locațiune încheiat înainte de instituirea tutelei și prelungit de către tutore.

Articolul 48⁷⁵. Actele juridice supuse autorizării

(1) Următoarele acte juridice, încheiate în numele persoanei ocrotite, nu produc efecte juridice decât după autorizare din partea consiliului de familie sau, în absența acestuia, a autorității tutelare:

- a) contractul de vânzare-cumpărare și alte acte juridice de dispoziție;
- b) contractul de locațiune și alte acte juridice de administrare a bunurilor persoanei ocrotite al căror termen depășește termenul măsurii de ocrotire;
- c) contractul de tranzacție;
- d) contractul de partaj al bunurilor comune;
- e) actul de acceptare sau renunțare la moștenire;
- f) contractul de primire a unui împrumut;
- g) contractul dintre tutore sau persoanele afiliate acestuia și persoana ocrotită, cu excepția actelor cu titlu gratuit, încheiate în folosul persoanei ocrotite. Pentru încheierea acestui act juridic, tutorele se consideră că are un interes care contravine interesului persoanei ocrotite.

(2) Decizia de autorizare trebuie să determine condițiile esențiale ale actului juridic și, după caz, prețul sau altă contraprestație. Autorizarea nu este necesară în caz de vânzare silită ori în cazul exercitării dreptului de gaj sau ipotecă.

(3) Autorizarea unui act juridic de dispoziție privitor la un drept real al persoanei ocrotite asupra unui bun imobil sau a unei cote în capitalul unei persoane juridice de drept privat se poate acorda doar după evaluarea valorii de piață.

(4) Este posibilă dispunerea de dreptul real prevăzut la alin. (3) contra unui preț sau altei contraprestații mai mici decât valoarea sa de piață doar din motive întemeiate, bazate exclusiv pe interesul persoanei ocrotite, care va fi argumentat în decizia de autorizare.

(5) Persoana care încheie actul juridic în numele persoanei ocrotite este obligată, fără întârziere, să depună la autoritatea tutelară o copie de pe actul juridic autorizat conform dispozițiilor prezentului articol, precum și copiile de pe

elementele de probă care demonstrează executarea obligațiilor apărute din actul juridic respectiv.

Articolul 48⁷⁶. Actele juridice interzise

(1) Nu pot fi autorizate, iar tutorele nu este în drept să încheie:

a) acte privind înstrăinarea gratuită a bunurilor sau a drepturilor persoanei ocrotite, inclusiv privind remiterea datoriei, renunțarea gratuită la un drept dobândit, eliberarea unei garanții reale sau personale constituită în folosul persoanei ocrotite fără ca obligația garantată să fi fost stinsă integral, precum și acte privind constituirea unei garanții reale sau personale pentru a garanta obligațiile unui terț;

b) acte privind dobândirea de la un terț a unui drept sau a unei creanțe pe care acesta o are față de persoana ocrotită;

c) acte privind exercitarea activității de întreprinzător sau profesionale în numele persoanei ocrotite.

(2) Excepție de la prevederile alin. (1) lit. a) fac donațiile neînsemnate pentru îndeplinirea unor obligații morale.

§4. Pregătirea, verificarea și aprobarea dării de seamă

Articolul 48⁷⁷. Darea de seamă anuală

(1) Tutorele întocmește anual o dare de seamă privind administrarea patrimoniului, la care se anexează documentele primare.

(2) În acest scop, el va solicita instituțiilor la care sînt deschise conturi în numele persoanei ocrotite descifrarea operațiunilor pentru anul de referință, fără a i se putea opune secretul profesional, secretul bancar sau caracterul personal al datelor.

(3) Tutorele este obligat să asigure confidențialitatea dării de seamă. Copiile de pe darea de seamă și de pe documentele primare se remit de către tutore persoanei ocrotite, dacă aceasta are cel puțin 16 ani, precum și tutorelui supleant, dacă a fost desemnat, și, dacă tutorele consideră necesar, altor persoane însărcinate cu ocrotirea.

(4) După audierea persoanei ocrotite și obținerea consimțămîntului ei, dacă aceasta a împlinit vîrsta de 16 ani și dacă starea ei permite, autoritatea tutelară poate să autorizeze remiterea copiilor de pe darea de seamă și de pe documentele primare sau o parte din acestea soțului, părintelui, sau unei alte persoane apropiate, dacă aceștia au un interes legitim.

Articolul 48⁷⁸. Verificarea dării de seamă

(1) Tutorele depune anual darea de seamă, împreună cu documentele primare, în vederea verificării acestora de către autoritatea tutelară.

(2) Dacă a fost desemnat un tutore supleant, el va verifica darea de seamă înainte de transmiterea acesteia împreună cu observațiile sale.

(3) Pentru verificarea dării de seamă, autoritatea tutelară este în drept să obțină datele prevăzute la art. 48⁷⁷ alin. (2).

(4) Autoritatea tutelară poate dispune verificarea dării de seamă de către tutorele supleant, dacă acesta a fost desemnat.

(5) Dacă a fost instituit consiliul de familie, autoritatea tutelară poate dispune verificarea și aprobarea dării de seamă de către acesta.

Articolul 48⁷⁹. Scutirea de obligația întocmirii dării de seamă

Dacă tutela nu a fost încredințată unui ocrotitor autorizat, autoritatea tutelară poate, prin derogare de la dispozițiile art. 48⁷⁷ și 48⁷⁸ și avînd în vedere valoarea neînsemnată a patrimoniului persoanei ocrotite, să scutească tutorele de obligația întocmirii dării de seamă.

Articolul 48⁸⁰. Auditarea dării de seamă

În cazul în care componența și valoarea patrimoniului persoanei ocrotite justifică și permit efectuarea verificării și aprobării dării de seamă de către un expert sau auditor, autoritatea tutelară poate dispune acest lucru, pe cheltuiala persoanei ocrotite și luînd în considerare interesul patrimonial al persoanei ocrotite.

Articolul 48⁸¹. Darea de seamă la încetarea calității de tutore

(1) La încetarea calității de tutore, tutorele este obligat să întocmească o dare de seamă a operațiunilor intervenite de la întocmirea ultimei dări de seamă anuale și să o supună verificării și aprobării conform art. 48⁷⁸ și 48⁸⁰.

(2) În termen de 3 luni de la încetarea calității de tutore, tutorele sau succesorii lui sînt obligați să remită copiile de pe dările de seamă pentru ultimii 3 ani și de pe darea de seamă indicată la alin. (1) persoanei însărcinate cu administrarea bunurilor persoanei ocrotite sau succesorilor acesteia și, după caz, persoanei care a dobîndit capacitate deplină de exercițiu, dacă nu le-a primit.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) nu se aplică în cazul prevăzut de art. 48⁶⁵.

(4) Tutorele este obligat să remită persoanelor indicate la alin. (2) documentele primare necesare continuării administrării bunurilor persoanei ocrotite sau să asigure devoluțiunea patrimoniului succesoral, precum și inventarul inițial și actualizările întocmite.

Secțiunea 4

Dispoziții comune privind tutela și curatela minorilor și măsurile de ocrotire

§1. Autoritatea tutelară

Articolul 48⁸². Autoritatea tutelară și competența în domeniul măsurilor de ocrotire

(1) Autorități tutelare sînt autoritățile administrației publice locale.

(2) Autoritatea tutelară de la domiciliul sau reședința persoanei fizice minore ori a persoanei supuse unei măsuri de ocrotire (denumite în sensul prezentei subsecțiuni – *persoană ocrotită*) supraveghează activitatea tutorelui, curatorului sau altei persoane însărcinate cu ocrotirea.

(3) Autoritatea tutelară:

a) exercită atribuțiile prevăzute expres de lege în domeniul măsurilor de ocrotire;

b) exercită alte atribuții de supraveghere a exercitării măsurii de ocrotire, cu excepția celor date prin lege în competența instanței de judecată și consiliului de familie;

c) ține dosarul personal al persoanei ocrotite, îl transmite instanței de judecată și asigură restituirea lui după finalizarea procesului.

Articolul 48⁸³. Procedura aplicabilă autorității tutelare

La luarea deciziei cu privire la tutela și curatela minorului, precum și la măsurile de ocrotire, autoritatea tutelara va respecta dispozițiile prezentei subsecțiuni.

Articolul 48⁸⁴. Audierea persoanei ocrotite

(1) Autoritatea tutelară trebuie să audieze persoana ocrotită care a împlinit vârsta de 10 ani. Aceasta poate fi însoțită de altă persoană pe care a ales-o, care nu va avea calitatea de reprezentant al său.

(2) Audierea persoanei ocrotite se poate desfășura la sediul autorității tutelare, la domiciliul sau reședința persoanei, în instituția de tratament sau instituția socială, precum și în orice alt loc corespunzător.

(3) Audierea are loc în ședință închisă, la care pot participa persoanele enumerate la art. 48³⁰ alin. (1). Persoana poate solicita să fie audiată în regim individual și închis, fiind însoțită, la dorință, de o persoană de încredere. Dacă autoritatea tutelară consideră necesar, persoana ocrotită poate fi audiată în prezența celorlalți participanți.

(4) Dacă consideră oportun, autoritatea tutelară poate efectua audierea persoanei în prezența medicului care o tratează sau în prezența altei persoane pertinente.

(5) Autoritatea tutelară va depune toate eforturile posibile pentru a constata dorințele și sentimentele persoanei ocrotite privind decizia care urmează a fi luată, folosind metodele de comunicare care corespund stării sau situației persoanei audiate.

Articolul 48⁸⁵. Audierea persoanei ocrotite la locul aflării

În cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, autoritatea tutelară asigură audierea acesteia la locul aflării ei, constatând prin actul său, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.

Articolul 48⁸⁶. Dezbaterea în contradictoriu a chestiunii

La cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, autoritatea tutelară poate dispune ca soluționarea unei chestiuni să se desfășoare în contradictoriu.

Articolul 48⁸⁷. Dreptul la asistență juridică

(1) În cadrul oricărei proceduri desfășurate de autoritatea tutelară minorul care a împlinit vârsta de 10 ani și persoana supusă unei măsuri de ocrotire își pot alege un avocat sau pot solicita desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, indiferent de opinia sau opoziția persoanei însărcinate cu ocrotirea.

(2) Dreptul de a fi asistat de un avocat ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat va fi adus la cunoștință persoanei ocrotite în textul citației și la prima prezentare a acesteia.

(3) Dacă pe durata desfășurării procedurii de autoritatea tutelară, persoana ocrotită nu este asistată de avocat, la cererea acesteia, dacă a împlinit vârsta de 10 ani, autoritatea tutelară solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat, care va dispune de împuternicirile unui reprezentant legal în procedura respectivă.

(4) Asistența juridică prevăzută la alin. (3) se acordă gratuit.

Articolul 48⁸⁸. Audierea altor persoane

La cererea participanților sau din oficiu, autoritatea tutelară audiază persoanele indicate la art. 48³⁰ alin. (1).

Articolul 48⁸⁹. Efectuarea constatărilor

La cererea participanților sau din oficiu, autoritatea tutelară poate dispune efectuarea unei anchete sociale sau efectuarea unor constatări, evaluări sau expertize.

Articolul 48⁹⁰. Consultarea dosarului personal

(1) Pot lua cunoștință cu materialele dosarului personal și efectua extrase și copii de pe acestea persoana ocrotită sau persoana însărcinată cu ocrotirea, precum și avocații acestora.

(2) În cazul în care cererea de consultare a dosarului este depusă de către persoana ocrotită, autoritatea tutelară poate, prin decizie motivată, comunicată persoanei ocrotite, să excludă unul sau mai multe acte din dosar dacă acestea ar putea cauza un prejudiciu moral grav.

(3) Avocatul persoanei ocrotite poate să facă extrase și copii de pe materialele dosarului. Avocatului i se interzice să transmită copiile astfel obținute către persoana ocrotită sau terți.

(4) Copiile de pe deciziile consiliului de familie, de pe deciziile autorității tutelare și de pe hotărârile judecătorești, aferente tutelei și curatelei minorilor și măsurilor de ocrotire se păstrează în dosarul personal și se pot elibera doar participanților și persoanelor care au participat la luarea deciziilor ori au fost vizate în decizii sau hotărâri.

(5) Terții care justifică un interes legitim pot obține copii de pe dispozitivul deciziilor și hotărârilor menționate la alin. (4) cu autorizarea autorității tutelare.

Articolul 48⁹¹. Decizia autorității tutelare

(1) Autoritatea tutelară soluționează cererile care îi sînt adresate în termen de 30 de zile de la data depunerii dacă acestea nu necesită obținerea unor informații suplimentare, prezentarea de probe suplimentare sau orice altă cercetare, cu excepția cazurilor în care autoritatea tutelară dispune efectuarea unei dezbateri în contradictoriu conform art. 48⁸⁶. Autoritatea tutelară va avertiza petiționarul despre aceasta și îl va informa despre data la care se va lua decizia.

(2) Deciziile autorității tutelare în chestiunile privind tutela și curatela minorilor și măsurile de ocrotire trebuie să fie motivate și adoptate într-un termen care nu va depăși 3 luni din data depunerii cererii respective. Dispozitivul deciziei se comunică în termen de 3 luni din data luării acesteia persoanei ocrotite, persoanei însărcinate cu ocrotirea și, după caz, membrilor consiliului de familie.

§2. Consiliul de familie

Articolul 48⁹². Convocarea consiliului de familie

(1) Ședința consiliului de familie se convoacă de către autoritatea tutelară la cererea:

- a) a 2 membri din consiliu;
- b) tutorelui sau tutorelui supleant;
- c) minorului pus sub curatela sau tutelă, care a împlinit vîrsta de 10 ani;
- d) persoanei supuse unei măsuri de ocrotire.

(2) Înștiințarea despre ședință se expediază membrilor consiliului cu cel puțin 10 zile înainte de data desfășurării ședinței.

(3) Membrii consiliului de familie sînt obligați să se prezinte personal la ședință. Membrului, care, fără motiv întemeiat, nu se prezintă la ședință, i se poate revoca calitatea respectivă.

(4) Prin hotărîrea judecătorească în baza căreia se desemnează membrii consiliului de familie sau prin hotărîre ulterioară, la cererea unui membru sau din oficiu, instanța de judecată poate stabili faptul că consiliul adoptă decizii fără participarea autorității tutelare.

Articolul 48⁹³. Ședința consiliului de familie

Ședința consiliului de familie este deliberativă și în cadrul acesteia pot fi adoptate decizii dacă la ea participă majoritatea membrilor consiliului cu drept de

vot. În cazul în care nu există cvorum, autoritatea tutelară poate convoca o ședință repetată sau, în caz de urgență, poate lua o decizie de sine stătător.

Articolul 48⁹⁴. Adoptarea deciziei consiliului de familie fără convocarea în ședință (prin corespondență)

(1) Dacă autoritatea tutelară consideră că consiliul de familie se poate pronunța pe o problemă fără a se convoca în ședință, aceasta va comunica fiecărui membru textul deciziei, anexînd explicațiile necesare.

(2) Membrului, care, fără motiv întemeiat, nu își exprimă votul, i se poate revoca calitatea respectivă.

Articolul 48⁹⁵. Adoptarea deciziei de către consiliul de familie

(1) Decizia consiliului de familie se adoptă cu votul majorității membrilor cu drept de vot.

(2) Fiecare membru al consiliului de familie, cu excepția tutorelui și, după caz, a curatorului, are dreptul la un vot, care nu este transmisibil.

(3) Membrul consiliului de familie este obligat să declare dacă are un interes direct sau indirect în privința chestiunii supuse dezbaterii (conflictul de interese) și să se abțină de la vot. Prezența membrului aflat în conflict de interese se ia în calcul la determinarea cvorumului pentru adoptarea deciziei, dar votul acestuia nu se ia în considerare la adoptarea deciziei vizate de conflictul de interese. Dispozițiile legale privind conflictul de interese în cazul reprezentării la încheierea actelor juridice se aplică în mod corespunzător.

Articolul 48⁹⁶. Secretul ședințelor consiliului de familie

(1) Ședințele consiliului de familie sînt închise.

(2) Membrii consiliului de familie sînt obligați să păstreze confidențialitatea datelor în relațiile cu terții.

(3) Persoana ocrotită poate asista la ședința consiliului, însă doar cu titlu consultativ, cu excepția cazului cînd autoritatea tutelară consideră că aceasta ar contraveni interesului persoanei ocrotite.

(4) Deciziile consiliului de familie trebuie să fie motivate. Dacă decizia nu este adoptată în unanimitate, opinia fiecărui membru se va anexa la decizie.

Articolul 48⁹⁷. Întocmirea deciziei consiliului de familie

(1) Fiecare membru prezent la ședința consiliului de familie trebuie să semneze decizia adoptată în cadrul ședinței.

(2) În decurs de 10 zile din data adoptării deciziei, președintele ales al ședinței consiliului de familie depune decizia adoptată la autoritatea tutelară.

Articolul 48⁹⁸. Opoziția autorității tutelare

(1) Dacă autoritatea tutelară constată că decizia consiliului de familie contravine intereselor persoanei ocrotite sau a dorințelor și a sentimentelor acesteia, trebuie să facă opoziție la decizia consiliului de familie în termen de 15 zile de la data recepționării conform art. 48⁹⁷ alin. (2), prin luarea unei decizii privind opoziția în acest sens, care nu se supune contestării.

(2) Prin cerere motivată persoana ocrotită sau persoana însărcinată cu ocrotirea poate să facă opoziție la decizia consiliului de familie în termen de 15 zile de la recepționarea acesteia de către autoritatea tutelară conform art. 48⁹⁷ alin. (2).

(3) În cazul existenței unei opoziții conform alin. (1) sau (2), autoritatea tutelară, în termen de 10 zile din data depunerii cererii respective, va convoca consiliul de familie și va organiza desfășurarea unei noi ședințe, pe care o va prezida, fără a avea drept de vot, pentru a se delibera din nou asupra chestiunii față de care s-a făcut opoziția.

(4) Decizia consiliului de familie produce efecte juridice după expirarea termenului de 15 zile de la recepționarea acesteia de către autoritatea tutelară conform art. 48⁹⁷ alin. (2), dacă pe parcursul termenului dat nu s-a făcut opoziție.

§3. Contestarea deciziilor autorității tutelare și ale consiliului de familie

Articolul 48⁹⁹. Contestarea în instanța de judecată

(1) Deciziile autorității tutelare, precum și deciziile consiliului de familie adoptate conform art. 48⁹⁸ alin. (3) pot fi contestate în instanța de judecată în termen de 30 de zile de la data adoptării acestora, cu excepția cazului când contestarea se depune de către persoana ocrotită, persoana însărcinată cu ocrotirea și autoritatea tutelară, în acest caz termenul de contestare curgând din data comunicării dispozitivului deciziei. În cazul contestării deciziei autorității tutelare nu este necesară depunerea unei cereri prealabile.

(2) Decizia contestată se anulează de către instanța de judecată, în tot sau în parte, în cazul în care:

- a) este ilegală în fond ca fiind emisă contrar prevederilor legii;
- b) este ilegală ca fiind emisă cu încălcarea competenței;
- c) este ilegală ca fiind emisă cu încălcarea esențială a procedurii stabilite.

(3) La cererea persoanei care depune contestația sau din oficiu, instanța de judecată, pe lângă anularea deciziei contestate, poate dispune fie obligarea emitentului să adopte o nouă decizie, fie pronunțarea unei hotărâri judecătorești prin care se va soluționa fondul chestiunii vizate de decizia contestată.

Articolul 48¹⁰⁰. Persoanele care au dreptul de a depune contestație

(1) Contestația poate fi depusă de către persoanele enumerate la art. 48³⁰ alin. (1), precum și de către persoanele însărcinate cu ocrotirea, chiar dacă acestea nu au participat la procedura desfășurată de autoritatea tutelară sau la ședința consiliului de familie.

(2) Citația despre judecarea contestației se va expedia tuturor persoanelor care au dreptul de a depune contestație și care vor avea dreptul să participe la examinarea acesteia.

(3) Instanța de judecată care soluționează contestația decide din oficiu asupra suspendării sau nesuspendării deciziei contestate, ținând cont de interesele persoanei ocrotite.”

22. Înainte de articolul 49 se introduce textul:

„Secțiunea 5

Declararea persoanei dispărute fără veste sau decedate”

23. Articolele 222–225 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 222. Nulitatea actului juridic încheiat de o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară

(1) Actul juridic încheiat de o persoană în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă, tutelă) poate fi declarat nul de instanța de judecată dacă, conform legii sau hotărârii judecătorești, actul juridic putea fi încheiat valabil în numele persoanei doar prin intermediul ocrotitorului provizoriu, curatorului sau tutorelui său.

(2) Persoana cu capacitate deplină de exercițiu este obligată să repare prejudiciul cauzat celeilalte părți prin încheierea actului juridic declarat nul dacă se demonstrează că a știut sau trebuia să știe că în privința celeilalte părți este instituită o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 223. Nulitatea actului juridic încheiat de un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani

(1) Actele juridice încheiate de un minor care nu a împlinit vârsta de 7 ani sînt nule.

(2) Actele juridice încheiate de un minor în vîrstă de la 7 la 14 ani, cu excepția celor prevăzute la art. 22 alin. (2) sînt nule.

(3) Persoana cu capacitate deplină de exercițiu este obligată să repare prejudiciul cauzat minorului dacă nu demonstrează că nu a știut și nu trebuia să știe că cealaltă parte nu are capacitatea deplină de exercițiu în vederea încheierii actului juridic.

Articolul 224. Nulitatea actului juridic încheiat de o persoană fără discernămînt

(1) Dacă legea nu prevede altfel, actul juridic încheiat de o persoană într-un moment în care nu putea să conștientizeze pe deplin acțiunile sale ori să își exprime voința, poate fi declarat nul de instanța de judecată.

(2) Actul juridic nu este anulabil în temeiul dispozițiilor alin. (1) dacă:

- a) face parte din categoria actelor juridice prevăzute la art. 22 alin. (2);
- b) a fost încheiat în numele persoanei de către reprezentantul său împuternicit;
- c) a fost încheiat de către persoana ocrotită cu încuviințarea ocrotitorului provizoriu, curatorului sau tutorelui ori a mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor sau, după caz, cu autorizarea consiliului de familie ori a instanței de judecată în cazul în care, conform legii sau hotărîrii judecătorești, actul juridic putea fi încheiat valabil doar cu încuviințarea sau autorizarea respective.

(3) Moștenitorul poate cere anularea actelor juridice în temeiul dispozițiilor alin. (1) doar în următoarele cazuri:

- a) dacă dovada diminuării sau lipsei discernămîntului rezultă din însuși cuprinsul actului juridic;
- b) dacă înainte de încheierea actului juridic, a fost depusă cerere de instituire a ocrotirii provizorii, curatelei sau tutelei ori a început să producă efecte un mandat de ocrotire în viitor în numele persoanei ocrotite.

(4) În cazul în care moștenitorul, în temeiul dispozițiilor alin. (1), cere anularea donației sau testamentului, dispozițiile alin. (3) nu se aplică.

(5) Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii în anulare înaintate de moștenitor curge din momentul deschiderii moștenirii, cu excepția cazului când acesta a cunoscut sau trebuia să cunoască despre încheierea actului juridic înainte de acea dată.

Articolul 225. Menținerea actelor juridice încheiate de persoanele fără capacitate deplină de exercițiu sau fără discernământ

(1) Instanța de judecată poate menține actele juridice anulabile în temeiul art. 222 sau art. 224, dacă pîrîtul oferă o reducere corespunzătoare a creanței sale sau o despăgubire a prejudiciului suferit de persoana protejată prin anulare.

(2) La aplicarea dispozițiilor alin. (1) instanța de judecată va lua în considerare dacă actul juridic era util sau prejudiciabil pentru persoana protejată prin anulare, componența și valoarea patrimoniului acesteia, precum și buna sau reaua-credință a celeilalte părți la actul juridic.”

Art. VII. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225–XV/2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130–134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 39 alineatul (6), cuvintele „incapabil din cauza unei boli psihice” se substituie cu cuvintele „este supus unei măsuri de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă)”;

2. Articolul 58:

alineatele (2), (2¹), (4) și (6) vor avea următorul cuprins:

„(2) Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani, sînt lovite de nulitate relativă. Reprezentantul legal al minorului poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre ele. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. Dacă actele nu sînt încuviințate în termenul stabilit, se va dispune anularea acestora.

(2¹) Actele de procedură efectuate de minorii cu vârste de pînă la 14 ani sau de persoanele supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei sînt nule. Prevederea nu se aplică în cazul în care persoana supusă măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei contestă hotărîrea respectivă.”

„(4) Drepturile, libertățile și interesele legitime ale minorilor cu vârsta între 14 și 18 ani, sînt apărute în instanța judecătorească de către părinții, înfietorii sau curatorii acestora, instanța fiind obligată să introducă în astfel de pricini minorii respectivi.”

„(6) Drepturile, libertățile și interesele legitime ale minorilor cu vârsta de pînă la 14 ani sînt apărute în instanța judecătorească de reprezentanții legali ai acestora – părinți, înfietori, tutori.”

3. Codul se completează cu articolul 58¹ cu următorul cuprins:

„Articolul 58¹. Capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile a persoanei în privința căreia este instituită o măsura de ocrotire judiciară

(1) Persoana fizică în privința căreia este instituită o măsura de ocrotire judiciară (persoana ocrotită) are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile în măsura în care:

a) în cadrul pricinii civile persoana ocrotită își apără drepturile, libertățile sau interesele legitime pe care, conform legii civile, le poate exercita de sine stătător;

b) pricina civilă se referă la un act juridic pe care, conform legii civile, persoana ocrotită îl poate încheia de sine stătător.

(2) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori pentru încheierea actelor juridice, conform legii civile, persoana ocrotită are nevoie de încuviințare sau autorizare, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea sînt supuse încuviințării sau autorizării. Încuviințarea sau autorizarea poate fi dată pentru toate actele de procedură aferente unei pricini civile sau pentru fiecare act de procedură în parte.

(3) În măsura în care pentru exercitarea drepturilor, libertăților sau intereselor legitime ori încheierea actelor juridice, conform legii civile, în numele persoanei ocrotite acționează reprezentantul legal, actele de procedură în pricinile civile care se referă la acestea se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către reprezentantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).

(4) În caz de dubiu, persoana se consideră că are capacitatea deplină de exercițiu pentru îndeplinirea actului de procedură. În toate cazurile, persoana ocrotită are capacitate de exercițiu deplină al drepturilor procedurale civile în pricinile care cad sub incidența Capitolului XXVIII.

(5) Prin derogare de la dispozițiile alin. (1)–(3), instanța de judecată examinează cererea de chemare în judecată sau altă cerere depusă de o persoană ocrotită fără asistența sau reprezentarea persoanei însărcinate cu ocrotirea în cazul în care pricina respectivă poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite. Dacă o persoană ocrotită a depus nemijlocit o cerere de chemare în judecată sau altă cerere în instanța de judecată, se prezumă că pricina respectivă poate fi examinată cu participarea nemijlocită a persoanei ocrotite.

(6) În cazul prevăzut de dispozițiile alin. (5), la cererea persoanei ocrotite sau din oficiu, cu acordul persoanei ocrotite, instanța de judecată care examinează pricina poate desemna, prin încheiere, un curator special care va asista persoana în pricina respectivă sau un tutore special care va reprezenta persoana în pricina în cauză.

(7) În toate cazurile în care persoana ocrotită este pârît sau intervenient accesoriu de partea pârîtilui, actele de procedură în pricinile civile se îndeplinesc în numele persoanei ocrotite de către reprezentantul legal corespunzător (ocrotitorul provizoriu, curatorul, tutorele etc.).

(8) Actele de procedură încheiate de persoana ocrotită cu încălcarea dispozițiilor alin. (2), (3) sau (7) sînt anulabile. Reprezentantul legal al persoanei ocrotite poate încuviința toate aceste acte sau numai o parte dintre acestea. Instanța judecătorească va acorda un termen pentru încuviințarea actelor. În cazul în care actele nu sînt încuviințate în termenul stabilit, se va dispune anularea acestora, dacă instanța de judecată constată că ele prejudiciază persoana ocrotită sau o expun unui risc grav.

(9) În pricinile civile în care persoana ocrotită nu are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile, instanța totuși audiază și ia în considerare dorințele și sentimentele persoanei ocrotite, cu excepția cazului în care instanței i s-a prezentat un raport de expertiză psihiatrică, care confirmă că audierea persoanei ocrotite este de natură a-i dăuna sănătății sau dacă aceasta nu poate să-și exprime dorințele și sentimentele.”

4. La articolul 73 alineatul (1), cuvintele „persoane incapabile” se substituie cu cuvintele „persoane în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă)”.

5. Articolul 77:

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) dacă domiciliul pârîtilui nu este cunoscut;”

litera b) se abrogă;

la litera c), textul „art.304” se substituie cu textul „art. 306”.

6. La articolul 79 alineatul (1), după cuvintele „sînt apărate în instanță” se introduce textul „, în cazurile și condițiile prevăzute la art. 58 și 58¹, ”.

7. Articolul 81:

alineatul unic devine alineatul (1);

articolul se completează cu alineatul (2) cu următorul cuprins:

„(2) Prin derogare de la alin. (1), mandatul de ocrotire în viitor acordat prin act juridic încheiat în formă autentică și care a început să producă efecte, acordă mandatarului împuternicirea de a îndeplini toate actele procedurale pe care mandantul are dreptul să le exercite, cu excepțiile stabilite de art. 48¹²–48²⁷ din Codul civil și de mandatul de ocrotire în viitor.”

8. Articolul 104 alineatul (1):

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) minorii, prin reprezentanții lor legali, iar în cazul numirii unui curator – prin acesta, dacă nu au capacitate de exercițiu a drepturilor procedurale în pricina civilă respectivă;”;

articolul se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins:

„e¹) persoana în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară, precum și persoana însărcinată cu ocrotirea;”.

9. La articolul 170 alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) cererea a fost depusă de o persoană care, în pricina civilă respectivă, nu are capacitate de exercițiu a drepturilor procedurale civile;”.

10. La articolul 260 alineatul (1), litera b) se abrogă.

11. Articolul 262:

litera a) va avea următorul cuprins:

„a) pînă la determinarea succesorului în drepturi al persoanei ieșite din proces – în cazurile prevăzute la art. 260 lit. a);”

la litera d), cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.

12. La articolul 267, litera b) va avea următorul cuprins:

„b) cererea a fost depusă de o persoană care, în pricina civilă respectivă, nu are capacitatea de exercițiu a drepturilor procedurale civile;”.

13. La articolul 279, litera e) va avea următorul cuprins:

„e) măsurile de ocrotire contractuală și judiciară;”

14. La articolul 294 alineatul (2), cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.

15. La articolul 295, cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.

16. La articolul 299 alineatul (3), cuvintele „organului de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autorității tutelare”.

17. La articolul 300 alineatul (1), cuvintele „organul de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autoritatea tutelară”.

18. Capitolul XXVIII va avea următorul cuprins:

„Capitolul XXVIII

PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE OCROTIRE

Secțiunea 1

Dispoziții comune

Articolul 302. Domeniul de aplicare și competența

(1) În procedura privind măsurile de ocrotire se examinează pricinile:
a) de instituire, reînnoire sau revocare a unei măsuri de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, tutelă sau curatelă);

b) de modificare a condițiilor în care se exercită o măsură de ocrotire judiciară;

c) de desemnare și revocare a ocrotitorului provizoriu, curatorului, tutorelui, membrilor consiliului de familie, curatorului supleant, tutorelui supleant, curatorului special, tutorelui special;

d) de contestare a deciziilor consiliului de familie sau a autorității tutelare în orice aspect ce ține de măsura de ocrotire contractuală sau judiciară;

e) de contestare a faptului producerii efectelor unui mandat de ocrotire în viitor, de suspendare, revocare a mandatului de ocrotire în viitor, precum și de acordare a unor împuterniciri suplimentare mandatarului sau unui mandatar special;

f) de soluționare a altor chestiuni privind măsurile de ocrotire contractuală sau judiciară care, conform legii, sînt de competența instanței de judecată.

(2) Cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire se depune, la alegerea petiționarului:

a) la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința persoanei în privința căreia este instituită sau se solicită instituirea unei măsuri de ocrotire (denumite în sensul prezentului capitol – *persoană fizică*), inclusiv de la locul aflării instituției de tratament sau instituției sociale în care este stabilită aceasta;

b) la instanța judecătorească de la domiciliul sau reședința ocrotitorului provizoriu, curatorului, tutorelui sau mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor.

(3) Instanța de judecată care examinează cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire solicită dosarul personal de la autoritatea tutelară de la domiciliul persoanei fizice. După rămînerea irevocabilă a hotărîrii judecătorești în procesul privind măsura de ocrotire, instanța de fond va restitui dosarul personal autorității tutelare de la domiciliul persoanei fizice, care îl va păstra cel puțin pînă la decesul acesteia.

Articolul 303. Cheltuielile de judecată

(1) Petiționarul este scutit de plata cheltuielilor aferente procesului privind măsura de ocrotire.

(2) Dacă se constată că petiționarul a depus cu rea-credință cererea de pornire a procesului privind măsura de ocrotire, instanța îl va obliga la plata tuturor cheltuielilor de judecată și la reparația prejudiciului cauzat.

Articolul 304. Ordonarea expertizei judiciare psihiatrice

(1) Instanța de judecată, din oficiu sau la cererea participanților, în pregătirea pricinii către dezbateri judiciare, poate ordona efectuarea expertizei psihiatrice a persoanei fizice.

(2) Dacă persoana fizică se eschivează în mod vădit de la expertiză, instanța poate pronunța, în ședință de judecată, cu participarea medicului psihiatru, o încheiere privind supunerea forțată a persoanei unei expertize psihiatrice.

Articolul 305. Dezbaterea în contradictoriu a cererii de pornire a procesului privind măsura de ocrotire

La cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, instanța de judecată poate dispune, prin încheiere, ca examinarea cererii să se desfășoare în contradictoriu. În acest caz, prevederile art. 280 alin. (3) nu se aplică.

Articolul 306. Dreptul la asistență juridică

(1) În cazul cererii privind instituirea, modificarea sau revocarea unei măsuri de ocrotire judiciară, persoana fizică își poate alege un avocat sau poate solicita desemnarea unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

(2) Dreptul de a fi asistat de un avocat ales sau avocat care acordă asistență juridică garantată de stat va fi adus la cunoștință persoanei fizice în textul citației și la prima ei prezentare.

(3) Dacă persoana nu este asistată în judecată de avocat, în cadrul procesului judecătoresc solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui avocat, care va dispune de împuternicirile unui reprezentant legal.

(4) În conformitate cu legislația privind asistența juridică garantată de stat, asistența juridică în cazul consemnat la alin. (1) se acordă gratuit.

Articolul 307. Cuprinsul cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciară

(1) Cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară trebuie să cuprindă:

- a) date cu privire la identitatea persoanei în privința cărei se solicită instituirea măsurii de ocrotire;

- b) expunerea circumstanțelor, în sensul art. 48²⁸ din Codul civil al Republicii Moldova, care impun instituirea măsurii de ocrotire judiciară și argumentarea solicitării măsurii de ocrotire respective;

- c) date cu privire la persoanele propuse a fi însărcinate cu ocrotirea;
- d) date cu privire la persoanele care fac parte din anturajul persoanei fizice, enumerate la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova;
- e) date cu privire la medicul care tratează persoana în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire și datele de contact ale acestuia, dacă îi sînt cunoscute solicitantului;
- f) situația familială, financiară și patrimonială a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire judiciară, în măsura care îi este cunoscută.

(2) La cerere se va anexa raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii.

(3) Solicitantul poate lăsa instanței de judecată alegerea măsurii de ocrotire judiciară, indicînd acest lucru în cerere.

(4) Dacă persoana fizică a întocmit un mandat de ocrotire în viitor sau în privința acesteia este instituită o măsură de ocrotire judiciară, petiționarul se va expune asupra informațiilor respective și, după caz, despre instanța de judecată care a dispus instituirea măsurii de ocrotire.

Articolul 308. Audierea persoanei fizice

(1) În cazul examinării cererii prevăzute la art. 302 alin. (1), instanța de judecată audiază persoana fizică. Aceasta poate fi însoțită de altă persoană pe care a ales-o, care nu va avea calitatea de reprezentant în proces.

(2) Audierea persoanei fizice se poate desfășura la sediul instanței de judecată, la reședința sa, în instituția de tratament sau instituția socială, precum și în orice alt loc corespunzător.

(3) Audierea are loc în ședință secretă, la care pot participa persoanele enumerate la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova. Avocatul persoanei este informat despre timpul și locul audierii. Persoana fizică poate cere să fie audiată în regim individual și închis, fiind însoțită, la dorință, de o persoană pe care a ales-o. Dacă este necesar, persoana fizică poate fi audiată și în prezența celorlalți participanți.

(4) Dacă consideră necesar, instanța de judecată poate desfășura audierea persoanei în prezența medicului care tratează persoana fizică sau în prezența altei persoane pertinente.

(5) Instanța de judecată va depune toate eforturile posibile pentru a constata dorințele și sentimentele persoanei fizice privind cererea supusă examinării, folosind metodele de comunicare care corespund stării și situației persoanei audiate.

Articolul 308¹. Audierea persoanei fizice la locul aflării

În cazul în care prezența persoanei nu este posibilă din motive obiective, instanța de judecată asigură audierea acesteia la locul aflării ei, constatînd prin încheiere, după caz, imposibilitatea comunicării cu aceasta.

Articolul 308². Audierea altor persoane

(1) La cererea participanților sau din oficiu, instanța de judecată audiază persoanele enumerate la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova.

(2) Audierea persoanelor indicate la art. 48³⁰ alin. (1) este obligatorie în cazul desemnării acestora, prin hotărîre judecătorească, în calitate de ocrotitor provizoriu, curator, tutore sau în alte calități care țin de exercitarea măsurii de ocrotire judiciară.

Articolul 308³. Efectuarea constatărilor

La cererea participanților sau din oficiu, instanța de judecată poate dispune efectuarea unei anchete sociale sau efectuarea de constatări de către orice autoritate ori persoană pertinentă.

Articolul 308⁴. Consultarea materialelor dosarului

(1) Pot lua cunoștință de materialele dosarului, personal sau prin reprezentant, participanții la proces, precum și, cu aprobarea instanței de judecată, persoanele enumerate la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova care justifică un interes legitim.

(2) Dacă cererea de consultare a dosarului este depusă de persoana fizică, instanța de judecată poate, prin încheiere motivată comunicată acesteia, să excludă unul sau mai multe acte din dosar dacă acestea ar putea cauza un prejudiciu moral grav.

(3) Avocatul persoanei fizice poate efectua extrase și copii de pe materialele dosarului. Avocatului i se interzice să transmită extrasele și copiile respective, precum și copii de pe acestea, persoanei fizice și terților.

Articolul 308⁵. Consultarea dosarului după ce hotărîrea judecătorească devine irevocabilă

Persoana fizică sau persoana însărcinată ocrotirea, precum și avocații acestora pot lua cunoștință cu materialele dosarului și efectua extrase și copii după ce hotărîrea judecătorească devine irevocabilă.

Articolul 308⁶. Copiile de pe alte decizii și hotărîri judecătorești

(1) Copii de pe deciziile consiliului familiei și de pe hotărîrile judecătorești aferente măsurii de ocrotire se pot elibera doar participanților și persoanelor care au participat la luarea deciziilor sau au fost vizate de acestea.

(2) Terții care justifică un interes legitim pot obține copii de pe deciziile consiliului familiei și de pe hotărîrile judecătorești aferente măsurii de ocrotire, cu aprobarea instanței de judecată.

Articolul 308⁷. Examinarea cererii în fond

(1) În cadrul examinării pricinii în fond, instanța de judecată audiază petiționarul, persoana fizică, cu excepția cazului cînd s-a pronunțat încheierea de a nu audia persoana, conform art. 308¹, precum și ceilalți participanți.

(2) Pricina se examinează în ședință secretă, cu excepția cazului cînd la ea pot asista alte persoane, enumerate la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova.

Articolul 308⁸. Termenul de judecare a cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciară

Cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară se scoate de pe rol dacă instanța de judecată nu o soluționează, prin hotărîre judecătorească, în termen de 1 an din data depunerii.

Articolul 308⁹. Judecarea cererii de reînnoire a măsurii de ocrotire judiciară

(1) În cazul cererii de reînnoire a măsurii de ocrotire judiciară conform art. 48⁴⁰ din Codul civil al Republicii Moldova, instanța de judecată va pronunța hotărîrea judecătorească după audierea petiționarului, a persoanei fizice în condițiile art. 308 și 308¹ și va obține avizul persoanei însărcinate cu ocrotirea. Hotărîrea judecătorească se comunică în condițiile art. 308¹.

(2) Dacă se cere instituirea unei măsuri de ocrotire judiciară mai restrictive față de persoana fizică conform art. 48⁴⁰ alin. (3) din Codul civil al Republicii Moldova, instanța de judecată va aplica dispozițiile art. 307, 308², 308³ și 308⁷ din prezentul cod.

Articolul 308¹⁰. Cererile altele decît de instituire a unei măsuri de ocrotire

Instanța de judecată soluționează cererile care îi sînt adresate după instituirea măsurii de ocrotire de către persoana ocrotită sau persoana însărcinată cu ocrotirea într-un termen de 3 luni de la data depunerii acestora, dacă ele nu necesită obținerea unor informații suplimentare, prezentarea de probe suplimentare sau altă cercetare. În acest caz, instanța de judecată va avertiza petiționarul despre acest fapt și îl va informa despre data la care se va pronunța hotărîrea, într-un termen care nu va depăși 9 luni din data depunerii cererii respective, cu excepția cazurilor în care instanța de judecată dispune efectuarea unei dezbateri în contradictoriu conform art. 305¹.

Articolul 308¹¹. Hotărîrea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară

În temeiul art. 48¹ și 48³⁸ din Codul civil al Republicii Moldova, instanța de judecată poate să instituie o altă măsură de ocrotire judiciară decît cea solicitată de petiționar sau de către unul dintre participanți.

Articolul 308¹². Comunicarea hotărîrii judecătorești

(1) Dispozitivul hotărîrii judecătorești se comunică petiționarului, persoanei însărcinate cu ocrotirea și tuturor persoanelor cărora le modifică drepturile sau obligațiile aferente măsurii de ocrotire.

(2) Dispozitivul hotărîrii judecătorești prin care se soluționează cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară se comunică persoanei ocrotite personal, dovada anexîndu-se la dosar.

(3) Instanța de judecată, prin încheiere motivată, poate să decidă să nu comunice dispozitivul hotărîrii judecătorești de instituire a măsurii de ocrotire judiciară persoanei ocrotite dacă această informație îi poate prejudicia grav sănătatea. În acest caz, dispozitivul se expediază avocatului său, precum și persoanei pe care instanța o consideră cea mai potrivită pentru a primi această comunicare.

(4) Dispozitivul hotărîrii judecătorești se comunică persoanelor care, conform art. 308¹³, pot depune apel. Comunicarea se efectuează prin scrisoare

recomandată cu aviz de recepție. Dacă este necesar, instanța de judecată poate dispune efectuarea comunicării prin executor judecătoresc.

Secțiunea 2

Dispoziții speciale privind apelul contra hotărîrii judecătorești

Articolul 308¹³. Titularul dreptului de a declara apel

(1) Hotărîrea instanței de judecată poate fi atacată cu apel de către oricare persoană enumerată la art. 48³⁰ alin. (1) din Codul civil al Republicii Moldova, chiar dacă acestea nu au participat la procesul desfășurat în instanța de fond.

(2) Hotărîrea judecătorească prin care se respinge cererea de instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară poate fi atacată cu apel doar de către petiționar.

Articolul 308¹⁴. Curgerea termenului de apel

Termenul de apel împotriva hotărîrii judecătorești prin care se instituie o măsură de ocrotire judiciară, începe să curgă:

- a) în privința persoanei fizice, din data comunicării conform art. 308¹²;
- b) în privința persoanelor cărora hotărîrea trebuie să le fie comunicată, din data aducerii la cunoștință;
- c) în privința celorlalte persoane care au drept de atac, din data pronunțării dispozitivului hotărîrii.

Articolul 308¹⁵. Citarea persoanelor care au dreptul de a depune apel

Citația privind judecarea apelului se va expedia tuturor persoanelor care au dreptul de a depune apel și care vor avea dreptul să participe la examinarea apelului.

Secțiunea 3

Dispoziții speciale privind mandatul de ocrotire în viitor

Articolul 308¹⁶. Intervenția instanței de judecată

(1) Judecătorul poate să suspende efectele mandatului de ocrotire în viitor prin hotărîrea judecătorească sau încheierea privind instituirea unei ocrotiri provizorii sau, dacă existența mandatului îi este adusă la cunoștință ulterior, printr-o hotărîre sau încheiere pronunțată pe durata ocrotirii provizorii.

(2) Dacă măsura de ocrotire provizorie încetează, mandatul de ocrotire în viitor își reia efectul de plin drept, cu excepția cazului în care instanța de judecată îl revocă sau instituie o măsură de ocrotire judiciară.

Articolul 308¹⁷. Dreptul de a contesta hotărîrea judecătorească prin care se acordă împuterniciri suplimentare

Hotărîrea judecătorească prin care se împuternicește, în aplicarea art. 48²¹ și 48²⁷ din Codul civil al Republicii Moldova, mandatarul sau un mandatar special cu încheierea actelor juridice care exced mandatul de ocrotire în viitor, poate fi atacată doar de către mandant, mandatar, persoana însărcinată cu controlul executării mandatului, în sensul art. 48¹⁵ alin. (3), și de către persoanele a căroră drepturi sînt afectate prin aceasta.”

17. La articolul 311, alineatul (2) se completează în final cu textul: „Hotărîrea respectivă nu afectează capacitatea de exercițiu a persoanei.”

18. Articolul 317 se completează cu alineatul (5) cu următorul cuprins:

„(5) Hotărîrea judecătorească prin care se admite cererea de efectuare a examenului psihiatric sau cererea de spitalizare în staționarul de psihiatrie fără liberul consimțămînt, nu afectează capacitatea de exercițiu a persoanei.”

19. La articolul 318¹ alineatul (1), cuvintele „organul de tutelă și curatelă” se substituie cu cuvintele „autoritatea tutelară”.

20. La articolul 476 alineatul (1) litera a), cuvintele „una dintre părțile la convenția arbitrală se află în incapacitate” se substituie cu cuvintele „una dintre părțile convenției arbitrale nu avea capacitate deplină de exercițiu”.

Art. VIII. – La articolul 12 alineatul (3) litera d), din Legea nr. 271-XV/2003 cu privire la metodologia calculării plății pentru servicii notariale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 141–145, art. 576), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „persoanele lipsite de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „persoanele în privința cărora este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă)”.

Art. IX. – Articolul 52 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

la alineatul (1), textul „, ale persoanelor cu capacitate de exercițiu limitată sau ale persoanelor declarate, în modul stabilit, incapabile” se exclude;

articolul se completează cu alineatul (1¹), care va avea următorul cuprins:

„ (1¹) În cazul în care în privința participantului la procedura de executare este instituită o măsură de ocrotire judiciară, capacitatea de exercițiu în procedura de executare se determină conform art. 58¹ din Codul de procedură civilă.”

Art. X. – Legea nr. 24-XVI/2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 88–89, art. 316), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 37 alineatul (2) litera a), cuvintele „se află în incapacitate” se substituie cu cuvintele „nu avea capacitatea deplină de exercițiu”.

2. La articolul 39 alineatul (1) litera a), cuvintele „se află în incapacitate” se substituie cu cuvintele „nu avea capacitatea deplină de exercițiu”.

Art. XI. – Articolul 16 din Legea nr. 42-XVI/2008 privind transplantul de organe, țesuturi și celule umane (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 81, art. 273), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) În cazul minorilor sau al persoanelor în privința cărora este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, consimțământul este dat de către părinți sau, după caz, de către reprezentantul legal al acestora, în condițiile legii.”

articolul se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul în care asupra primitorului este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma ocrotirii provizorii sau a curatelei, iar starea primitorului nu îi permite să ia de sine stătător o decizie personală informată privind transplantul, ocrotitorul provizoriu sau curatorul va asista primitorul, în condițiile legii.”

Art. XII. – La articolul 13 alineatul (2) din Legea nr. 153-XVI/2008 cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 143–144, art. 583.), cuvintele „persoanelor declarate incapabile” se substituie cu cuvintele „persoanelor supuse măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.

Art. XIII. – Legea nr. 99/2010 privind regimul juridic al adopției (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 131–134, art. 441), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 20 alineatul (3), litera b) va avea următorul cuprins:

„b) instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei în privința părinților”.

2. La articolul 23 alineatul (1) litera a), cuvintele „sînt declarați incapabili” se substituie cu cuvintele „sînt supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.

3. Articolul 24:

la alineatul (3), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) sînt supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei;”

articolul se completează cu alineatul (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) În cazul în care asupra părintelui este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma ocrotirii provizorii sau a curatelei, iar starea părintelui nu îi permite să ia de sine stătător o decizie privind adopția, ocrotitorul provizoriu sau curatorul va asista părintele, în condițiile legii;”;

la alineatul (5), cuvintele „declarați incapabili” se substituie cu cuvintele „supuși măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei”.

Art. XIV. – La articolul 60 alineatul (7) din Legea insolvenței nr. 149/2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 193–197, art. 663), cu modificările și completările ulterioare, cuvintele „declarată incapabilă” se substituie cu cuvintele „supusă unei măsuri de ocrotire judiciară (ocrotirea provizorie, curatela sau tutela)”.

Art. XV. – Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 167–172, art. 534), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 8, litera i) va avea următorul cuprins:

„i) în privința unuia dintre părinții copilului este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă).”

2. Articolul 15:

la alineatul (1), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) sînt supuși unei măsuri de ocrotire judiciară, fapt confirmat prin hotărîre a instanței de judecată;”;

la alineatul (2), litera e) va avea următorul cuprins:

„e) expirării sau revocării măsurii de ocrotire judiciară instituite în privința mamei/tatălui copilului;”.

Art. XVI. – La articolul 33 alineatul (2) din Legea nr. 91/2014 privind semnătura electronică și documentul electronic (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 174–177, art. 397), litera f) va avea următorul cuprins:

„f) în cazul decesului titularului certificatului cheii publice sau al instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) în privința titularului;”.

Art. XVII. – Dispoziții finale și tranzitorii:

(1) La expirarea termenului de 1 an din data intrării în vigoare a prezentei legi, persoanele fizice care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, sînt limitate în capacitate de exercițiu, se consideră persoane fizice cu capacitate deplină de exercițiu, iar curatela asupra lor încetează de plin drept.

(2) Pricinile civile de limitare a persoanei fizice în capacitate de exercițiu în privința cărora nu s-au pronunțat hotărîri definitive, vor fi scoase de pe rol din oficiu.

(3) Persoanele fizice majore care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, sînt lipsite de capacitate de exercițiu, se consideră persoane fizice în privința cărora este instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, care va fi guvernată de dispozițiile prezentei legi.

(4) Măsurile de ocrotire judiciară sub forma tutelei, prevăzute la alin. (3) vor înceta de plin drept la expirarea termenului de 1 an de la data intrării în vigoare a

prezentei legi, cu excepția cazului când ele sînt revocate de către instanța de judecată înainte expirării acestui termen, cu sau fără instituirea unei noi măsuri de ocrotire judiciară conform alin. (5).

(5) De la data intrării în vigoare a prezentei legi, orice persoană îndreptățită conform art. 48³⁰ din Codul civil al Republicii Moldova, poate depune cerere de instituire a măsurii de ocrotire judiciară în condițiile legislației în vigoare.

(6) Pricinile civile de lipsire a persoanei fizice de capacitate de exercițiu în privința cărora nu s-au pronunțat hotărîri definitive, la data intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi soluționate conform dispozițiilor de drept material și procedural în vigoare la data pronunțării hotărîrii.

(7) Prevederile art. 48 și 48³² din Codul civil al Republicii Moldova intră în vigoare după crearea condițiilor necesare, dar nu mai tîrziu de 2 ani de la data publicării prezentei legi.

(8) În termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, autoritățile administrației publice locale vor aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(9) Guvernul, în termen de 6 luni de la publicarea prezentei legi:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(10) Guvernul, în termen de 12 luni, va adopta actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi.

(11) Actele legislative, precum și actele normative subordonate legii se aplică în măsura în care nu contravin prevederilor prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI